

Anne-Mari Ikonen & Pia Pyykkönen

KOKEMUKSIA YRITYSKYLÄ-OPPIMISYMPÄRISTÖSTÄ –
Työelämätaitoja kokemuksellisesti

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO
Filosofinen tiedekunta
Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma
Kesäkuu 2014

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO – UNIVERSITY OF EASTERN FINLAND				
Tiedekunta – Faculty		Osasto – School		
Filosofinen tiedekunta		Soveltavan kasvatustieteen osasto		
Tekijät – Author				
Ikonen, <u>Anne-Mari</u> Kristiina Pyykkönen, <u>Pia</u> Mari				
Työn nimi – Title				
KOKEMUKSIA YRITYSKYLÄ-OPPIMISYMPÄRISTÖSTÄ – TYÖELÄMÄTAITOJA KOKEMUKSELLISESTI				
Pääaine – Main subject	Työn laji – Level		Päivämäärä – Date	Sivumäärä – Number of pages
Kasvatustiede	Pro gradu -tutkielma	x	5.6.2014	67
	Sivuainetutkielma			
	Kandidaatin tutkielma			
	Aineopintojen tutkielma			
Tiivistelmä – Abstract				
<p>Tässä laadullisessa tapaustutkimuksessa analysoitiin Yrityskylä-oppimisympäristössä vierailneiden oppilaiden kokemuksia kaksi vuotta käynnin jälkeen. Tarkastelun kohteena olivat kokemukset oppimisympäristöstä sekä niille annetut merkitykset. Näkökulmana tutkielmassa oli työelämävalmiuksien oppiminen. Tutkielman teoreettinen viitekehys esittelee yrittäjyyskasvatusta, työelämätaitoja, simulaatioon perustuvaa opetusta sekä kokemuksellista oppimista. Kohdejoukko (N=52) muodostui vuonna 2011 keväällä Yrityskylässä käyneistä nykyisistä 8. luokkalaisista. Aineisto koostui avoimesta kirjoitelmasta ja strukturoidusta lomakkeesta. Työelämätaitoja analysoitaessa tulokset osoittivat, että Yrityskylässä on mahdollista oppia työelämätaitoihin liittyviä asioita ja päivän aikana opitaan nuorten kokemuksen mukaan hyvin niitä taitoja joita he pitävät tärkeinä myös työelämässä. Yrityskylän kaltaisen fyysisen ja sosiaalisen simulaation voidaan siis ajatella toimivan omakohtaista kokemusta ja osallistumista vaativien taitojen harjoittelussa. Lisäksi lähes kaikki kyselyyn osallistuneet oppilaat pitivät kokemusta merkityksellisenä itselleen. Kahden tekijän ja kahden aineistonkeruumenetelmän yhdistämisen voidaan ajatella parantaneen tulosten luotettavuutta. Oppilaiden oppimiskokemuksien ja kokemuksille annettujen merkityksien analysointia voidaan hyödyntää oppimisympäristön pedagogiikkaa kehitettäessä. Lisäksi tämän tutkielman tuloksia voidaan hyödyntää, jos oppimista Yrityskylä-opintokokonaisuudessa tutkitaan myöhemmin lisää.</p> <p>This qualitative case study analyses the experiences of the pupils who visited in Yrityskylä two years ago – their experiences gained in the learning environment as well as the meanings given to them. The aspect to the thesis concerns learning working life skills and the theoretical framework is based on entrepreneurship education, working life skills, simulation-based education and experiential learning. The pupils participated in this survey (N=52) were current eight-graders, who visited Yrityskylä in spring 2011. The data consisted of open essays and structured questionnaires. Analyses showed that in Yrityskylä-learning environment it is possible to learn skills that are essential in working life. By the opinions of the pupils they learned skills that for them also are valuable in working life. A physical as well as social simulation like Yrityskylä can thus be seen as a way to practice skills that require participation and personal, hands-on experience. Almost each pupil participated in the survey has found the experience in Yrityskylä important to themselves by now as well as in the future. The results from this thesis can be used in developing the pedagogy of the learning environment and also for further research concerning Yrityskylä. Using two research methods and having two persons working for the process can be seen as factors improving the reliability of this thesis.</p>				
Avainsanat – Keywords				
<p>Yrityskylä, oppimisympäristö, fyysinen ja sosiaalinen simulaatio, yrittäjyyskasvatus, kokemuksellinen oppiminen, työelämätaidot</p> <p>learning environment, physical and social simulation, enterprise education, experiential learning, working life skills</p>				

SISÄLLYS

Tiivistelmä
Abstract

1 JOHDANTO	1
1.1 Esiymmärrys	2
1.2 Tutkielman teoreettisen viitekehyksen hahmottelua	4
2 PERUSKOULU KASVATTAMASSA TYÖELÄMÄÄN	6
2.1 Tulevaisuuden suuntia ja uudenlaisia osaamistarpeita.....	7
2.2 Yrittäjyyskasvatus perusopetuksessa – tavoitteena sisäinen yrittäjyys	11
2.3 Simulaatio yrittäjyyskasvatuksen opetusmenetelmänä.....	13
3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	19
3.1 Tutkimustehtävä ja – kysymykset	19
3.2 Laadullinen tapaustutkimus	20
3.3 Yrityskylä tapaustutkimuksen kontekstina	22
3.4 Tutkimuksen käytännön toteutus	25
3.5 Aineiston analyysi	28
3.5.1 Avoimen kirjoitelman analyysi.....	29
3.5.2 Strukturoidun lomakkeen analyysi.....	32
4 TULOKSET JA NIIDEN TARKASTELU	34
4.1 Yrityskylä-päivä oppilaiden kirjoittamana	34
4.1.1 Toiminnan kuvaaminen	35
4.1.2 Tunnetilojen kuvaaminen	38
4.1.3 Yhteisön kuvaaminen.....	40
4.1.4 Työelämään liittäminen ja oppimisen kuvaaminen	41
4.2 Oppilaiden kokemuksia työelämätaitojen oppimisesta ja niille annettuja merkityksiä.....	44
4.3 Tulosten yhteenvetoa	51
5 POHDINTA	54

LÄHTEET

LIITTEET 4 kpl

- TAULUKKO 1.** Tulevaisuuden muutosilmiöt (mukaillen Aalto ym. 2008; Heinonen ym. 2012; Hietanen & Rubin 2004, 13; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 29–45)
- TAULUKKO 2.** Työelämätaitojen keskeiset käsitteet tässä tutkielmassa (mukaillen Heinonen ym. 2012; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010; Ruohotie & Honka 2003; Rytkölä, Kesler & Karhuvirta 2011)
- TAULUKKO 3.** Simulaation käsitys tässä tutkielmassa (mukaillen Lainema 2009, 2013; Herranen 2011; Salakari 2004; Keskinen 2002; Tosey 2002; Jala-va 2001; Ruohomäki 1994)
- TAULUKKO 4.** Tutkimuskysymykset ja niihin vastaaminen
- TAULUKKO 5.** Tutkielman tieteenfilosofiset lähtökohdat
- TAULUKKO 6.** Kymmenen oppitunnin aiheet ennen Yrityskylä vierailua (Yrityskylä 2013a)
- TAULUKKO 7.** Yrityskylä-päivän aikataulu vuonna 2011
- TAULUKKO 8.** Aineistonkeruumenetelmänä avoin kirjoitelma
- TAULUKKO 9.** Aineistonkeruumenetelmänä strukturoitu lomake
- TAULUKKO 10.** Kirjoitelman analyysitapa (mukaillen Kyngäs & Vanhanen 1990)
- TAULUKKO 11.** Esimerkki aineiston koodauksesta ala- ja pääkategorioihin
- TAULUKKO 12.** Pääkategorioiden muodostaminen
- TAULUKKO 13.** Oppilaiden käyttämien työelämätaitoja kuvaavien käsitteiden esiin-tyminen osion V (a ja b) vastauksissa
- TAULUKKO 14.** Oppilaiden Yrityskylässä oppimia taitoja
- TAULUKKO 15.** Oppilaiden työelämässä tärkeinä pitämiä taitoja
- TAULUKKO 16.** Pääkategoriat ja niissä ilmenneet kokemuksellisen oppimisen kehän vaiheet
- TAULUKKO 17.** Vaihe 2. aineiston teemoittelu ja koodaus

- KUVIO 1.** Teorioiden suhde tässä tutkielmassa
- KUVIO 2.** Kolbin kokemuksellisen oppimisen kehä (Kohonen 1990; Kolb 1984)
- KUVIO 3.** Lomakkeeseen valittuja työelämätaitoja (mukaillen: Opetus- ja kulttuurimi-nisteriö 2010, 85; Sääsäki 2001)
- KUVIO 4.** Aineiston jaottelu neljään pääkategoriaan
- KUVIO 5.** Oppilaiden kokemuksia työelämätaitojen oppimisesta Yrityskylässä
- KUVIO 6.** Oppilaiden mielipiteitä erilaisten taitojen ja ominaisuuksien tärkeydestä työelämässä
- KUVIO 7.** Yrityskylässä opittujen tietojen ja taitojen merkitys oppilaille
- KUVIO 8.** Oppimisen mallin hahmotelma Yrityskylä-oppimisympäristössä (mukaillen Kohonen 1990; Kolb 1984)
- KUVIO 9.** Oppilaiden mielipiteitä Yrityskylässä opituista taidoista
- KUVIO 10.** Yrityskylässä opittuja taitoja oppilaiden arvioimana

- LIITE 1**
LIITE 2
LIITE 3
LIITE 4

1 JOHDANTO

Perusopetuksen opetussuunnitelman luonnoksessa korostuva laaja-alainen osaaminen edellyttää opetuksessa korostettavan esimerkiksi oppimaan oppimisen taitoja sekä tutkivaa ja asioihin syventyvää työskentelyotetta. Opetussuunnitelmaluonnoksessa korostetaan myös pelillisyyttä, fyysistä aktiivisuutta sekä yhdessä tekemistä. Yhä vahvemmin korostuu myös yrittäjyys ja aktiivinen kansalaisuus sekä työelämässä tarvittava osaaminen. Esimerkiksi uutena oppiaineena perusopetuksen vuosiluokkien 1–6 opetussuunnitelmaan tulleen yhteiskuntaopin opetussuunnitelmassa korostetaan vuorovaikutuksellisia ja toiminnallisia työtapoja yhteiskunnassa vaikuttamisen ja osallistumisen kehittämiseksi. (Opetushallitus 2014.) Uudistuksille lienee olleen tarvetta, sillä tutkimusten mukaan nykyinen opetus ei täysin vastaa oppilaiden tarpeisiin tärkeiden tietojen ja taitojen opettamisen osalta. Opetusministeriön (2010) suunnittelemassa ja Fountain Park Oy:n toteuttamassa verkkohaastattelussa on kuultu lähes 60 000 yli 13-vuotiaiden yläkoulujen, lukioiden ja ammattioppilaitosten oppilaiden näkemyksiä siitä, mitä tietoja ja taitoja tulevaisuudessa tarvitaan sekä miten nykyinen perusopetus näiden opettamisesta suoriutuu. Tutkimuksen mukaan oppilaat eivät kokeneet oppivansa koulussa yhteiskunnan toimintaan, työelämään ja talouteen liittyviä asioita yhtä hyvin kuin muita aiheita. Jokapäiväisessä elämässä tarvittavien taitojen lisäksi oppilaat toivoivat opetettavaksi enemmän muun muassa liikuntaa, käytännön asioita, valinnaisuutta, kieliopintomahdollisuuksia ja ryhmätyötä sekä keskittymiseen ja motivaatioon liittyviä aiheita. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 53–54.) Tutkielmamme kohteena olevalla koulun ulkopuolisella oppimisympäristöllä, Yrityskylällä, voidaan mahdollisesti tukea opetuksen uudistuksia koskevien tavoitteiden toteutumista. Edellä esitellyn tutkimuksen perusteella kokemukselliselle yhteiskunta- ja työelämätaitojen opetukselle olisi ainakin oppilaiden keskuudessa kysyntää.

Yrityskylä on talouden ja työelämän simulaatio perusopetuksen vuosiluokalle 6. Yrityskylässä yhteiskunnan ja työelämän toimintoja sekä lainalaisuuksia voidaan oppia kontrolloidusti todenmukaisissa puitteissa. (Yrityskylä 2014.) Tämän vuoksi Yrityskylän

voidaan ajatella olevan kasvatuksellisesti ajankohtainen. Tämän tutkielman tutkimuskohteena ovat oppilaiden Yrityskylä-oppimisympäristöstä saadut kokemukset ja oppilaiden kokemukselle antamat merkitykset. Aineisto kerättiin avoimella kirjoitelmalla ja strukturoidulla lomakkeella kaksi vuotta Yrityskylässä käynnin jälkeen. Tutkielman avulla saatua tietoa on mahdollista hyödyntää Yrityskylä-oppimisympäristön pedagogiikan kehittämisessä sekä tutkittaessa vastaavanlaisia fyysisiä ja sosiaalisia simulatioita. Tutkielman lähestymistapa ja kysymyksenasettelu sopivat kasvatustieteellisen tutkimuksen kenttään. Tieteenalan kannalta tämän tutkielman merkityksellisyys korostuu aiheen tuoreudella ja innovatiivisuudella. Yrityskylä-oppimisympäristö on tutkimuskohteena varsin uusi. Tässä tutkielmassa on ensimmäistä kertaa koottu yhteen sen kasvatustieteellinen viitekehys oppimisen näkökulmasta. Yrityskylää käsittelevissä materiaaleissa Yrityskylään ei ole aikaisemmin yhdistetty oppimisen teorioita, mutta tämän tutkielman edetessä havaittiin, että oppimisen prosessin ymmärtäminen on tärkeää, jotta oppilaiden Yrityskylä-kokemuksia ja niille antamia merkityksiä voitiin ymmärtää. Tutkielman edetessä oppimisen malli Yrityskylä-opintokokonaisuudessa nousikin tarkastelun kohteeksi.

Tämän tutkielman laajin teoreettinen viitekehys on yrittäjyyskasvatus. Yrittäjyyskasvatuksen tulon perusopetuksen opetussuunnitelmaan ovat olleet vaikuttamassa monet asiat, esimerkiksi yhteiskunnassa ja taloudessa tapahtuneet muutokset sekä niiden heijastuminen työelämään ja koulutustarpeisiin. On hyvä tiedostaa koulutuspoliittisten ratkaisujen taustoja, mutta tässä tutkielmassa ei pyritä ottamaan kantaa tehtyihin päätöksiin. Yrityskylää ja yrittäjyyskasvatusta uusliberalistisena hallintana on käsitellyt pro gradu-tutkielmassaan muun muassa Nelli Roine (2013).

1.1 Esiymmärrys

Tutkielmaa alettiin suunnitella keväällä 2012, aineisto kerättiin keväällä 2013 ja nyt tutkielman valmistumisen aikaan eletään kesäkuuta 2014. Tämän tutkielman valmistuminen on ollut varsin pitkä prosessi. Kokemuksen myötä saavutettu ymmärrys Yrityskylä-oppimisympäristöstä ja tutkielmamme viitekehuksesta on johdatellut työn etenemistä. Kokemus ohjaamisesta ja oppilaiden havainnointi oppimisympäristössä ovat auttaneet meitä luomaan käsityksen muun muassa niistä asioista joita Yrityskylä-oppimisympäristössä on mahdollista oppia. Mielenkiintoisia tutkimuskysymyksiä olisi ollut paljon, joten myös tutkimuskysymysten rajaaminen venytti prosessia. Aiheen valikoituessa oli Anne-Mari aloittanut työt Yrityskylä-hankkeen projektikoordinaattori-

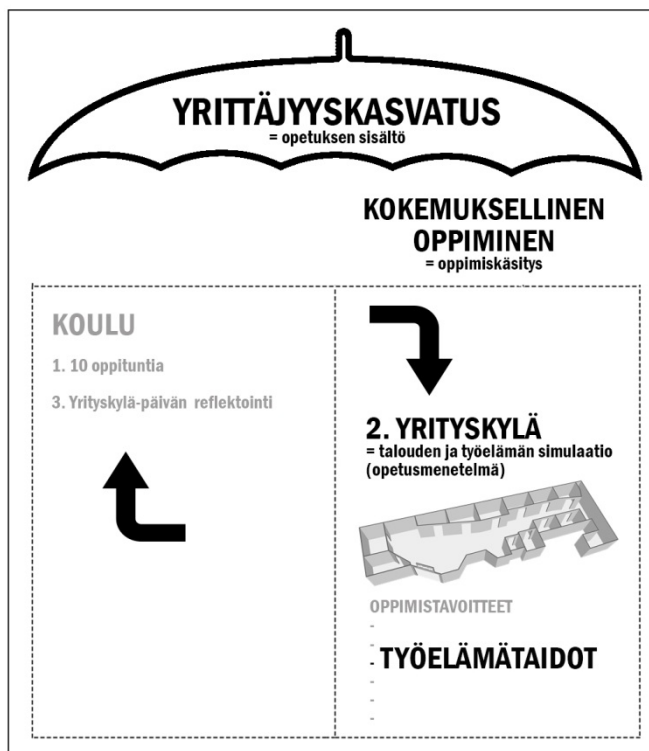
na Itä-Suomessa. Pia tuli hankkeeseen töihin hieman myöhemmin. Tutkielmaa lähdettiin suunnittelemaan alusta saakka yhdessä ja vaihe vaiheelta aihe rajautui. Kun tutkielma eteni aineiston keräämisen vaiheeseen, oli hanketyötä takana Anne-Marilla jo yli vuoden ja Pia oli toiminut vastuuohjaajana Yrityskylässä kahdessa eri kaupungissa. Esiymmärryksemme pohjautuu tähän kentältä saamaamme kokemukseen, jonka aikana olemme havainnoineet simulaation toimintaa käytännössä, käyneet keskusteluja useiden opettajien ja oppilaiden kanssa sekä pitäneet koulutuksia opettajille ja eri kouluasteilta tuleville tutoreille ammattioppilaitoksesta yliopistoon.

Seurattuamme ryhmien toimintaa Yrityskylässä jo kahden vuoden ajan, olemme lähes joka päivä saaneet havaita oppilaiden positiivisuuden toimintaa kohtaan, mutta opettajan vaikutusta ryhmän ilmapiiriin ei voida myöskään väheksyä. Avoimen innostuneen opettajan oppilaat suorastaan pursuavat intoa ja energiaa, kun taas varautuneen tai passiivisen opettajan oppilaat ovat varovaisempia päivän alussa. Toiminta kuitenkin yleensä tasoittuu aamupäivän aikana. Myös koulussa Yrityskylään valmistautumiseen käytetty aika näkyy usein oppilaiden toiminnassa. Jos aikaa on käytetty normaalia enemmän, on sekä opettaja itse että myös oppilaat motivoituneempia toiminnan aikana. Päivän alku ei kuitenkaan aina kerro tulevasta ja päivä saattaa mennä toisella tavalla, kuin on alkuun odotettu. Eräitä mieleenpainuvimpia hetkiä ovat olleet havainnot erityisoppilaiden sulautumisesta ryhmään ja ”puhkeamisesta kukkaan.”

Vaikka mielenkiintoisia tutkimuskohteita olisi Yrityskylässä ollut paljon, keskityimme tässä tutkielmassa Yrityskylä-oppimisympäristöstä saatujen kokemusten ja niille annettujen merkityksien analysointiin työelämätaitojen näkökulmasta. Oma mielenkiintomme Yrityskylä-oppimisympäristössä oppimista kohtaan on ohjannut tämän tutkimustehtävän valintaa. Pidämme Yrityskylän vaikuttavuuden kannalta yhtenä tärkeänä asiana sitä, että yksilö arvostaa saamiaan kokemuksia ja pitää niitä merkittävinä oman tulevaisuutensa kannalta. Alusta saakka oli selvää, että haluamme tutkia oppilaiden kokemuksia Yrityskylästä, mutta halusimme lisäksi nostaa mukaan työelämätaidot, koska esiymmärrykseemme perustuen tiesimme, että näitä taitoja voisi olla mahdollista oppia Yrityskylässä. Vaikka meillä tutkielman tekijöillä on paljon omakohtaista kokemusta Yrityskylästä, keskityimme tässä tutkielmassa tutkimaan toisen ihmisen kokemusta. Tiedostamme ja hyväksymme sen, että tulkitsemme toisen ihmisen ajatusmaailmaa, eikä se koskaan voi ilmetä meille sellaisena kuin se on ilmennyt koki- jalle itselleen.

1.2 Tutkielman teoreettisen viitekehyksen hahmottelua

Kuviossa 1 esitetään teorioiden suhde tässä tutkielmassa. Yrittäjyyskasvatukseen voidaan ajatella olevan sateenvarjo koko tutkielmalle, koska tässä tutkielmassa opetuksen sisältöä tarkastellaan yrittäjyyskasvatuksen ja tarkemmin työelämätaitojen näkökulmasta. Yrityskylä on talouden ja työelämän simulaatio (Yrityskylä 2014) ja simulaatio opetusmenetelmä, jonka voidaan ajatella perustuvan kokemukselliseen oppimiseen (mm. Salakari 2004; Keskinen 2002; Jalava 2001). Kuviossa 1 on haalennettu ne osat, joita tässä tutkielmassa ei ole tarkoitus tutkia. Yrityskylä-simulaatio on kuitenkin kiinteä osa Yrityskylä-opintokokonaisuutta, joten sen vuoksi kokonaisuus on hahmoteltu mukaan tähän kuvioon. Koulussa opettajan johdolla opiskeltavat oppitunnit ja Yrityskylä-vierailun jälkeen tapahtuva jälkirefleksio ovat molemmat osa opintokokonaisuutta. Vain opintokokonaisuuteen kuuluva opettajankoulutus on jätetty tästä kuvioista pois. (Yrityskylä 2013b.)

Kuvio 1. Teorioiden suhde tässä tutkielmassa

Tämän tutkielman keskeinen teoria, yrittäjyyskasvatus, on käsitteellisesti laaja ja monitulkintainen. Koska emme lähesty yrittäjyyttä ammatillisesta näkökulmasta, tarkoitamme tässä tutkielmassa yrittäjyydellä pääosin sisäistä yrittäjyyttä ja yritteliästä

asennetta. Kyse ei ole ammattiyrittäjäksi kasvattamisesta koulussa, vaan aktiivisuuden, yrittämisen korostamisesta hyvän kansalaisen ihanteena. (Ikonen 2006; Opetusministeriö 2009, 16.) Sisäinen yrittäjyys voidaan ajatella asenteeksi, jota määrittelevät muun muassa seuraavat piirteet: joustavuus, sisukkuus, luovuus, itseohjautuvuus, kehittymiskykyisyys sekä tulevaisuussuuntautuneisuus. Näitä samoja ominaisuuksia korostetaan uudessa opetussuunnitelmaluonnoksessa koulukasvatuksen tavoitteina. (Luukkainen & Toivola 1998, 113; Opetushallitus 2014.) Työelämätaidot määrittelemme perusopetuksen näkökulmasta sellaisina yleisinä tulevaisuusvalmiuksina, joista on hyötyä niin työelämässä kuin yhteiskunnassa ylipäätään. Ensisijaiseksi työelämätaitojen hahmotelmaksi tässä tutkielmassa nousi Kaija Sääsken (2001) luokitus. Sääski on tutkinut lukiolaisten näkemyksiä luokattomasta lukiosta ja lukion antamista valmiuksista työelämään elinikäisen oppimisen näkökulmasta. Hän on tutkimuksessaan koonnut tulevaisuuden taitovaatimuksia ja kartoittaa opiskelijoiden näkemyksiä työelämään liittyvien asioiden merkityksestä. (Sääski 2001, 83–84.)

2 PERUSKOULU KASVATTAMASSA TYÖELÄMÄÄN

Perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden (2004) mukaan perusopetuksen tehtävä on yleissivistyksen lisäksi tarjota yhteiskunnalle sivistyksellisen pääoman kehittämisen sekä yhteisöllisyyden ja tasa-arvon lisäämisen mahdollisuus. Yksilötasolla tehtävänä on mahdollistaa monipuolinen kasvu ja oppiminen sekä terveen itsetunnon kehittyminen niin, että oppilaalla heräisi halu elinikäiseen oppimiseen ja aktiiviseen osallistumiseen yhteiskunnan kansalaisena. Perusopetuksen tehtävänä on myös yhteiskuntatietojen ja tarvittavan osaamisen kartuttaminen, kriittisen arviointikyvyn kehittäminen, uuden kulttuurin luominen sekä ajattelu- ja toimintatapojen uudistaminen. (Perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteet 2004, 14.) Opetus- ja kulttuuriministeriön (2010) asettama työryhmä on hahmotellut tahtotilaa ja tavoitteita vuodelle 2020 perusopetuksen uudistamisen osalta. Uudistuksen tarpeet nousevat yhteiskunnasta ja sen muutosilmioistä, joihin myös koulutuksen tulisi pystyä vastaamaan. Yhä vahvemmin korostuu perusopetuksen työelämään valmistava tehtävä, kun työelämän muutosten vuoksi uudenlaiset osaamistarpeet ja työn tekemisen tavat edellyttävät tietynlaisia valmiuksia kansalaisilta. Yksi uudistamisen tavoitteista on sivistystehtävän syventäminen ja perusopetuksen eheys, jonka toteutumiseksi on hahmoteltu perusopetuksen yleisiin tavoitteisiin liitettävät, sivistykseen kuuluvat kansalaisen taidot. Kansalaisen taitojen vahvistaminen nähdään tärkeänä, jotta suomalaisen osaamisen korkea taso turvattaisiin. Yhteiskunnassa tarvittavat taidolliset tavoitteet on jaettu Opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman työryhmän esityksessä viiteen osaan: Ajattelun taidot, Työskentelyn ja vuorovaikutuksen taidot, Käden ja ilmaisun taidot, Osallistumisen ja Vaikuttamisen taidot sekä Itsetuntemuksen ja vastuullisuuden taidot (ks. taulukko 2). Korkean osaamistason turvaamisen lisäksi perusopetuksen kehitystyötä ohjaavissa linjauksissa mainitaan myös kansalaisen taitoihin kuuluvan yrittäjyyden edistäminen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010; 13–14, 28.)

Monet muutoksen mukanaan tuomista vaatimuksista edellyttävät, että oppimisen mahdollisuudet huomataan koulurakennuksen ulkopuolella. Monimuotoisten oppi-

misympäristöjen hyödyntäminen oppimisen tukena nähdään tärkeänä. Kasvua ja kehitystä tukevassa oppimisympäristössä yhdistyy parhaimmillaan elämyksellisyys, sosiaalinen vuorovaikutus, yhdessä kokeminen ja tekeminen sekä sen kautta muodostuneet yksilölliset ja yhteisölliset merkitykset. Sosiaalinen media ja virtuaaliset ympäristöt tarjoavat lukuisia luovia mahdollisuuksia opetuksen tueksi, mutta myös konkreettisten oppimisympäristöjen mahdollisuudet tulee huomata. Koulun ulkopuolisissa ympäristöissä voidaan virtuaalisia ympäristöjä paremmin toteuttaa oppimisen kokemuksellisuutta ja yhteistoiminnallisuutta tutustuen todelliseen elämään. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 41–42.)

2.1 Tulevaisuuden suuntia ja uudenlaisia osaamistarpeita

Heinonen, Ruotsalainen ja Kurki (2012) ovat ennakoineet tulevaisuuden suuntia yhteiskunnan ja työelämän muutosten osalta. Työelämän osaamisvaatimukset ovat yhteydessä niihin muutoksiin, joita yhteiskunnassamme tapahtuu ja ennustetaan tapahtuvan tulevaisuudessa. Heidän mukaansa suunta on yhä avoimempaan ja verkostoituneempaan vuorovaikutuksen ja työnteon malliin, jossa sosiaaliset taidot ja pyrkimys henkisen pääoman kehittämiseen ovat keskeisessä asemassa. Hektisestä suorittamisesta ja materialismista ollaan siirtymässä kohti luovaa elämysten ja merkitysten yhteiskuntaa. (Heinonen ym. 2012.) Työ on uuden ajattelutavan mukaan yhteydessä muuhun elämään, osa omaa persoonaa, arvoja ja ajattelua. Työ ja ammattitaito tulevat siis olemaan sellaisia, jotka määrittävät jokaisen henkilökohtaisten osaamisalueiden ja persoonallisuuden mukaan. Työ alkaa yhä enemmän muistuttaa niitä vapaa-ajantoimintoja, joissa ihmiset viihtyvät. Arjesta halutaan löytää merkityksiä, ja työ voi muotoutua osaksi eheän elämäntavan rakentamista. (emt., 63–76.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön (2010) linjauksen mukaan toimintaympäristön muutos haastaa sekä tekemisen, tietämisen että olemisen rakenteita ja edellyttää näiltä muutoksen mukana seuraamista. Uudistuksia pohtinut työryhmä kiteyttää tärkeimmäksi osaamisen, tietämisen ja olemisen kentässä sen, mitä tiedämme yhdessä toisten kanssa sekä sen, miten osaamme käsitellä valtavaa tietomäärää ja toimia kaiken muutoksen keskellä omaa identiteettiämme rakentaen ja ylläpitäen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 29.) Tulevaisuuden suuntia hahmotelleiden näkemysten (Aalto, Ahokas & Kuosa 2008; Heinonen ym. 2012; Hietanen & Rubin 2004, 13; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 29–45) mukaan ainakin seuraavien taulukossa 1 esiteltyjen yhteiskunnalliseen kehitykseen vaikuttavien muutosilmiöiden voidaan ajatella vaikut-

tavan myös työelämän tarpeisiin ja asettavat näin ollen vaatimuksia myös koulutuksen kehittämiseksi:

TAULUKKO 1. Tulevaisuuden muutosilmiöt (mukaillen Aalto ym. 2008; Heinonen ym. 2012; Hietanen & Rubin 2004, 13; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 29–45)

- työn luonteen muutos, uudet vaatimukset
- yleissivistys vs. nopeasti muuttuvat ajankohtaiset sisällöt (trendit)
- laaja-alaiset tiedot ja taidot, elinikäinen ja elämänlaajuinen oppiminen
- itsensä tunteminen ja elämänhallinta
- teknologisoituminen
- tiedon käsittelyn, vastaanottamisen ja tuottamisen taidot
- innovatiivisuus: luovuus, mielikuvitus, kekseliäisyys ja yrittäjäyys
- yhteisöllisyys ja vertaisoppiminen
- yhteistyötaidot ja verkosto-osaaminen, sosiaalisen median merkityksen kasvu
- taito ja itse tekeminen, valmiudet itsensä ilmaisuun ja esiintymiseen
- globaali kulttuurien ymmärrys, vastuu ympäristöstä, osallistuminen ja vaikuttaminen
- uudenlaiset oppimisen menetelmät ja ympäristöt, älykeksinnöt

Tulevaisuuden avaintaidot

Työelämän taitoja on luokiteltu eri tavoin näkökulmasta riippuen. Heinonen ym. (2012) jakaa osaamistarpeet kahteen luokkaan: käytännöllisiin ja varsinaisiin osaamisalueisiin. Käytännölliset osaamistarpeet ovat jo osa työelämän toimintoja ja lainalaisuuksia, tavallaan itsestäänselvyksiä arjen työssä selviämiseksi. Tällaisina taitoina voidaan pitää esimerkiksi tietoteknistä osaamista, joustavuutta, itsenäisyyttä, kriittisyyttä ja kykyä reagoida muutoksiin. Yksilöllisiin osaamisalueisiin kuuluvat muun muassa luovuus ja innovatiivisuus, visiointikyky, kiinnostuneisuus ja innostuneisuus, hiljaisen tiedon hyödyntäminen ja vuorovaikutusosaaminen. (Heinonen ym. 2012, 64–65.) Ruohotie (2003) määrittelee yleiset työelämävalmiudet kuuluvaksi neljään luokkaan: elämänhallintataidot, kommunikointitaidot, ihmisten ja tehtävien johtamistaidot sekä valmiudet vauhdittaa innovaatioita ja muutoksia. Elämänhallintataitoihin voidaan ajatella kuuluvan muun muassa oppimisen taito, kyky organisoida ja hallita ajankäyt-

töä, henkilökohtaiset vahvuudet, ongelmanratkaisutaito ja analyyttisyys. Kommunikointitaitoihin liitetään vuorovaikutustaito, kuuntelutaito, suullinen viestintätaito ja kirjallinen viestintätaito. Ihmisten ja tehtävien johtaminen sisältää koordinoitavuuden, päätöksenteko- ja johtamistaidot, taidon hallita konflikteja sekä suunnittelu- ja organisointitaidon. Innovaatioiden ja muutosten vauhdittamiseen liittyvät hahmottamiskyky, luovuus, innovatiivisuus, muutosherkkyys, riskinotto- ja visiointikyky. (Ruohotie & Honka 2003, 62.) Rytkölä, Kesler ja Karhuvirta (2011) tuovat esiin Wagnerin (2010) luokitusta mukaillen seuraavat tulevaisuuden avaintaidot: kriittinen ajattelu ja ongelmanratkaisutaidot, yhteistyö yli verkostojen ja vaikuttaminen, joustavuus ja sopeutuvuus, aloituskäky ja yritteliäisyys, tehokas suullinen ja kirjallinen vuorovaikutus, tiedon analysointi- ja arviointitaidot, uteliaisuus ja mielikuviutus. (Rytkölä ym. 2011, 135.) Taulukossa 2 esitellään näitä työelämätaidotkäsityksiä Opetus- ja kulttuuriministeriön (ks. 2010, 85) hahmottelemien yhteiskunnallisesti tärkeiden kansalaisen taitojen viitekehysessä.

Heinosen ym. (2012) mukaan yksittäisten taitovaatimusten sijaan tärkeiksi ominaisuuksiksi voidaan nostaa ymmärrys yhteiskunnan ja työelämän luonteesta ja tulevaisuudesta. Ymmärrys siitä, mitä yhteiskunnassa tapahtuu, mikä on tulevaisuuden työelämän tila ja millaisia asioita työntekijöiltä tulevaisuudessa vaaditaan, on lähtökohta yhteiskunnassa ja työelämässä pärjäämiseksi. Nimenomaan tähän Heinosen ym. (emt.) mukaan koulukasvatuksessa tulisi pyrkiä – laajentamaan lasten ja nuorten tietoisuutta siitä yhteiskunnasta, jossa he kasvavat, elävät ja myöhemmin työskentelevät. Opetus- ja kulttuuriministeriökin (2010) määrittelee keskeisimmäksi tavoitteeksi osaamistarpeiden viidakossa laaja-alaisen osaamisen. Kaiken lähtökohtana on joustavuus, joka mahdollistaa liikkumisen tiedon ja taidon eri kentillä. Suomalainen koulutus luottaa osaamiseen, jonka valttikortteja ovat innovatiivisuus, omaperäisyys ja yritteliäisyys. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 43.)

TAULUKKO 2. Työelämätaidojen keskeiset käsitteet tässä tutkielmassa (mukailten Heinonen ym. 2012; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010; Ruohotie & Honka 2003; Rytkölä, Kesler & Karhuvirta 2011)

KANSALAISEN TAIIDOT (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010.)	TYÖELÄMÄTAIDOT (Heinonen ym. 2012; Ruohotie & Honka 2003; Rytkölä, Kesler & Karhuvirta 2011)
Ajattelun taidot	
<ul style="list-style-type: none"> o ongelmanratkaisu, päättely, argumentointi ja johtopäätösten teko o kriittinen, analyyttinen ja systeeminen ajattelu o luova ja innovatiivinen ajattelu 	<ul style="list-style-type: none"> o kriittisen arvioinnin taidot (Heinonen ym. 2012) o ongelmanratkaisutaidot (Rytkölä ym. 2011) o tiedon analysointi- ja arviointitaidot (Rytkölä ym. 2011) o luovuus (Heinonen ym. 2012)
Työskentelyn ja vuorovaikutuksen taidot	
<ul style="list-style-type: none"> o tiedon hankinnan, käsittelyn ja käytön taidot o kommunikointi-, yhteistyö- ja neuvottelutaidot o itsenäisen ja pitkäjänteisen työn tekemisen taidot o ajanhallinta ja joustavuus o yrittäjäisyys ja muutososaaminen o tieto- ja viestintätekniikan ja muun teknologian käyttötaito o opiskelun taidot 	<ul style="list-style-type: none"> o kommunikointitaidot (Ruohotie & Honka 2003) o innovaatioiden ja muutosten vauhdittaminen (Ruohotie & Honka 2003; Heinonen ym. 2012) o yritteliäisyys (Rytkölä ym. 2011) o joustamiskyky, itsenäisyys (Heinonen ym. 2012) o yhteistyö yli verkostojen (Rytkölä ym. 2011) o tietotekninen osaaminen (Heinonen ym. 2012)
Käden ja ilmaisun taidot	
<ul style="list-style-type: none"> o kehon koordinaatio o monipuolisen ilmaisun ja esiintymisen taidot ja rohkeus o suunnittelun ja tuottamisen taidot o kekseliäisyys, kokeellisuus ja mielikuvituksen käyttö 	<ul style="list-style-type: none"> o innovatiivisuus (Heinonen ym. 2012) o uteliaisuus, mielikuvitus (Rytkölä ym. 2011)
Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot	
<ul style="list-style-type: none"> o yhteisön ja yhteiskunnan hahmottaminen o aloitteellisuus ja johtamisen taidot o kyky toimia rakentavasti ja ratkaista ristiriitoja o erilaisuuden ja erilaisten näkökulmien hyväksyminen o mediataidot o tulevaisuuden ajattelemisen ja rakentamisen taidot 	<ul style="list-style-type: none"> o aloitekyky, vaikuttaminen (Rytkölä ym. 2011) o ihmisten ja tehtävien johtamistaidot (Ruohotie & Honka 2003) o visiointikyky (Heinonen ym. 2012)
Itsetuntemuksen ja vastuullisuuden taidot	
<ul style="list-style-type: none"> o itsetuntemus ja reflektointi o terveydestä ja turvallisuudesta huolehtiminen o eettisyys, vastuullisuus ja toiminta yhteisön jäsenenä, hyvä käytös, empatia 	<ul style="list-style-type: none"> o elämänhallintataidot (Ruohotie & Honka 2003) o vastuullisuus (Heinonen ym. 2012; Ruohotie & Honka 2003; Rytkölä ym. 2011.)

2.2 Yrittäjyyskasvatus perusopetuksessa – tavoitteena sisäinen yrittäjyys

Ikosen (2006) mielestä yrittäjyyskasvatus voisi toimia koulun ja yhteiskunnan välisen sillan rakentajana. Opetussuunnitelmissa mainitaan koulun yhteistyö yhteiskunnan eri toimijoiden ja organisaatioiden kanssa hankkeiden ja projektien muodossa. Yrittäjyyskasvatus voitaisiin tässä nähdä yhdistävänä tekijänä, jonka avulla on mahdollista hälvittää rajoja koulun ja muun maailman välillä, luoden samalla koulumaailmalle mahdollisuuksia aistia paremmin yhteiskunnan nopeita muutostarpeita. Yrittäjyyskasvatuksen avulla on mahdollista luoda yhteyksiä koulussa opitun teorian ja todellisuudessa työssä sekä arkielämässä kohdattavien toimintojen, haasteiden ja ongelmien välillä. (Ikonen 2006, 161.) Yrittäjyyskasvatus liittyy nimensä mukaisesti sekä yrittäjyyteen että kasvatukseen. Yrittäjyys käsitteenä on moniulotteinen ja sen tulkinta riippuu tarkastelutavasta. Yrittäjyys voidaan nähdä ammatinharjoittamisen muotona tai henkisenä ominaisuutena. Tavoitteet yrittäjyyskasvatuksessa liittyvät läheisesti perusopetuksen yleisiin tavoitteisiin, joissa korostuvat muun muassa yritteliäisyys, innovatiivisuus, vastuullisuus ja aktiivinen kansalaisuus. Yrittäjyyskasvatus on relevantti ja ajankohtainen lähestymistapa perusopetuksen tavoitteiden toteuttamiseksi. Perusopetuksen tehtävä on luoda pohjaa omaehtoiselle ja elinikäiselle oppimiselle, ja näitä yrittäjyyskasvatuksen avulla pyritään vahvistamaan. (Perusopetuksen opetussuunnitelmiin perusteet 2004; Ristimäki 2004, 17; Seikkula-Leino 2007, 26–27.)

Tässä tutkielmassa yrittäjyyskasvatus nähdään ensisijaisesti sisäisen yrittäjyyden ja yritteliäisyyden näkökulmasta. Sisäisen yrittäjyyden taustalla on omaehtoinen yritteliäisyys, joka määrittelee yritteliään ja utteran luonteen ominaispiirteet. Sisäisellä yrittäjyydellä viitataan yksilön yrittäjämäiseen toimintatapaan ja asenteeseen, jota luonnehtivat muun muassa aktiivisuus, joustavuus, riskinotto, luovuus, itsenäisyys ja vahva suoritusmotivaatio (Opetusministeriö 2004, 8). Sisäinen yrittäjä on itsetunnoltaan vahva ja luottaa itseensä – hän haluaa suoriutua tehtävistään itsenäisesti ja oma-aloitteisesti (Luukkainen & Wuorinen 2002, 14). Ulkoinen yrittäjyys tarkoittaa yrittäjyyttä ammatinharjoittamisena, kun taas sisäistä, omaehtoista yrittäjyyttä ja yritteliäisyyttä voi ilmetä missä tahansa toiminnassa ja ajattelussa (Seikkula-Leino 2007, 29). Ero voidaan tehdä myös puhumalla kasvattamisesta yrittäjyyteen (entrepreneurship education) ja kasvattamisesta yritteliäisyyteen (enterprise education) (Jones & Iredale 2010, 10–11). Yleissivistävässä kasvatuksessa tulisi Opetusministeriön (2009) mukaan korostaa myönteisiä asenteita, yrittäjyyteen liittyviä perustietoja ja -taitoja sekä yrittäjämäistä toimintatapaa eli sisäistä yrittäjyyttä. Sisäinen yrittäjyys voidaan nähdä synonyymina aktiivisuudelle, luovuudelle ja innovatiivisuudelle. Luuk-

kaisen ja Toivolan (1998) mukaan sisäinen yrittäjyys on ennen kaikkea asenne, yritteliäisyys. Tavoitteena on, että lapsi ottaa jo varhaisessa vaiheessa vastuuta itsestään ja omasta oppimisestaan sekä ryhtyy aktiivisesti kehittämään itseään. Yritteliään oppilaan voidaan ajatella olevan itseohjautuva, vastuullinen ja määrätietoinen. Hän toimii suunnitellun tavoitteellisesti ja itsenäisesti sekä arvioi myös omaa oppimistaan. Hän pitää haasteista, eikä lannistu niiden edessä, koska ymmärtää niiden olevan mahdollisuuksia kehittää itseään ja osaamistaan. Yrittäjämäinen oppija katsoo tulevaisuuteen, jolloin hän todennäköisesti osaa jo keskittyä syvemmin niihin oppiaineisiin, jotka häntä kiinnostavat ja joista on hänelle hyötyä myöhemmin. (Luukkainen & Toivola 1998, 113.) Aktiivisuutta ja vastuullisuutta korostavan pedagogiikan avulla on mahdollista kehittää oppilaiden osallisuutta sekä lisätä opetuksen vuorovaikutteisuutta ja toiminnallisuutta. Lisäksi tärkeitä yhteiskunnassa toimimiseen sekä kansalaisuuteen ja talouteen liittyviä asioita voidaan oppia käytännönläheisesti ja monipuolisesti yhden aihekokonaisuuden puitteissa. (Jones & Iredale 2010, 13–14.)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (2004) sisältyy aihekokonaisuus Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys. Aihekokonaisuuksia on liitetty perusopetukseen kasvatus- ja opetustyön keskeisinä painoalueina ja opetusta eheyttävinä kokonaisuuksina, joiden avulla pyritään vastaamaan tämän hetken ja tulevaisuuden haasteisiin. (Opetusministeriö 2004, 18.) Opetusministeriön (2009) määritelmän mukaan koulun tulisi tukea oppilaan kehittymistä omatoimiseksi, aloitteiseksi, määrätietoiseksi, yhteistyökyvykkääksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Työelämävalmiudet, yritteliäisyys ja innovatiivisuus ovat keskeisiä aihekokonaisuuden teemoja. Kaiken lähtökohtana on vastuullisuus, sekä yksilön että yhteisön näkökulmista. Tärkeä vastuullisuuden harjoittamisen kenttä on työelämä, jossa vaaditaan kykyä kohdata ja käsitellä muutoksia, epävarmuutta ja ristiriitoja sekä toimia oma-aloitteisesti, pitkäjänteisesti ja innovatiivisesti. Oppilaiden tulee oppia tuntemaan työelämää ja yritystoimintaa, saada perustietoja yhteiskunnan eri sektorien toiminnasta ja työnjaosta sekä tietoa yrittäjyydestä ammattina. Aihekokonaisuuden Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys tavoitteena on myös kehittää valmiuksia yhteiskunnassa toimimiseen ja vaikuttamiseen. (Opetusministeriö 2009, 19; Perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteet 2004.) Työelämään tutustutaan pääosin ylemmillä luokilla itse työpaikoilla harjoittelemalla, mutta siihen voidaan valmistaa myös työelämää simuloivissa, eli todenmukaisesti jäljittelevissä ympäristöissä.

2.3 Simulaatio yrittäjyyskasvatuksen opetusmenetelmänä

Kirjallisuudessa ja tutkimuksissa käytetään erilaisia käsitteitä, kuten simulaattori, simulaatio, simulaatio-opetus, virtuaalitodellisuus (esim. Jalava 2001; Keskinen 2002; Kommers 2003; Lainema 2009, 2013; Ruohomäki 1994; Salakari 2004). Simulaatiolla voidaan tarkoittaa todellisuuden jäljittelyä, jonka tavoitteena on mahdollistaa siihen osallistuvien kokemuksellinen oppiminen todellisuutta muistuttavassa tilanteessa. Simulaatiossa jäljitellään todellisia tilanteita ja tehdään näkyväksi oikeita ilmiöitä ja prosesseja kuvitteellisissa olosuhteissa. (ks. Herranen 2011.) Sillä voidaan tarkoittaa biologisen, fysiologisen, teknisen, sosiaalisen tai psykologisen järjestelmän, prosessin tai ympäristön jäljittelyä. Myös järjestelmän osia tai vuorovaikutusta voidaan simuloida. (Ruohomäki 1994, 3.) Tässä tutkielmassa käsitteenä käytetään simulaatiota ja sillä tarkoitetaan todellisuutta jäljittelevää fyysistä ja sosiaalista ympäristöä. Myös fyysistä ja sosiaalista simulaatiota on käytetty, kun näitä ominaisuuksia on haluttu korostaa. Taulukossa 3 on esitelty tässä tutkimuksessa esiintyvien tutkijoiden käyttämiä käsitteitä (Herranen 2011; Jalava 2001; Keskinen 2002; Kommers 2003; Lainema 2009, 2013; Ruohomäki 1994; Salakari 2004; Tosey 2002).

Simulaatioita on käytetty opetuksessa jo 1920-luvulta alkaen, jolloin ensimmäinen yksinkertainen laite kehitettiin mittarilentokonekoulutuksen avuksi. Laitteiden tarkoituksena oli nopeuttaa lentämisen oppimista turvallisesti ennen siirtymistä oikealla lentokoneella lentämiseen. Ne toimivat linkkeinä teorian ja käytännön välillä. (Hägg ym. 2005, 224.) Pöytätietokoneita käytetään edelleen lentäjien peruskoulutuksessa. Syynä on simulaattoreiden alhainen hinta ja siitä saatu kustannustehokkuus. Jopa hyvin yksinkertainen, hiirellä ja näppäimistöllä varustettu tietokonesimulaattori paransi tutkimuksen mukaan oppimistuloksia lentäjien koulutuksen alkuvaiheessa. (Dennis & Harris 1998, 261–276; Salakari 2004, 39.) Simulaatioiden tarkoituksena on, että oppija osaa soveltaa oppimiaan taitoja aidossa ympäristössä (Bell & Waag 1998; Salakari 2004). Perinteisesti simulaatiota on käytetty teknisten laitteiden hallitsemisen opetukseen, mutta simulaatioita voidaan käyttää myös sosiaalisten järjestelmien, kuten organisaatioiden toiminnan, kuvaamiseen. Monet dynaamiset, monimutkaiset sosiaaliset prosessit soveltuvat simuloitaviksi, koska simulaatioiden avulla niitä voidaan nopeuttaa tai hidastaa. (Ruohomäki 1994, 4-5.)

Yrityskylässä simuloidaan yritysten toimintaa, työn tekemistä, sosiaalisia prosesseja ja erilaisia yhteiskunnan toimintoja. Simulaation avulla oppilaat pääsevät kokemaan käytännössä millaista esimerkiksi työn tekeminen on ja millaista on toimia yhteiskunnan

jäsenenä. Harjoitusyrityksiä ja yrityspelejä on käytetty simuloimaan yritysten toimintaa muun muassa ammatillisessa koulutuksessa (Honkanen 2004, 51–53), mutta Yrityskylän kaltainen talouden ja työelämän simulaatio vuosiluokalle 6 on uusi konsepti koko Euroopassa. Yrityskylässä pääpainona ei ole yritystoiminnan harjoittelu, vaan laajemmin talouden ja työelämän lainalaisuuksien simuloiminen. Yrityskylä-simulaatio toimii opetusmenetelmänä yrittäjäyyskasvatuksen oppisisällöille ja tarjoaa oppilaille mahdollisuuden oppia perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisia asioita kokemuksellisesti. Taulukossa 3 simulaatio käsite on jaettu teknisiin laitteisiin (simulaattorit) sekä fyysiseen ja sosiaaliseen ympäristöön. Yrityskylä on esimerkki jälkimmäisestä. Teknisillä laitteilla sekä fyysisen ja sosiaalisen ympäristön simulaatioilla on yhtäläisyyksiä, mutta joiltakin osin ne myös eroavat toisistaan (ks. taulukko 3).

Pelkän teoreettisen tiedon omaksuminen ei riitä työelämässä, vaan tarvitaan sen soveltamista käytäntöön ja uuden tiedon liittämistä jo aiemmin opittuun. Simulaatio tarjoaa menetelmän reflektiiviseen oppimiseen. (ks. Herranen 2011.) Simulaatiotilanne antaa hyvät mahdollisuudet tiedon soveltamiseen ja uuden harjoitteluun. Simulointiin perustuvissa ympäristöissä oppiminen on interaktiivista ja tekemällä oppimista (mm. Kommers 2003). Yleisimmin simulaatioon perustuvaa oppimista kuvataan kokemusperäiseksi (Kommers 2003; Salakari 2004; Tosey 2002). Tosey (2002, 113–114) määrittelee simulaatiolla tapahtuvan opetuksen kokemusperäisen oppimisen menetelmäksi, jossa roolien avulla oppijat voivat kokea oikean tilanteen dynamiikan opetustilanteessa. Jalavan (2001) mukaan simulaatiolla tapahtuvan opetuksen ensisijaisena tavoitteena ovat konkreettiset tapahtumat ja toiminta, teoriasisällön ja käsitteiden jäädessä sivurooliin. Simulaatio tähtää jäljitellyssä ympäristössä aitojen ja todellisten kokemusten tuottamiseen, jotka käsiteltynä ja analysoituna tuottavat teoreettisen ymmärryksen. Simulaation idea perustuu ajatukseen, että oppija on mahdollisimman kokonaisvaltaisesti kosketuksissa sen todellisuuden kanssa, jota hän pyrkii ymmärtämään ja opiskelemaan. Tässä prosessissa oppija käyttää ja rakentaa uudelleen omaa tietopohjaansa ilmiöstä. (Jalava 2001, 7–10.) Salakarin (2004) mukaan simulaattoreiden avulla voidaan opetella asioita jokaisen oman taitotason mukaan ja keskittyä oppimaan osatehtäviä. Hän jatkaa, että yleensä itse tekemällä oppiminen motivoi oppimaan. (Salakari 2004, 61–62.) Herranen (2011) puolestaan toteaa, että simulaation avulla osallistujille tarjotaan kokemuksia tarkasti suunnitellussa ja hallitussa ympäristössä. Saadut kokemukset, tunteet, ajatukset ja oivallukset on kuitenkin jäseneltävä ja yhdistettävä sekä peilattava niitä teoriamalleihin, jotta tapahtuisi todellista oppimista ja muutosta myös käyttäytymisen tasolla. (Herranen 2011, 1–2.)

TAULUKKO 3. Simulaation käsitys tässä tutkielmassa (mukailien Herranen 2011; Jalava 2001; Keskinen 2002; Kommers 2003; Lainema 2009/2013; Ruohomäki 1994; Salakari 2004; Tosey 2002)

SIMULAATIO	
TEKNISET LAITTEET (SIMULAATTORIT)	FYYSINEN JA SOSIAALINEN YMPÄRISTÖ
Esimerkkejä mm. <ul style="list-style-type: none"> • lentokonesimulaattorit • metsäkonesimulaattorit • sotilaskoulutus • lääketieteen simulaattorit 	Esimerkkejä mm. <ul style="list-style-type: none"> • Yrityskylä – talouden ja työelämän simulaatio • erilaiset harjoitusyritykset • hoitotyön sovellutukset
Erot fyysiseen ja sosiaaliseen ympäristöön <ul style="list-style-type: none"> • tekniset taidot keskiössä • sensomotorinen oppiminen 	Erot teknisiin laitteisiin <ul style="list-style-type: none"> • sosiaalisuus • yhteistoiminnallisuus
Yhtäläisyydet <ul style="list-style-type: none"> • konstruktiiivisuus ja kokemusperäisyys • teorian ja käytännön liittäminen yhteen • todellisuuden jäljittely 	
Simulaatiokirjallisuuden käsitteitä ja tutkijoita <ul style="list-style-type: none"> • Simulaattoriopetus (mm. Salakari, H.) • Virtuaalitodellisuus (Kommers, P.) • Simulaatiopelit (mm. Lainema, T.; Ruohomäki V.) • Simulaatio-oppiminen, simulaatiomenetelmät (mm. Jalava, U.; Keskinen, E.) • Simulaatio (mm. Herranen, M.; Tosey, P.) 	

Kokemuksellinen oppiminen simulaatiossa

Jalava (2001) toteaa, että oppiminen simulaation avulla on tulkintaprosessi, jossa oppija oppii ymmärtämään paremmin omaa todellisuuttaan. Kokonaisvaltainen kosketus opiskeltavaan todellisuuteen on simulaation perusidea ja siihen kosketukseen voi päästä vain itse koetun kokemuksen kautta sekä simuloitavaa järjestelmää havainnoimalla ja analysoimalla. (Jalava 2001, 7.) Keskinen (2002) korostaa tunteiden tuot-

tamisen tärkeyttä simulaation avulla. Harjoiteltaessa sosiaalisissa tilanteissa toimimista, esimerkiksi tiimin toimintaa, johtamista tai alaisena oloa, tunteiden osuus onnistumiselle ja epäonnistumiselle on merkittävä. Tunteiden itse kokeminen, niiden syntymekanismien tarkastelu ja ymmärtäminen opettaa ennakoimaan tunteita. Pelkkä tunteiden vaikutuksen tietäminen ei riitä, vaan merkittäviin oppimiskokemuksiin tarvitaan omakohtainen kokemus. (Keskinen 2002, 105–106.) Salakari (2004) määrittelee simulaatioiden tarkoitukseksi sen, että oppija osaa soveltaa oppimiaan taitoja myöhemmin aidossa ympäristössä. Puhutaan transferista eli siirtovaikutuksesta. Ongelmatilanteiden on oltava mahdollisimman aidonkaltaisia, koska autenttisissa tilanteissa syntyneitä oppimiskokemuksia on helpompi soveltaa myöhemmin uudelleen samankaltaisissa tilanteissa (Salakari 2004, 2).

Käytämme tässä tutkielmassa käsitettä kokemuksellinen oppiminen, sillä siinä voidaan ajatella olevan mukana myös analyysi ja teoreettinen tiedonmuodostus. Experiential learning -käsitteestä käytetään suomennoksena kokemuksellisen oppimisen lisäksi myös kokonaisvaltaista oppimista. (Kohonen 1988, 189; Wilska-Pekonen 2001, 113.) Kohonen (1988) määrittelee kokemuksellisen oppimisen toiminnaksi, joka on oppijaa monipuolisesti aktivoivaa, ongelmanratkaisuun perustuvaa tekemällä oppimista, joka vetoaa eri aistikanaviin, tunteisiin, kokemuksiin, elämyksiin, mielikuviin ja mielikuviin. Oppilas on suoraan yhteydessä oppimisen kohteena olevan ilmiön kanssa. Kokemuksellisessa oppimisessa omakohtainen kokemus nähdään oleellisena osana oppimista, mutta se ei vielä takaa oppimista. Ilmiön havainnointi ja pohtiminen on myös tärkeä osa oppimisprosessia, sekä tähän liittyen sen tietoinen ymmärtäminen ja käsitteellistäminen sopivan teorian tai säännön avulla. Teoriat ja säännöt jäsentävät kokemusta ja tuovat siihen hallittavuuden tunteen. (Kohonen 1988, 189.) Ruohomäen (1994) mukaan kokemuksellisessa oppimisessa oppiminen lähtee liikkeelle tiedollisista ristiriidoista aikaisemman tiedon ja oppimisympäristössä saatujen uusien kokemusten välillä. Yksilön tietämyksen ja ympäröivän todellisuuden kohdatessa oppiminen edellyttää jatkuvaa vuorovaikutusta ja keskustelua. Oppilaiden tulisi kokea haasteet ja ongelmat tärkeinä ja ratkaisemisen arvoisina. (Ruohomäki 1994, 40.) David Kolbin (1984) mukaan Dewey, Lewin ja Piaget ovat kokemuksellisen oppimisen kantaisiä. Kokemukselliseksi teoriaa kutsutaan, koska se kytketään selkeästi edellä mainittujen tutkijoiden tutkimustyöhön ja koska tarkoituksena on korostaa kokemuksen keskeistä roolia oppimisessa. (Kolb 1984; 15, 20.) Kokemuksellisen oppimisen teoria pohjautuu yksilöiden välistä vuorovaikutusta ja ryhmädynamiikkaa tutkivaan sosiaalipsykologiaan, tiedon prosessointia tutkivaan kognitiiviseen psykologiaan ja sen edellytyksiä tutkivaan humanistiseen psykologiaan (Kohonen 1988, 192–193).

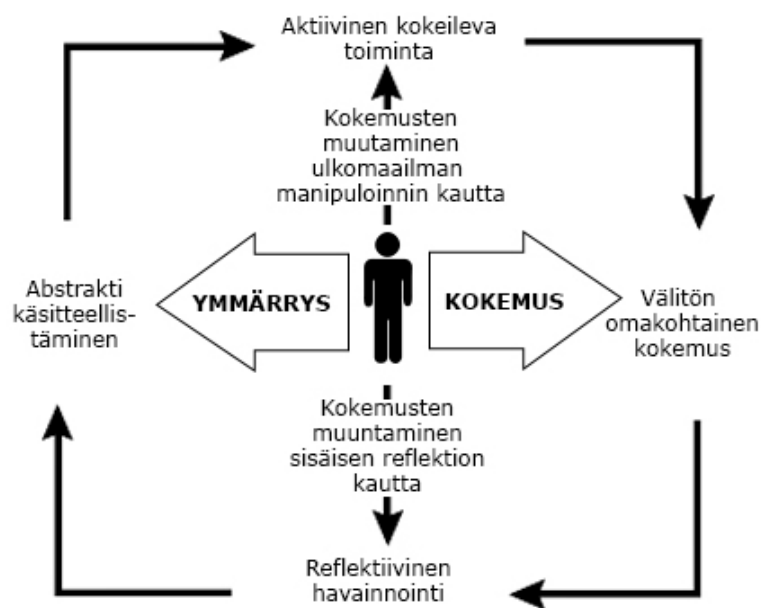
Kokemuksellisen oppimisen mallissa yhdistyy kokemus, havainto, kognitio ja käyttäytyminen. Rinnan ovat sekä abstrakti käsitteen muodostaminen että kokeileva tekeminen. Näiden kahden yhdistelmä on edellytys korkeatasoiselle oppimiselle. (Eteläpelto 1993, 119; Wilska-Pekonen 2001, 113.) Kokemus on oppimisessa olennainen osa, mutta irrallisena esiintyessään oppimiselle hyödytön. Sopivien teorioiden avulla kokemuksellisia ilmiöitä pyritään ymmärtämään ja käsitteellistämään. Sisäinen hallinnan tunne kasvaa, kun teoria toimii kokemuksen jäsentäjänä. Kokemuksellinen oppiminen on kuin spiraalinomainen kehä, tieto täsmentyy ja syventyy kehää kiertäessä, kun uusi opittu asia ja käsitteet liittyvät aikaisemmin opittuun. (mm. Kolb 1984; 42, 132.) Kokemuksellisessa oppimisessa oppiminen nähdään jatkuvasti täsmentyvänä ja syventyvänä tiedon muuntumisena, esiopitun asian uudelleen oppimisena syvällisemmän ymmärtämisen ja tiedostamisen tasolla (mm. Kohonen 1988, 192; Wilska-Pekonen 2001, 113). Kuviossa 2 esitellään Kohosen (1990, 40) suomentama versio Kolbin kokemuksellisen oppimisen kehästä. Kolb (1984) määrittelee oppimisen prosessiksi, jossa tietoa luodaan kokemuksia muuntamalla. Hän ei pyrkinyt luomaan kolmatta oppimisteoriaa behavioristisen ja kognitiivisen rinnalle, vaan kokemuksellisen oppimisen teoria esittää holistisen, integroivan näkemyksen oppimiseen, yhdistämällä kokemuksen, havainnoinnin, kognition ja käyttäytymisen. (ks. Kolb 1984; 20–21, 38.)

Mallissa on neljä ääripäätä, jotka painottavat oppimista eri tavoin:

- 1) Kokemuspainotteinen oppiminen on välitöntä, intuitiivista, avointa, tunnepainotteista ja luovaa oppimista, jossa ei pyritä ilmiön käsitteellistämiseen.
- 2) Pohdiskelleva havainnointi korostaa ilmiön eri näkökulmien ja oman oppimisen reflektointia, jossa ilmiö pyritään liittämään erilaisiin assosiaatioyhteyksiin sekä myös syventämään omaa itsetuntemusta.
- 3) Käsitteellistämisessä pyritään kurinalaiseen, systemaattiseen ajatteluun, ongelmia ymmärtävään ratkaisuun ja sopivan säännön tai teorian muodostukseen. Looginen ajattelu on siinä tunteiden edellä.
- 4) Aktiivista toimintaa korostava oppiminen pyrkii etsimään toimivia käytännön ratkaisuja, vaikuttamaan ihmisiin, etsimään sovelluksia ja muuttamaan asioita. Siinä on oleellista päämäärähakuinen toiminta, johon kuuluu myös epäonnistumisen riskin ottaminen. (Kohonen 1988, 190.)

Korkeatasoiseen oppimiseen tarvitaan kaikkia kokemuksellisen oppimisen neljää elementtiä (konkreettiset kokemukset, pohdiskelleva ajattelu/refleктоiva havainnointi,

abstrakti käsitteellistäminen ja aktiivinen kokeilu). Oppiminen ei ole korkeatasoista, jos se sisältää kokemuksen ilman käsitteellistämistä ja pohdintaa. Samoin käsitteet voivat jäädä irrallisiksi ja abstrakteiksi ilman omakohtaista kokemusta. Pelkät kokemukset eivät johda oppimistuloksiin. Oppilaita on turha vielä koulun ulkopuolelle vain kokemaan asioita, jos kokemuksia ei hyödynnetä opetustarkoituksessa. Oppimista tapahtuu, kun kokemusta pohditaan eli reflektoidaan kriittisesti. (Wilska-Pekonen 2001, 121.)

KUVIO 2. Kolbin kokemuksellisen oppimisen kehä (Kohonen 1990; Kolb 1984)

Tässä luvussa on esitelty tämän tutkielman kannalta keskeisin teoreettinen viitekehys. Yrityskylän kaltainen todellisuutta jäljittelevä simulaatiomalli taloudesta ja työelämästä on uudenlainen tapa opettaa yrittäjyyskasvatusta perusopetuksessa. Fyysinen ja sosiaalinen simulaatio opetusmenetelmänä avaa mahdollisuuden vastata opetussuunnitelmatavoitteisiin ja toteuttaa yhteistoiminnallisuuden, kokemuksellisuuden ja elämyksellisyyden tapoja. Oppisisällön osalta keskitytään työelämätaitojen oppimiseen simulaation avulla.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tämän luvun alussa määritellään tutkimuskysymykset ja esitellään tutkimuksen lähestymistapaa. Sen jälkeen kuvataan Yrityskylä-oppimisympäristöä, joka toimii tapaus-tutkimuksen kontekstina. Lopuksi kerrotaan tutkimuksen käytännön toteutuksesta ja aineiston analyysistä.

3.1 Tutkimustehtävä ja – kysymykset

Tutkimustehtävänä oli analysoida oppilaiden Yrityskylä-oppimisympäristöstä saamia kokemuksia ja niille annettuja merkityksiä. Yrityskylä-oppimisympäristössä vierailleiden oppilaiden kokemuksia tutkitaan kaksi vuotta tapahtuman jälkeen. Tutkimustehtävä konkretisoituu seuraavien tutkimuskysymysten avulla:

- Mitä oppilas kirjoittaa Yrityskylä-päivästä kahden vuoden jälkeen?
- Mitä merkityksiä oppilas antaa omille kokemuksilleen Yrityskylästä?
- Mitä taitoja oppilaat kokivat oppineensa Yrityskylässä?
- Millaiset taidot oppilaat kokevat työelämässä tärkeiksi?

Taulukossa 4 on esitelty tutkimuskysymykset sekä menetelmät ja teoreettinen viitekehys, joilla kysymyksiin on haettu vastausta.

TAULUKKO 4. Tutkimuskysymykset ja niihin vastaaminen

	Tutkimuskysymys	Tutkimus menetelmä	Mikä teoria vastaa kysymykseen
1.	Mitä oppilas kirjoittaa Yrityskylä-päivästä kahden vuoden jälkeen?	Avoin kirjoitelma	Simulaatio opetusmenetelmänä, kokemuksellinen oppiminen
2.	Mitä merkityksiä oppilas antaa omille kokemuksilleen Yrityskylästä?	Strukturoitu lomake	Yrittäjyyskasvatus, kokemuksellinen oppiminen
3.	Mitä taitoja oppilaat kokivat oppineensa Yrityskylässä?	Strukturoitu lomake	Työelämätaidot
4.	Millaiset taidot oppilaat kokevat työelämässä tärkeiksi?	Strukturoitu lomake	Työelämätaidot

3.2 Laadullinen tapaustutkimus

Taulukossa 5 on esitelty tämän tutkielman tieteenfilosofinen lähtökohta. Tämä tutkielma on laadullista tutkimusta, jota Tuomen ja Sarajärven (2002) mukaan voidaan kutsua ymmärtäväksi tutkimukseksi. Ymmärtämisen merkitys ihmistieteissä korostuu, kun ihmiset ovat keskiössä omaa maailmaansa tulkitsevina ja merkitykselliseksi tekevinä toimijoina (Heritage 1996, 55–57). Laadullisessa tutkimuksessa mahdollisuus toisen ymmärtämiseen on kaksisuuntainen: miten tutkijan on mahdollista ymmärtää tutkittavaa ja toisaalta, miten tutkimusraportin lukija ymmärtää tutkijaa. Laadullisessa tutkimuksessa korostuukin metodologioiden mahdollisimman avoin auki kirjoittaminen tutkimusraporttiin. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 70–71.)

TAULUKKO 5. Tutkielman tieteenfilosofiset lähtökohdat

laadullinen tutkimus	tavoitteena eläytyminen ja merkitysten ymmärtäminen
ihmistieteellinen tutkimus	maailma näyttäytyy ihmisille merkityksinä
sosiaalinen konstruktivismi	sosiaaliset ilmiöt kielellisesti tuotettuja
fenomenologia	perustuu ihmisen omaan tulkintaan

Tämä tutkielma perustuu taulukon 5 mukaisiin tieteenfilosofioihin. Ihmistieteellisen tutkimuksen keskeinen ajatus on maailman näyttäytyminen ihmisille merkityksinä. Ihmistieteellisessä tutkimuksessa tiedon ajatellaan olevan sosiaalisesti rakennettua ja perustuvan ihmisten kokemuksille sekä kielen kautta välitetyille merkityksille (Tynjälä 2004, 26; Tuomi & Sarajärvi 2002, 31; Varto 1992, 85). Sosiaalisessa konstruktivismissä korostuu kielellisyys ja fenomenologisia piirteitä tämä tutkielma saa, kun huomio kiinnittyy tutkittavan omaan tulkintaan. Sosiaalisen konstruktivismin mukaan sosiaaliset ilmiöt ovat sosiaalisesti ja ennen kaikkea kielellisesti tuotettuja, eivätkä biologisesti tai psykologisesti määräytyneitä (Juuti 2001, 12). Schulz oli sosiaalisen konstruktivismin ja fenomenologian suurimpia vaikuttajia. Hänen mukaan ihmistieteissä toiminnan subjektiivisen mielen tarkastelu on keskeisintä ja ihmisen elämismaailman lähtökohta. Elämismaailma on arjen tapahtumien ja instituutioiden maailma, jota ihmisen tuottavat arjen vuorovaikutuksessa. Schulz painotti tutkimustapaa, joka painottui ihmisen omalle tulkinnalle. (Juuti 2001, 24; Heritage 1996, 54–55.) Schulzin tavoin myös tässä tutkielmassa painotetaan oppilaan kokemuksia ja niille annettuja merkityksiä, jotka ovat kielellisesti tuotettuja ja perustuvat henkilön omaan tulkintaan. Tältä pohjalta tämä tutkielma sisältää piirteitä taulukossa 5 kuvatuista tieteenfilosofisista lähtökohdista.

Lähestymistapana tapaustutkimus

Tutkimusstrategiaksi valittiin tapaustutkimus. Tapaustutkimuksen valintaan vaikuttava tekijä oli se, että aikaisempi tutkimustraditio osoitti tutkimuskysymyksiin olevan mahdollista hakea vastauksia tällä lähestymistavalla. Tutkimustehtävänä oli analysoida Yrityskylä-oppimisympäristöstä saatuja kokemuksia ja niille annettuja merkityksiä. Tämä tutkielma kohdistuu siis oppilaiden kokemuksiin oppimisympäristössä ja oppilaiden kokemuksille antamiin merkityksiin. Tältä pohjalta tutkielma saa tapaustutkimuksen ulottuvuuden. Tapaustutkimus eli case study on empiiristä tutkimusta, mutta kaikki laadullinen tutkimus ei ole tapaustutkimusta (Eriksson & Koistinen 2005, 1).

Tapaustutkimus on hyvä lähestymistapa sellaisessa laadullisessa opetuksen ja oppimisen tutkimuksessa, jossa käytäntöä on tarkoitus tarkastella ja kuvata kokonaisvaltaisesti tietyssä tilanteessa tai tapahtumaketjussa (Syrjälä, Ahonen, Syrjäläinen & Saari 1994, 11). Tapaus voi olla mikä vain: yksilö, koulu, ryhmä, ilmiö jne. (Metsämuuronen 2001, 16–17). Tapaustutkimusta voidaan luonnehtia tutkimusstrategiaksi, se on siis enemmän lähestymistapa kuin aineiston keruu- ja analyysimenetelmä (Eriksson & Koistinen 2005, 4).

Tapaustutkimus liittyy aina johonkin kontekstiin. Tapauksen kuvaus suhteessa kontekstiin on tutkimuksessa tärkeää, sillä konteksti selittää tapausta ja tekee tapauksen ymmärrettäväksi. (Eriksson & Koistinen 2005, 7.) Tässä tapaustutkimuksessa Yrityskylä-oppimisympäristö toimii tutkittavien tapausten, eli oppilaiden kokemusten, kontekstina. Erikssonin ja Koistisen (2005) mukaan konteksti voidaan jakaa ulompaan ja sisempään tasoon. Heidän mielestään on myös tärkeää määrittää raja tutkittavan tapauksen ja ympäristön välillä, eli päättää, mitä asioita on tarkoituksenmukaista liittää mukaan tutkittavaan ilmiöön ja mitkä asiat voidaan jättää ulkopuolelle. (Eriksson & Koistinen 2005; 1, 7.) Stake (1995) jakaa tapaustutkimuksen kolmeen tyyppiin, joista itsessään arvokas tapaustutkimus tähtää tapauksen parempaan ymmärtämiseen (intrinsic case study). Välineellisellä tapaustutkimuksella (instrumental case study) halutaan edistää joitakin tavoitteita ja kollektiivisella tapaustutkimuksella tutkitaan useamman tapauksen avulla joitakin ilmiöitä, populaatiota tai olosuhteita (collective case study). (Stake 1995, 3-4.) Tässä tutkielmassa on kyse jälkimmäisestä eli kollektiivisestä tapaustutkimuksesta: useamman tapauksen (kokemuksen) avulla ilmiötä pyritään ymmärtämään entistä paremmin.

3.3 Yrityskylä tapaustutkimuksen kontekstina

Yrityskylä-oppimisympäristö toimii koulun ulkopuolisena oppimisympäristönä ja on osa laajempaa opintokokonaisuutta. Opintokokonaisuus lähtee liikkeelle opettajan koulutuksella ja etenee koulussa ennakkoon pidettävillä kymmenellä oppitunnilla. Oppituntien aiheet on esitelty taulukossa 6. Yrityskylä rakennetaan noin 500 neliöiseen tilaan ja se sisältää vähintään 15 yrityksen ja julkisen palvelun toimitilat. Yrityskylä on kuin pienoiskaupunki, jossa toimitaan yritystiimeissä. Oppilaat harjoittelevat yhteiskunnassa ja työelämässä toimimista ammattiroolien avulla. Toiminta koostuu käsikirjoitetuista tehtävistä. Oppilas työskentelee oppimisympäristössä omassa ammatissaan ja saa työstään palkkaa, sekä toimii myös kuluttajana ja kansalaisena osana yhteiskuntaa.

Ainutlaatuisen oppimisympäristöstä tekee se, että suurin osa yrityksistä on oikeita yhteiskunnassa toimivia yrityksiä, jotka ovat lähteneet Yrityskylän yhteistyökumppaneiksi ja taloudellisiksi tukijoiksi. Jokaisessa yrityksessä on kahdesta viiteen oppijaa ja kerrallaan Yrityskylässä työskentelee noin 70 oppilasta. Oppimista ohjaa Yrityskylän henkilökunta sekä koulutetut ohjaajat. Vierailu tapahtuu opettajan kanssa ennalta sovittuna päivänä. (Yrityskylä 2013b.)

Päivän aikataulu ja kulku

Päivä Yrityskylässä alkaa oppilaille klo 9.30 ja päättyy klo 14.00. Päivään kuuluu sekä yhteisiä että jokaisen yksin suoritettavia osuuksia. Jokainen oppilas hoitaa yhtä ammattia, joka on koulussa ennalta sovittu. Ammatit on ennalta jaettu punaisiin, keltaisiin ja vihreisiin. Jokaisella oppilaalla on värinsä mukaisesti kaksi vapaavuoroa, toinen ennen 12.15 henkilökuntakokousta ja toinen sen jälkeen. Vapaa-aikoja sekä työvuoroja on porrastettu, jotta Yrityskylän talous toimisi joustavasti. Taulukossa 7 on esitelty Yrityskylä-päivän aikataulu. Yrityskylässä on kylästä riippuen noin 65–70 ammattia. Jokaisella ammatilla on omat työtehtävänsä ja näitä tehtäviä ohjaa suorittamaan jokaisen ammatin oma tehtäväkortti. Tehtäväkortti kertoo, mitä ammatissa toimivan työntekijän pitää tehdä mihinkin aikaan päivästä. Osa työtehtävistä on hyvin tarkasti määritelty, mutta osassa on varaa soveltaa ja käyttää omaa luovuutta. Yrityskylä-oppimisympäristön taloutta ylläpitää taustalla oleva tietokonepeli. Peli pitää huolta muun muassa kirjanpidosta, palkoista ja lainoista. Jokaisessa yrityksessä on yhdestä neljään tietokonetta. Oppilaat saavat kaksi kertaa päivässä palkan, jolla he voivat tehdä ostoksia Yrityskylän yrityksissä. Yritykset hakevat aamulla lainan Yrityskylän pankista ja keräävät tulosta päivän kuluessa. Näillä varoilla yritykset voivat tehdä kauppaa keskenään. Eri yritykset ja niissä toimivat henkilöt on suunnitelmallisesti käsikirjoitettu tekemään yhteistyötä keskenään, simuloiden oikean yhteiskunnan toimintaa. Lisäksi päivän aikana muun muassa äänestetään, maksetaan veroja sekä toimitaan kuluttajina.

Oppimisympäristössä oppilaita ohjaa Yrityskylän henkilökunnan lisäksi joukko ohjaajia, jotka on koulutettu tehtävään. Kylästä ja päivästä riippuen ohjaajia on paikalla 8–15. Tämä tarkoittaa sitä, että yksi ohjaaja ohjaa oppilaita yhdessä–kolmessa Yrityskylän yrityksessä. Lisäksi paikalla on yhdestä kahteen vastuuhjaajaa, joiden tehtävänä on huolehtia kokonaisuuden toimivuudesta sekä auttaa ohjaajia tehtävässään. Opettajien rooli Yrityskylä-oppimisympäristössä on lähinnä oppilaiden toiminnan valvomista.

Opettajilla on oppilaista vastuu koko päivän ajan, mutta itse toimintaa ohjaa Yrityskylän henkilökunta sekä vastuuhjaajat. Opettajia on ohjeistettu toimimaan tarvittaessa kuluttajina avustaen yritysten taloutta.

TAULUKKO 6. Kymmenen oppitunnin aiheet ennen Yrityskylä vierailua (Yrityskylä 2013a)

Oppitunnit	Aihe
	Lähdetään Yrityskylään
1.	Mitä on talous?
2.	Yritys vai julkinen palvelu?
3.	Mitä on työ ja miten sitä haetaan?
4.	Minä osana yhteisöä?
5.	Miksi veroja maksetaan?
6.	Mihin pankkeja tarvitaan?
7.	Palkka
8.	Mitä on voitto?
9.	Mainonta
10	Valmistaudutaan Yrityskylään
	Yrityskylän jälkeen

TAULUKKO 7. Yrityskylä-päivän aikataulu vuonna 2011

Klo	
9.30–9.45	Päivänavaus
9.45–10.30	Yritystoiminnan käynnistäminen
10.30–10.45	Kaupungin yleiskokous
10.45–11.15	Ensimmäinen työ-/vapaa-aikavuoro
11.15–11.45	Toinen työ-/vapaa-aikavuoro
11.45–12.15	Kolmas työ-/vapaa-aikavuoro
12.15–12.25	Henkilökuntakokous
12.25–12.45	Neljäs työ-/vapaa-aikavuoro
12.45–13.05	Viides työ-/vapaa-aikavuoro
13.05–13.25	Kuudes työ-/vapaa-aikavuoro
13.25–13.35	Yritysten sulkeminen
13.35–13.45	Henkilökuntakokous
13.45–14.00	Kaupungin päätöskokous

3.4 Tutkimuksen käytännön toteutus

Tutkimuksen kohdejoukkona ovat erään itäsuomalaisen 8.-luokan oppilaat. Kaikki tutkimukseen osallistuneet oppilaat olivat tutkimuksen tekohetkellä samassa koulussa, mutta useilla eri luokilla. Sen sijaan Yrityskylä-vierailun aikaan, eli kuudennella luokalla, he olivat olleet useasta eri koulusta. Valitsimme opinto-ohjaajien kanssa ne luokat, jotka osallistuivat tutkimukseen. Luokat valikoituivat satunnaisotannalla sen mukaan, kuinka paljon opinto-ohjaajat olettivat luokassa olevan Yrityskylässä vierailleita oppilaita. Uusia luokkia valittiin mukaan sen verran, että vastaajien määrä ylitti 50 vastaajan rajan. Näin ollen luokkien määrä ja luokassa olleet Yrityskylässä käyneet oppilaat, jotka saivat suostumuksen tutkimukseen osallistumiselle, määrittelivät lopullisen tutkimusjoukkomme ($n = 52$). Vanhemmille lähetettiin tiedote tutkimuksesta sekä tutkimuslupapyyntö. Suostumuksen saaneet oppilaat osallistuivat lopulliseen tutkimukseen. Tutkimusaineisto koostui viidestä osiosta (liite 1), joista ensimmäinen osio perustui aineistonkeruumenetelmänä avoimeen kirjoitelmaan. Taulukossa 8 on esitelty tutkimusaineiston osio I ja siihen liittyvä teoria. Osiot II-IV perustuvat aineistonkeruumenetelmänä strukturoituun lomakkeeseen, joita on esitelty taulukossa 9. Strukturoidussa lomakkeessa oli avoimia kysymyksiä sekä Likert-asteikollisia monivalintakysymyksiä.

Aluksi tutkimusaineiston toimivuutta testattiin kahdella oppilaalla. Tällä haluttiin varmistaa kysymyksenasettelun onnistuminen ja pienentää väärinymmärryksen aiheuttamaa haittaa lopullisissa vastauksissa. Myös Mäkelä (1997) toteaa, että kysymyksenasettelun tulee olla merkityssisällöltään tarkka ja tätä tavoitetta kohti voidaan päästä kysymyksiä analysoimalla tai ihmisten kanssa juttelemalla (Mäkelä 1997, 161). Tässä tutkimuksessa päädyttiin tekemään testaus kahdella oppilaalla siitä ikäryhmästä, jolla lopullinen vastaus suoritettiin. Testauksen jälkeen muutettiin osion II kysymys kaksiosaiseksi avoimeksi kysymykseksi. Testauksessa huomattiin, että kysymys oli hankalasti ymmärrettävä, eikä se antaisi vastausta haluttuun asiaan.

Avoin kirjoitelma

Avointa kirjoitelmaa käytettiin toisena aineistonkeruumenetelmänä. Avoimella kirjoitelmalla vastaaja kykenee ilmaisemaan itseään omin sanoin, ja vastaus osoittaa tietämyksen aiheesta sekä siihen liittyviä tunteita (ks. esim. Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2007, 196). Avoimen kirjoitelman toivottiin tuovan esille mahdollisimman laajasti

oppilaiden kokemuksia, tunteita ja ajatuksia, joita Yrityskylä-käynnistä on jäänyt mieleen. Oppilaiden ei haluttu erittelevän kokemuksiaan vain ranskalaisilla viivoilla, siksi ohjeistuksessa mainittiin käyttämään kokonaisia lauseita:

1. Osallistuit luokkasi kanssa Yrityskylä-opintokokonaisuuteen ollessasi kuudennella luokalla. Opintokokonaisuus huipentui vierailuun Yrityskylässä. Ensimmäisenä haluamme tietää millaisia asioita sinulle on jäänyt mieleen. **Kerro vapaasti kaikki mitä muistat päivästä Yrityskylässä.** Käytä kokonaisia lauseita, jatka tarvittaessa kääntöpuolelle.

Kirjoitelmaa käyttäessään tutkija olettaa vastaajan kykenevän ilmaisemaan itseään tutkittavan aiheen kannalta parhaiten kirjallisesti (Tuomi & Sarajärvi 2002, 86). Aineistonkeruumenetelmiä pohtiessamme haastattelu oli avoimen kirjoitelman ohella toinen vaihtoehto. Haastattelua ei kuitenkaan valittu tämän tutkimuksen aineistonkeruumenetelmäksi, sillä haluttiin saada mahdollisimman laaja vastaajajoukko. Työmäärä olisi haastatellen muodostunut kohtuuttomaksi. Lisäksi oletettiin, että avoin kirjoitelma yhdessä lomakkeen kanssa on sopivin, ja myös vaivattomin, tapa osallistua tutkimukseen.

TAULUKKO 8. Aineistonkeruumenetelmänä avoin kirjoitelma

tutkimusaineiston osio	aineistonkeruumenetelmä	kysymys	teoria
I	avoin kirjoitelma	Kerro vapaasti kaikki mitä muistat päivästä Yrityskylässä.	Simulaatio opetusmenetelmänä, kokemuksellinen oppiminen

Strukturoitu lomake

Strukturoitu lomake oli toinen aineistonkeruumenetelmä. Se sisälsi mielipidettä mitaavia vastausvaihtoehtoja sekä valmiita vastausvaihtoehtoja sisältäviä kysymyksiä, joihin on liitetty myös tarkentavan vastauksen ja perustelun mahdollisuus. Lomakekysely valittiin aineistonkeruumenetelmäksi tukemaan avoimen kirjoitelman vastauksia (Hirsjärvi ym. 2000, 182). Lomakkeen eri osiot sekä niihin liittyvät aineistonkeruumenetelmät ja kysymyksiin vastanneet teoriat on kuvattu tarkemmin taulukossa 9. Strukturoidun lomakekyselyn avulla haluttiin analysoida oppilaiden mielipidettä työelämässä tarvittavista taidoista (liite 1, osio III) sekä siitä, miten näitä taitoja opittiin Yrityskylässä (liite 1, osio IV). Lisäksi halusimme analysoida oppilaiden Yrityskyläpäivän aikana oppimien tietojen ja taitojen merkitystä heille tulevaisuudessa sekä sitä,

onko opitusta ollut heille hyötyä tähän mennessä (osio V). Osio II jätettiin tutkimuksen ulkopuolelle, koska sitä ei koettu tutkimuksemme tehtävän kannalta relevantiksi.

TAULUKKO 9. Aineistonkeruumenetelmänä strukturoitu lomake

tutkimusaineiston osio	aineistonkeruumenetelmä	kysymys	teoria
II	avoin kysymys	a) Kuvaile miten valmistauduit ammattirooliisi ennen Yrityskylään tuloa. b) Kuvaile miten hoidit ammattiroolisi työtehtäviä Yrityskylä-päivän aikana.	kysymystä ei analysoitu
III	Likert-asteikko	Arvioi omaan kokemukseesi perustuen kuinka hyvin opit Yrityskylässä alla olevia asioita.	Työelämätaidot, Sääski 2001
IV	Likert-asteikko	Kuinka tärkeitä sinun käsityksesi mukaan ovat seuraavat asiat työelämässä?	Työelämätaidot, Sääski 2001
V	avoin kysymys	a) Ovatko Yrityskylä-päivän aikana opitut tiedot ja taidot olleet sinulle tarpeellisia tähän mennessä? kyllä / ei (tarkennus) b) Koetko, että Yrityskylä-päivän aikana opitut tiedot ja taidot ovat sinulle tulevaisuudessa tarpeellisia? kyllä / ei (tarkennus)	Yrittäjyyskasvatus, työelämätaidot

Strukturoidun kyselylomakkeen muuttujat ovat luonteeltaan laadullisia. Mielenpide- ja asenneväittämien mittauksessa on käytetty Likertin asennemittaria, jossa asteikko jakautuu viiteen osaan (ks. Nummenmaa 2009, 38–40). Muuttujat ovat molemmissa kysymyksissä samat, ja niitä arvioidaan samantyyllisellä skaalalla. Osiossa III mitataan arvioita oppimiskokemuksista, joten skaala vaihtelee välillä *hyvin paljon – en lainkaan*. Osiossa IV taas mitataan käsityksiä ja mielipiteitä käsitteiden tärkeydestä, joten tässä osiossa skaala vaihtelee asteikolla *hyvin tärkeä – ei lainkaan tärkeä*. Asteikkoihin haluttiin ottaa mukaan myös arvo *en osaa sanoa*, koska jotkut muuttujista saattoivat olla sellaisia, jotka eivät varsinaisesti tulleet esille Yrityskylä-oppimiskokonaisuudessa.

Lomakkeen kysymykset III ja IV sisältävät muuttujia, jotka kuvaavat tärkeimpiä työelämätaitoja Sääsken (2001) luokittelua mukaillen. Valitsimme lomakkeeseen Sääsken määrittelemistä työelämätaitoja kuvaavista muuttujista sellaiset, jotka vastasivat parhaiten niitä taitoja, joita Yrityskylässä on mahdollista oppia (kuvio 3). Sääsken luokittelua mukailimme siksi, että muuttujat ovat konkreettisempia ja oppilaiden helpommin ymmärrettäviä kuin ne monet abstraktimmat työelämätaidot, joita muut luokittelut

sisälsivät. Sääsken tutkimuksessaan esittämät työelämätaidot voidaan luokitella muiden tutkijoiden määrittelyjä vastaavasti pääkategorioiden alle (vrt. taulukko 2).

KUVIO 3. Lomakkeeseen valittuja työelämätaitoja (mukailen Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 85; Sääski 2001)

3.5 Aineiston analyysi

Erikssonin ja Koistisen (2005) mukaan tapaustutkimuksessa voidaan soveltaa kaikkia laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmiä. Erilaiset luokittelut, kategorisoinnit, tyyppittelyt ja teemoittelut ovat usein käytettyjä menetelmiä tapaustutkimuksissa. (Eriksson & Koistinen 2005, 30.) Tuomen ja Sarajärven (2001) mukaan sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, jota voidaan käyttää kaikissa laadullisen tutkimuksen perinteissä. Sisällönanalyysilla pyritään saamaan tutkittavasta ilmiöstä kuvaus tiivistetyssä

muodossa. (Tuomi & Sarajärvi 2001; 95, 105.) Tässä tutkimuksessa aineiston analyysimenetelmänä käytetään sisällönanalyysiä.

Laadullisessa analyysissä puhutaan usein induktiivisesta ja deduktiivisesta päättelystä (Tuomi & Sarajärvi 2001, 97). Tämän tutkielman analyysin lähtökohtana käytettiin kuitenkin seuraavaa jaottelua: aineistolähtöinen, teoriasidonnainen ja teorialähtöinen analyysi (ks. Eskola & Suoranta 2001; Tuomi & Sarajärvi 2001). Tässä jaottelutavassa voidaan ottaa paremmin huomioon erilaiset analyysin tekoa ohjaavat tekijät, kuin jaottelussa induktiiviseen ja deduktiiviseen analyysiin (Tuomi & Sarajärvi 2001, 97). Eskola ja Suoranta (2001) kuvaavat teoriasidonnaista analyysiä tavaksi ottaa teoria osittain mukaan analyysiin, mutta analyysi ei kuitenkaan suoraan pohjaudu teoriaan. Ajatteluprosessissa vaihtelevat aineistolähtöisyys ja valmiit mallit, joita tutkija pyrkii yhdistelemään toisiinsa luovasti. (Eskola & Suoranta 2001, 98–99.) Teoriasidonnainen analyysitapa soveltuu tähän tutkielmaan hyvin, sillä aikaisemman esiymmärryksen perusteella tutkielman kirjoittajat tiesivät suunnilleen mitä teorioita tutkimuksen taustalla on, mutta halusivat silti olla avoimia myös aineistosta esiin tuleville asioille. Teoriasidonnainen analyysi olisi ollut liian rajaava tämän tutkielman aiheelle, josta ei ole aikaisempaa tutkimusta.

3.5.1 Avoimen kirjoitelman analyysi

Tutkielman aineiston analyysi aloitettiin avoimen kirjoitelman analyysillä. Aineiston analyysimenetelmänä käytettiin sisällönanalyysiä. Erilaiset luokittelut, kategorisoinnit, tyypittelyt ja teemoittelut ovat usein käytettyjä yleismenetelmiä tapaustutkimuksissa (mm. Eriksson & Koistinen 2005; Eskola & Suoranta 1998). Tähän tutkielmaan valitussa analyysitavassa käytetään myös näitä menetelmiä. Analyysin vaiheet on kuvattu taulukossa 10. Analyysi muistuttaa Kyngäksen ja Vanhasen (1999) kuvaamaa metodia aineistolähtöisestä analyysistä. Tässä tutkielmassa käytettiin kuitenkin muokattua sovellusta. Se eroaa Kyngäksen ja Vanhasen menetelmästä siten, että aineistoa ei pelkistetty, vaan koko aineisto ryhmiteltiin yhtäläisten ilmaisujen joukoiksi. Lisäksi vaihe 2 on perusteellisempi. Alakategorioista muodostetaan pääkategoriat (vaihe 3), mutta tämän tutkimuksen mallissa ei pääkategorioille muodosteta enää yhdistävää kategori-aa. Neljän pääkategorian muodostamisen jälkeen vastataan tutkimuskysymykseen 1.

TAULUKKO 10. Kirjoitelman analyysitapa (mukaillen Kyngäs & Vanhanen 1990)

Kyngäksen ja Vanhasen (1990) menetelmä	Käyttämämme analyysimenetelmän muunnos
1. Vaihe <ul style="list-style-type: none"> Aineiston alkuperäinilmaisujen pelkistäminen 	1. Vaihe <ul style="list-style-type: none"> Kirjoitelmien ja lauseiden numerointi Lause kerrallaan muodostetaan ja nimetään kategorioita lauseen pääsisällön perusteella Lauseet käydään uudestaan läpi ja lisätään puuttuvat kategoriat
2. Vaihe <ul style="list-style-type: none"> Pelkistetyt ilmaisut ryhmitellään yhtäläisten ilmaisujen joukoksi Samaa tarkoittavat ilmaisut yhdistetään samaan kategoriaan (luokkaan) ja annetaan kategorialle sisältöä kuvaava nimi 	2. Vaihe <ul style="list-style-type: none"> Lauseet koodataan ja jokainen lause tai lauseen osa määritellään sisältönsä perusteella tiettyyn kategoriaan
3. Vaihe <ul style="list-style-type: none"> Samansisältöisiä alakategorioita yhdistetään ja ne nimetään 	3. Vaihe <ul style="list-style-type: none"> Samansisältöisiä alakategorioita yhdistetään pääkategorioiksi ja nimetään
4. Vaihe <ul style="list-style-type: none"> Kaikki yläkategoriat yhdistetään yhdeksi kaikkia kuvaavaksi kategoriaksi Ala-, ylä- ja yhdistävän kategorian avulla vastataan tutkimuskysymyksiin 	4. Vaihe <ul style="list-style-type: none"> Vastataan tutkimuskysymykseen 1

Aluksi aineistoon tutustuttiin huolellisesti. Aineisto luettiin erikseen useaan kertaan tulkintoja tekemättä. Tämä vaihe oli tässä tutkielmassa erityisen tärkeä, sillä aineistolähtöinen koodaus olisi ollut hankalaa ilman aineiston perinpohjaista tuntemista. Eriksson ja Koistinen (2005, 31) toteavat, että tutkijan kehittäessä koodit oman aineistonsa perusteella, pitää hänen ensin tutustua omaan aineistoonsa kokonaisuutena, jotta hän pystyy hahmottamaan, minkälaisen koodijärjestelmän hän tarvitsee. Kun aineiston sisällöstä oli saatu selkeä käsitys, siirryttiin varsinaiseen analyysiin. Kirjoitelmien ja lauseiden numerointi oli analyysin ensimmäinen vaihe. Sen jälkeen lause kerrallaan muodostettiin ja nimettiin kategorioita lauseen pääsisällön perusteella.

Aineiston koodaus ja pääkategorioiden muodostaminen

Koodaus ja pääkategorioiden muodostaminen oli vaiheen 2 tehtävä. Aineistoon tutustumisen yhteydessä oli saatu käsitys siitä, millaisen koodijärjestelmän tämän tutkimuksen aineisto tarvitsee. Tässä vaiheessa päädyttiin siihen, että luotettavuuden parantamiseksi toinen tekee varsinaisen koodauksen ja toinen toimii testaajana. Eriksson ja Koistinen (2005) toteavat, että tapaustutkimuksessa aineisto voidaan koodata jär-

jestelmällisesti jollakin tutkijan kehittämällä tai soveltamalla tavalla. Tässä tutkimuksessa on sovellettu Kyngäksen ja Vanhasen (1999) analyysimenetelmää. Koodaaminen tarkoittaa, että aineistossa oleville sisällöllisille asioille annetaan nimet eli koodit.

Jokainen tutkija luo aineistosta omanlaisensa koodit. Oleellisinta on koodien selkeys, jotta myös toinen tutkija pystyy koodaamaan aineistoa samalla periaatteella. Tutkijan olisikin kirjoitettava auki määritelmä kullekin koodille (mitä asiaa tai teemaa koodi koskee) sekä kertoa, mistä teeman tunnistaa, kun se esiintyy aineistossa. Lisäksi tutkijan olisi hyvä kertoa, jos teeman tunnistamiseen liittyy poikkeuksia ja antaa konkreettisia esimerkkejä teeman tunnistamisesta. (Eriksson & Koistinen 2005, 31.) Taulukossa 11 on selostettu tämän tutkimuksen tapa koodata aineisto ala- ja pääkategorioihin. Tarkempi lista alakategorioista on esitelty liitteessä 2.

TAULUKKO 11. Esimerkki aineiston koodauksesta ala- ja pääkategorioihin

Lause tekstissä	Alakategoria	Pääkategoria
"Yrityskylässä oli paljon erilaisia kauppoja" (06/01)	Ympäristön kuvaaminen	Toiminnan kuvaaminen
"Työpaikan laitteetkin olivat hienoja." (06/08)		
"Tilat oli todella hienosti tehty ja suunniteltu, näytti ihan oikealle." (07/09)		
"Siellä oli myös kioski, josta sai ostaa ruokaa." (10/05)		
"Eri työpaikat oli rakennettu hienosti ja järkevästi." (11/07)		
"...joka puolella oli erilaisia yrityksiä jne." (15/01)		
"Työpaikkoja oli paljon ja monenlaisia." (38/02)		
"Siellä oli paljon ihmisiä ja valokuvaaja." (18/03)		

Koska analyysin lähtökohta oli aineistolähtöinen, teemoja luotiin vapaasti aineistossa havaittujen teemojen perusteella. Tässä vaiheessa ei vielä tiedetty miten teemoja tullaan tulkitsemaan, joten aineistoa ei haluttu "latistaa", vaan pyrkimys oli mahdollisimman rikkaaseen ja totuudenmukaiseen lopputulokseen. Anne-Marin koodauksen perusteella Pia teki testauksen 1/5:lla aineistoa. Tuloksena oli, että täysin samalla tavalla koodattiin 59 prosenttia lauseista. Jos mukaan lasketaan puolikkaiden lauseiden onnistumisprosentti, luku nousee 86 prosenttiin. Testauksen tulosta heikensi teemojen korkea lukumäärä, joten tulosta voidaan pitää hyvänä.

Edellisessä vaiheessa aineisto analysoitiin vapaasti aineistosta havaittujen teemojen perusteella, seuraavaksi samansisältöiset alakategoriat yhdistettiin ja nimettiin. Muodostui neljä pääkategoriaa, jotka on esitelty taulukossa 12. Toiminnan kuvaaminen, tunnetilojen kuvaaminen, yhteisön kuvaaminen sekä työelämään liittäminen ja oppimiskokemusten kuvaaminen ovat alakategorioista muodostuneita pääkategorioita. Muutama teema jäi näiden pääkategorioiden ulkopuolelle ja niitä käsitellään tuloksissa ryhmänä muut, jos ryhmä havaitaan merkitykselliseksi.

TAULUKKO 12. Pääkategorioiden muodostaminen

Kategoria	Teema
Toiminnan kuvaaminen	1. toiminnan kuvaaminen, 7. ympäristön kuvaaminen, 9. oma ammatin/ yrityksen toiminnan kuvaaminen, toisten ammattien kuvaaminen, 14. tutoreiden maininta, 15. opettajien maininta, 16. päivän aikataulun kuvaaminen, 17. vapaa-ajan kuvaaminen, 18. tuloksen kuvaaminen, 24. ostaminen ja myyminen
Sekä toiminta että tunne	6. ennakkovalmistelujen kuvaaminen, 8. oma toiminta
Tunnetilojen kuvaaminen	2. positiivisen tunteen esille tuominen, 3. jännityksen tai kielteisen tunteen esille tuominen
Yhteisön kuvaaminen	10. yhteistyö muiden kanssa, 11. yhteisön kuvaaminen
Työelämään liittäminen ja oppimiskokemusten kuvaaminen	4. kokemuksen liittäminen työelämään/tärkeyden korostaminen, 23. oppimisen kuvaaminen
Muut	5. maininta tallessa olevista tavaroista, 19. maininta halusta päästä Yrityskylään uudelleen/olisi voinut olla pidempään, 20. lähtöhetken haikeus, 21. asiat jotka eivät toimineet/onnistuneet, 22. maininta asioiden unohtamisesta, koska kulunut aikaa, 25. muut

3.5.2 Strukturoidun lomakkeen analyysi

Lomakkeen analyysi aloitettiin osion V analysoimisella. Aluksi analysoitiin, kuinka moni oppilaista on vastannut *kyllä* ja kuinka moni *ei* kysymyksiin a ja b. Tämän lisäksi tutustuttiin oppilaiden perusteluihin ja kommentteihin avoimissa vastauksissa. Oppilaiden mielipiteitä Yrityskylässä opituista taidoista tarkastelemme luvussa 4.2 yhdessä työelämätaitojen merkitystenantojen kanssa. Analyysin edetessä päätettiin, ettei Likert-asteikollisten lomakkeen osioiden III ja IV osalta tehdä varsinaista määrällistä esitystä mielipiteiden prosentuaalisista suhteista. Näiden osioiden tuloksia päätettiin tarkastella kohdan V jälkeen pyrkien löytämään niistä tukea oppilaiden tärkeinä pitä-

mille opituille asioille. Jos esimerkiksi oppilaat ovat avoimissa kysymyksissä maininneet oppineensa Yrityskylässä oma-aloitteisuutta, esitämme myöhemmin tulkintamme siitä, kuinka monen oppilaan perusteluissa oma-aloitteisuuden kehittyminen on mainittu. Tarkastelua jatketaan tämän ominaisuuden osalta selvittämällä lomakkeen mielipidemittarin avulla, kuinka paljon oma-aloitteisuutta on oppilaiden kokemusten perusteella opittu Yrityskylässä (osio III) ja kuinka tärkeänä ominaisuutena oppilaat pitävät oma-aloitteisuutta yleisesti työelämässä (osio IV). Näin aineiston analyysi etenee vuoropuheluna sekä avointen vastausten että strukturoidun lomakkeen kanssa.

Kätevin tapa esittää aineistosta esiin nousevat maininnat määrällisesti on taulukointi, vaikka kyseessä onkin laadullinen tutkielma. Tällaisessa tyypittelyssä ja tapausten laskemisessa ei ole vielä kyse varsinaisesti kvantitatiivisesta analyysistä. Tilastollisten yhteyksien ja prosenttiosuuksien esittäminen laadullisessa tutkimuksessa on myös mahdollista, kunhan tapauksia vain on riittävästi (Alasuutari 2011, 193). Tapaustutkimuksessa tarkoitus ei olekaan tilastollisten yleistysten aikaansaaminen, vaan täsmen-tävän tiedon tuottaminen tutkitusta aiheesta tapausten avulla (Stake 1995, 7–8). Taulukoinnilla pyritään ainoastaan havainnollistamaan tutkimusaineiston analyysia ja tuloksia, jotta voitaisiin löytää niistä yhdenmukaisuuksia ja tehdä vertailua.

4 TULOKSET JA NIIDEN TARKASTELO

Tämän luvun alussa esitellään avoimen kirjoitelman perusteella syntyneet pääkategoriat ja peilataan niitä teoriaan. Lomakkeen tuloksia tarkastellaan osaksi avoimista kirjoitelmista muodostuneiden pääkategorioiden yhteydessä. Osiossa 4.1.5 tarkastellaan, missä määrin työelämätaitoja kuvaavia ilmaisuja esiintyi oppilaiden avoimissa vastauksissa, miten hyvin näitä mainittuja taitoja on Yrityskylä-kokemuksen perusteella opittu, ja miten tärkeiksi oppilaat kokevat nämä taidot työelämässä yleisesti. Analysointia on tehty myös lomakkeen muiden työelämätaitojen osalta, ja näitä tuloksia on esitelty osion 4.2 yhteydessä sekä tarkemmin liitteissä 3 ja 4. Lisäksi esitellään oppilaiden arvioita Yrityskylässä opittujen tietojen ja taitojen tarpeellisuudesta tähän mennessä ja tulevaisuudessa.

4.1 Yrityskylä-päivä oppilaiden kirjoittamana

Pyydettyäessä kirjoittamaan Yrityskylä-päivästä, kaikki vastaajat osoittivat muistavansa kahden vuoden takaisen vierailun. Avoimista kirjoitelmista löytyi neljä pääkategoriaa. Kirjoitukset Yrityskylä-päivästä voidaan jakaa toiminnan kuvaamiseen, tunnetilan kuvaamiseen, yhteisön kuvaamiseen sekä työnteon ja oppimisen kuvaamiseen. Pääkategoriat on esitelty kuviossa 4 kokonaisuuden hahmottamiseksi. Näistä pääkategorioista toiminnan kuvaaminen oli suurin ryhmä: 45 vastaajaa kuvasi avoimissa kirjoitelmissa toimintaa. Seuraavaksi suurin ryhmä oli tunnetilojen kuvaaminen, vastaajista 30 kirjoitti Yrityskylä-päivän aikana kokemista tunteistaan. Tämän jälkeen suurin ryhmä oli työnteon ja oppimisen kuvaaminen, jota kuvasi 15 vastaajaa. Yhteisöä kuvasi vastaajista 7.

KUVIO 4. Aineiston jaottelu neljään pääkategoriaan kirjoitelmien perusteella

4.1.1 Toiminnan kuvaaminen

Kun oppilas saapuu Yrityskylään, alkaa aktiivinen ja kokeileva toiminta. Toiminnan kuvaaminen (ks. kuvio 4) tuli oppilaiden avoimissa kirjoitelmissa eniten esille. Lähes kaikissa (45 kirjoitelmassa) kuvattiin toimintaa vähintään yhdellä lauseella. Kirjoitelmissa kuvattiin ympäristöä, päivän aikataulua, vapaa-aikaa, omia työtehtäviä ja yrityksen tulosta. Ympäristöä kuvatessa tuotiin esille yritysten määrää ja laitteita sekä sitä, miten tilat oli ylipäättäen rakennettu. Työpaikkoja kuvattiin positiivisesti ja niiden runsautta keuhuttiin. Laitteita kuvattiin myös hienoiksi. Ihmisten paljous mainittiin ja joku kirjoitti vierailupäivänä käyneen valokuvaajan. Tosin eräs vastaaja mainitsi yritysten paljouden antaneen aluksi sekavan vaikutelman.

Vastauksissa kävi ilmi, että ympäristö oli jäänyt mieleen kokonaisuutena, eri työpaikkoina ja laitteina. Eräs vastaaja oli kirjoittanut tilan näyttäneen ihan "oikealle" ja eräs kirjoittaja puolestaan kertoi rekvisiitan vaikuttaneen kokemuksen aitouteen:

Työasut oli kivoja ja teki työstä aidomman. (27)

Vastaukset kattavat hyvin sitä tavoitetta mihin simulaatiolla pyritään. Voisi siis ajatella, että tässä tapauksessa rakennettu ympäristö on saanut aikaan todentuntuisia elämyksiä, koska fyysinen tila on näyttänyt osallistujien mielestä aidolta ja toimintaan motivoivalta. Tämän tutkielman tavoin myös Herranen (2011, 1) korostaa simulaation tarkoitusta jäljitellä todellisuutta ja sen tavoitetta mahdollistaa kokemuksellinen oppiminen todellisuutta muistuttavassa tilanteessa. Myös Jalava (2001, 7–10) toteaa simulaation luovan keinotekoisien tilanteiden avulla todellisia kokemuksia. Tilanne voi olla keinotekoinen, mutta tunteet ja kokemukset ovat aitoja.

Suunniteltu aikataulu ja ympäristö tulivat esille oppilaiden vastauksissa. Yrityskyläpäivä on tarkasti aikataulutettu kokonaisuus ja osalle vastaajista tämä oli jäänyt elävästi mieleen. Päivän alussa pidettävä alkujuonto mainittiin useissa vastauksissa:

Alkuun kaikki pyydettiin "kylän aukiolle" ja kerrottiin muutamia ns. sääntöjä. Sitten mentiin omaan yritykseen ja saatiin omat pankkikortit. Sen jälkeen meidät, siis koko porukka jaettiin eri ryhmiin joka määräsi milloin oli vapaat. Sitten alkoi työpäivä. (46)

Juonnon aikana kerrottiin Yrityskylän henkilökunnan antaneen ohjeita ja sääntöjä, oppilaat istuvat juonnon ajan kaupungintalon edustalla olevalla keskusaukiolla. Kokouksen paikka ja tilanne tulevat esille kirjoituksissa, ja myös työ- ja vapaa-aikojen vuorottelusta mainittiin, kuten tässä vastauksessa:

Välillä oli taukoja ja sitten taas töitä. (22)

Työ- ja vapaa-aikojen vuorottelu sekä erilaiset kokoukset ovat olennaisia osia päivän kulussa. Vastausten perusteella päivän kulun voidaan ajatella jääneen hyvin mieliin. Päivä on aikataulullisesti tarkasti suunniteltu ja organisoitu kokonaisuus, jota Yrityskylän ohjaajat valvovat. Huomionarvoista on, ettei vastauksista löytynyt yhtään kommenttia, jossa päivän aikataulua olisi moitittu sekavaksi tai huonoksi.

Vapaa-aikaa kuvasi avoimissa kirjoitelmissa 14 henkilöä. Vapaa-ajalla oppilaat kirjoittivat tehneensä ostoksia ja käyneensä syömässä. Omia työtehtäviä puolestaan kuvasi 32 henkilöä. Työtehtävät muodostavat suurimman osan päivän toiminnasta, joten voisi ajatella niihin liittyviä asioita muistettavan hyvin sen vuoksi. Työtehtäviä kuvatessa tuotiin monessa kirjoituksissa esiin erilaisia tunnetiloja työtä kohtaan. Kun oppilaiden odotukset ja todellisuus kohtasivat, syntyi erilaisia tunteita, kuten jännitystä. Joissakin tapauksissa työ koettiin tylsäksi. Eräs vastaaja epäili omia kykyjään ja oli odottanut Yrityskylän edellyttävän vaativampia taitoja, kuin mitä itseltä löytyy:

Aluksi minua jännitti kuinka osaisin maksaa laskut, palkat ja osaisinko työnkuvaani. Työ osoittautuikin kaikin puolin helpommaksi, jollei kiirettä lasketa. (50)

Erästä oppilasta työtehtävät eivät olleet miellyttäneet ollenkaan:

Jäi mieleen pitkäväteinen ja tylsä työ. Työtehtävät olivat liian samantyyppisiä ja tylsiä. (39)

Suurin osa kirjoitti kuitenkin yksittäisistä työtehtävistä mukavina kokemuksina, jotka ovat motivoineet toimintaan:

Muistan miten kiva oli hoitaa raha-asioita ja laskuja. (47)

Kun pääsi omaan työpisteeseen ja näki mitä pitää tehdä, niin homma oli niin kivaa, että sitä ei olisi halunnut lopettaa. (15)

Työtehtäviä on luonnehdittu tarkasti ja yksityiskohtaisesti. Työtehtäviin on suhtauduttu vakavuudella ja ne on hoidettu niin hyvin kuin on osattu. Myös Salakarin (2004) mukaan simulaattoreiden avulla voidaan opetella asioita jokaisen oman taitotason mukaan ja keskittyä oppimaan osatehtäviä. Hänkin toteaa, että itse tekemällä oppiminen motivoi oppimaan. (Salakari 2004, 61–62.)

Osa vastaajista toikin kirjoituksissaan motivaatiota esille. Kirjoituksissa kävi ilmi, että positiiviset kokemukset työnteosta palkitsevat. Toiminnan kokonaisvaltaisuus tulee hyvin esille käytännönläheisissä ja tunnepainotteisissa kuvauksissa, joten kokonaisvaltaisuuden ansiosta työtehtävien voidaan ajatella jääneen hyvin mieleen. Tämän tutkielman tavoin myös Jalava (2001) määrittelee simulaatiolla tapahtuvan opetuksen ensisijaisiksi tavoitteiksi konkreettiset tapahtumat ja toiminnan, teoriasisällön ja käsitteiden jäädessä sivurooliin. Simulaation olisi perustuttava ajatukseen, että oppija on mahdollisimman kokonaisvaltaisesti kosketuksissa sen todellisuuden kanssa, jota hän pyrkii ymmärtämään ja opiskelemaan. Tässä prosessissa oppijan on mahdollista käyttää ja rakentaa uudelleen omaa tietopohjaansa ilmiöstä. (Jalava 2001, 7–10.)

Tuloksen seuraaminen on osa yritysten toimintaa, ja siitä mainittiin muutamassa vastauksessa. Tuloksesta kirjoitettiin, että se tuli laskea päivän päätteeksi ja erilaisia talouteen liittyviä käsitteitä käytettiin myös:

Päivän loppuksi laskimme menot ja kulut ja sen, jäimmekö plussan vai miinuksen puolelle. (49)

Tuloksen merkityksestä kirjoitti eräs vastaaja:

Yrityksemme jäi miinukselle, mutta se ei haitannut sillä päivä oli muuten upea. (03)

Eri yksilöillä epävarmuudensietokyky on erilainen. Osassa vastauksista tulee esille taito sietää pettymyksen tunteita: vaikka tulos oli jäänyt miinukselle, on päivä silti koettu positiiviseksi. Tulosta ei pidetty onnistumisen mittarina, jota voidaan pitää hyvänä asiana. Myös Kohonen (1988, 191–192) toteaa, että toiminnallisissa tilanteissa oppija joutuu asettamaan itsensä alttiiksi riskeille epäonnistua.

Yrityskylä-päivän aikana korostui kirjoituksissa kokeileva toimintaa, johon kuului myös riskinotto ja epäonnistumisen sietäminen. Näiden toimintaa kuvaavien vastausten perusteella voidaan todeta, että Yrityskylä-päivässä korostuu Kolbin (1984) kokemuksellisen oppimisen kehän vaihe: aktiivinen kokeileva toiminta (ks. kuvio 2). Toimintaa korostava oppiminen pyrkii etsimään uusia ratkaisuja käytännön tilanteissa, soveltamaan, vaikuttamaan ja innostumaan päämäärähakuisesta toiminnasta (emt.).

4.1.2 Tunnetilojen kuvaaminen

Yrityskylä-päivän aikana saadut kokemukset herättivät erilaisia tunnetiloja ja välittömiä omakohtaisia kokemuksia. Kuviossa 4 esiteltyä tunnetilojen kuvaamista käsittelevä avoimissa kirjoitelmissa vähintään yhdellä lauseella 30 henkilöä. Tunnetiloja kuvasi positiivisina 28 vastaajaa ja jännitystä tai jotain ikävänä pidettyä muuta tunnetta kuvasi 8 henkilöä. Positiivisia tunteita tuli esille kerrottaessa päivän odotusten herättämisestä tuntemuksista, työnteosta, jostain toiminnan osasta tai siitä, kuinka vaikeuksien kautta edettiin voittoon. Positiivisia tunteita saattoi herättää myös Yrityskylän tarjoama kokemus ylipäätään. Vastauksissa tuli esille, että päivää oli odotettu innolla. Toimintaa kuvattiin joissakin vastauksissa alkuun hankalaksi, mutta loppua kohden toiminnan koettiin helpottuneen:

Alkukankeuden jälkeen kaikki meni tosi hyvin. (02)

Toiminta saattoi olla myös pessimistisistä ennakkokäsityksistä huolimatta onnistunut:

Kaikki sujui mukavasti vaikka samassa yrityksessä oli ihminen josta en pidä, sujui hänenkin kanssaan kaikki hyvin. (13)

Eniten positiivinen tunne tuli esille vastaajien kirjoittaessa yleisesti Yrityskylä-päivän tarjoamasta kokemuksesta. Kaikkiaan 23 avointa kirjoitusta toi esille kokemuksen saaneen aikaan positiivisen tunteen. Seuraavissa kirjoituksissa vastaajat tuovat esille kokemuksen hienouden:

Päivässä ei ollut mitään huonoa eli pelkkää plussaa. (48)

Minulle Yrityskylä oli todella hieno kokemus. (07)

Päivä tuntui todella lyhyeltä koska siellä oli niin mukavaa. (16)

Yrityskylä-päivän aikaansaamaa kielteistä tunnetta kuvasi 8 avoimen kirjoituksen vastaajaa. Kielteisiä tunteita kirjoituksissa nousi esiin kerrottaessa teknisistä ongelmista, omista työtehtävistä tai toiminnasta. Omat työtehtävät aiheuttivat jännitystä tai muita negatiivisena koettuja tunteita. Toiminta aiheutti myös pettymyksiä tai hämmennystä:

Ensin oli vähän hankalaa käyttää niitä tietokonejuttuja. (04)

En pitänyt siitä (puheen pidosta). En olisi halunnut olla johtaja... (50)

Minun piti myös pitää se pieni puhe kokouksessa. Se jännitti, kun en ollut sitä mitenkään valmistellut. (04)

Sain liian vähän palkkaa. (25)

Olin hieman ymmälläni ja pihalla... (02)

Oppilaat toivat esille toimimattomia asioita myös täysin neutraalisti, ilman tunnetilan lisäämistä kuvaukseen. Asioista jotka eivät toimineet, kirjoitti 9 oppilasta. Tällaisia asioita olivat esimerkiksi avunsaamisen hankaluus, tekniikan toimimattomuus tai toiminta ylipäätään. Eräs vastaaja koki saaneensa liian vähän ohjeita. Joillekin tekniikka tuotti hankaluuksia. Toiminnassa oli tapahtunut jotain sellaista, joka oli koettu epäoikeudenmukaisena tai epäonnistuneena:

...en saanut kovin paljoa ohjeita/neuvoja. (02)

Se simulaattori (Harvesteri) ei toiminut aivan koko ajan ja se oli alussa aika vaikea käyttää. (13)

Muistan kun kaupungintalon työntekijät lähettivät turhia laskuja ja suurin osa yrityksistä meni konkurssiin sen vuoksi. (36)

Yrityskylä-simulaatio on tuottanut kirjoitusten perusteella paljon erilaisia tunnekokemuksia. Pääasiassa tunnetilat kirjoituksissa olivat positiivisia, joka onkin toiminnan tarkoitus. Harjoiteltaessa sosiaalisissa tilanteissa toimimista, esimerkiksi tiimin toimintaa, johtamista tai alaisena oloa, tunteiden osuus onnistumiselle ja epäonnistumiselle

on merkittävä. Tunteiden itse kokeminen, niiden syntymekanismien tarkastelu ja ymmärtäminen opettaa ennakoimaan tunteita. Tämän tutkielman tavoin myös Keskinen (2002) korostaa tunteiden tuottamisen tärkeyttä simulaation avulla. Hänen mukaansa positiiviset kokemukset vahvistavat myönteisiä oppimiskokemuksia (Keskinen 2002, 105–106).

Tunnetilaa kuvatessa pääpaino on ollut eläytymisessä ja omakohtaisessa tunnepainotteisessa kokemuksessa. Näiden tunnetilaa kuvaavien vastausten perusteella voidaan todeta Yrityskylä-päivässä ilmenevän myös Kolbin (1984) kokemuksellisen oppimisen kehän vaihe: välitön omakohtainen kokemus (ks. kuvio 2). Tämä vaihe korostaa välitöntä oppimista – siinä pääpaino on tunnepainotteisella luovuudella ja avoimuudella, eikä vielä pyritä ilmiön käsitteellistämiseen.

4.1.3 Yhteisön kuvaaminen

Ryhmän rooli on Yrityskylä-päivän aikana keskeinen. Kuviossa 4 esiteltyä yhteisön kuvaamista käsitteli avoimissa kirjoitelmissa vähintään yhdellä lauseella 7 henkilöä. Yhteistyöstä todettiin, että sitä sai tehdä paljon muiden kanssa. Ilmapiiriä keuhuttiin hyväksi, työnteko otettiin tosissaan ja esimerkiksi toisen luokan muistettiin vierailleen Yrityskylässä samaan aikaan. Yhteistyötä kuvattiin muun muassa seuraavin tavoin:

...yhteistyötä sai tehdä paljon. (11)

Yhteistyötä oli tehtävä omassa yrityksessä ja muiden yritysten kanssa, mikä oli hyvä. (24)

Yhteistyö koettiin tärkeäksi ja mielekkääksi asiaksi, myös positiivinen ilmapiiri jäi mieleen. Kirjoituksissa tuli esille, että työntekoon suhtauduttiin vakavasti eikä kukaan pelleillyt. Itse tekemällä oppiminen motivoi, mutta myös ryhmällä on tärkeä rooli oppimistapahtumassa. Kaverien ottaessa tilanteen tosissaan, on itselläkin suurempi kynnys aloittaa pelleily. Tämän tutkielman tapaan myös Kohonen (1988) toteaa, että toiminnassa, joka perustuu kokemukselliseen oppimiseen, ryhmällä ja työyhteisöllä on tärkeä rooli jokaisen jäsenensä oppimisen edistymisessä. Oleellista toiminnassa on, että ryhmä työskentelee yhteisen päämäärän saavuttamiseksi ja työskentelyä pyritään ohjaamaan siten, että lopputulokseen pääsy edellyttää kaikkien ryhmän jäsenten aktiivista osallistumista. (Kohonen 1988, 192.)

Samoin kuin tunnetilojen kuvauksissa, myös yhteisön kuvauksissa tulee esille välittömän omakohtaisen kokemuksen elementtejä (ks. kuvio 2). Omakohtaisen tunnepainotteisen kokemuksen elementtejä on havaittavissa seuraavissa kirjoituksissa:

E erityisen mieleenpainuvia asioita olivat... positiivinen ilmapiiri. (01)

...ainakin kaikki kaverit ottivat sen tosissaan, eikä kukaan pelleillyt mitään. (13)

Omakohtaisen kokemuksen lisäksi myös Kolbin (1984) kehän mukaista reflektiivistä havainnointia esiintyi avoimissa kirjoituksissa, mutta parhaiten tämä näkyi strukturoidun lomakkeen avoimissa vastauksissa. Lomakkeen avoimissa vastauksissa juuri yhteistyö mainittiin yhtenä merkittävimmistä sellaisista Yrityskylässä opituista taidoista, jotka on koettu tarpeellisiksi tähän mennessä, ja joista on hyötyä myös tulevaisuudessa. Tämä osoittaa reflektiivisen havainnoinnin ilmentymistä Yrityskylä-päivän aikana tai sen jälkeen. Yhteistyö, jossa ilmenee reflektiivistä havainnointia, mainittiin avoimissa vastauksissa muun muassa seuraavin tavoin:

Täytyy osata toimia ryhmässä ja tulla toimeen erilaisten ihmisten kanssa. (45)

Yrityskylässä opitaan sitä, miten toisten ihmisten kanssa tehdään töitä, ja siitä on varmasti hyötyä oikeassa työpaikassa. (08)

Osassa avoimen kysymyksen vastauksista kokemus yhteistyöstä oli kyetty liittämään oman oppimisen kuvaamiseen. Kolbin (1984) mukaan reflektiivisessä havainnoinnissa korostuu ilmiön eri näkökulmien ja oman oppimisen reflektointi: opittavana oleva asia kytkeytyy olemassa oleviin ajattelurakenteisiin muokaten ja lisäten ymmärrystä. Tämä voi tapahtua simulaation aikana tai jälkikäteen. (ks. Kolb 1984.)

4.1.4 Työelämään liittäminen ja oppimisen kuvaaminen

Kuviossa 4 esiteltyä työnteon ja oppimisen kuvaamista käsitteli avoimissa kirjoitelmissa vähintään yhdellä lauseella 15 henkilöä. Vastaajista 9 liitti kokemuksen työelämään tai korosti kokemuksen tärkeyttä, oppimista kuvasi 7 vastaajaa. Työelämästä kirjoitettiin, että siitä oli jäänyt hyvä maku, ja myös opetusmenetelmää kehitettiin sopivaksi nuorille:

Kaiken kaikkiaan minulle jäi hyvä maku ... työelämästä. (08/09)

Yrityskylä on juuri sopiva keino valaista lapselle/nuorelle työelämän ihmeellistä maailmaa. (16)

Osassa vastauksia Yrityskylä-kokemusta verrattiin oikeaan työelämään ja ymmärrettiin tällä tavoin simulaatio-opetuksen idea. Työelämään viittaavien kirjoitusten voidaan ajatella kertovan siitä, että ymmärrys opittavana olevasta ilmiöstä on muodostunut ja se liitetään omaan elämään ja tulevaisuuteen. Tämä käy ilmi muun muassa seuraavissa vastauksissa:

Työtä tehdessä tuntui, kun olisin ollut oikeasti töissä. (06)

Oli kivaa "olla töissä". (14/02) Näin siellä hieman millaista olisi työskennellä... (14)

Seuraavissa kahdessa kirjoitelmassa Yrityskylässä opittujen asioiden on ajateltu auttavan tulevaisuudessa tai työnteosta saatu positiivinen kokemus on vähentänyt pelkoa tulevaisuutta kohtaan:

Mieleen on jäänyt kaupankäynti ja yrittäjyys, jotka voivat auttaa tulevaisuudessa. (20)

Työ vähensi pelkojani tulevaa työelämääni kohtaan, siitä oli minulle eniten hyötyä. (50)

Yrityskylä-kokemusta kuvattiin kokonaisuudessaan opettavaiseksi:

Yrityskylä oli todella opettavainen. (03)

Päivä ja koko juttu oli todella mukava ja opettavainen. (46)

Siellä oppi paljon kaikenlaista... (13)

...sen kokemuksen jälkeen aloin paremmin ymmärtää työssäkäyviä ihmisiä, kuten vanhempiani. (14)

Osa vastaajista oli jo avoimissa kirjoituksissa liittynyt Yrityskylä-kokemuksen työelämään. Työelämän ja yhteiskunnan ilmiöiden simuloiminen Yrityskylässä on auttanut oppilasta ymmärtämään esimerkiksi omia työssäkäyviä vanhempia ja hahmottamaan paremmin omaa tulevaisuuttaan työelämässä. Tämän tutkielman tavoin myös Salakari (2004, 2) toteaa, että simulaatioiden tarkoituksena on, että oppija osaa soveltaa oppimiaan taitoja myöhemmin aidossa ympäristössä, jolloin voidaan odottaa transferin eli siirtovaikutuksen toteutuvan.

Myös strukturoidun lomakkeen avoimissa vastauksissa mainittiin yhteys työelämään sekä ymmärryksen kehittyneen yhteiskunnan ja työelämän luonteesta. Oppilaiden mielestä Yrityskylässä opittiin ymmärtämään työelämää ja tutustuttiin erilaisiin ammatteihin. Ammattien ja työtehtävien kuvaamisen lisäksi myös yrittäjyys mainittiin lomakkeen avoimissa vastauksissa. Näistä oppilaiden vastauksista voidaan tehdä tul-

kinta, että he ovat ymmärtäneet toiminnan taustalla olevia laajempia kokonaisuuksia ja tavoitteita. Kokemus on auttanut heitä ymmärtämään paremmin yrittäjän elämää ja osa mainitsee jopa oman yrityksen perustamisen mahdollisuuden:

Koska Yrityskylässä oltiin töissä ja töissä (tulevaisuudessa) tarvitsee samoja taitoja, mitä Yrityskylässä tarvitsin. (06)

...opin hieman että millaista on olla yrittäjä ja eihän sitä koskaan tiedä, että jos sitä on itse joskus yrittäjä. (04)

...Yrityskylässä opitut johtamistaidot ovat tärkeitä oman yrityksen perustamisessa. (09)

Oppilaiden vastauksissa esiintyivät usein myös sanat *vastuullisuus* ja *oma-aloitteisuus*, jotka ovat tärkeitä piirteitä yhteiskuntaan ja työelämään kiinnittymisessä. Näitä asioita tuotiin esiin ainakin seuraavissa vastauksissa:

On oppinut ottamaan vastuuta omista teoistaan ja pitämään huolta muista ihmisistä. (38)

Opin siellä hieman enemmän itsealoitteiseksi. (25)

Vastuullisuus ja oma-aloitteisuus mainitaan myös Opetus- ja kulttuuriministeriön (2010, 15) kansalaisen taitojen määritelmässä ominaisuuksina, joiden kehittymistä opetuksessa tulisi tukea yhä vahvemmin.

Omakohtaisen kokemuksen yhdistyessä teoriaan, on syntynyt ymmärrys opittavana olevasta ilmiöstä. Tämä käy ilmi ainakin seuraavista vastauksista:

Nyt tiedän vähän enemmän mitä työelämään kuuluu ja ymmärrän paremmin, miksi kaikki työ on tärkeää. (10)

Yrityskylä opetti hyvin yhteiskunnan toimimista, on tuottajia ja kuluttajia. Jos jompikumpi puuttuu, ei tuotteen myyminen ja valmistaminen onnistu. Eli ostamalla tuotetta tukee sen tulevaisuutta. (40)

Näiden työelämään ja oppimiseen liittyvien vastausten perusteella Yrityskyläkokemuksen voidaan tulkita saaneen aikaan oppimiskokemuksia työelämätaitoihin liittyvistä asioista. Vastausten perusteella voidaan myös ajatella oppimisprosessin sisältäneen Kolbin (1984) kokemuksellisen oppimisen kehän mukaista abstraktia käsitteellistämistä. Looginen ajattelu on abstraktissa käsitteellistämisessä tunteiden edellä. Abstraktissa käsitteellistämisessä pyritään sääntöjen ja teorioiden muodostukseen ja hyödyntämään mahdollisuuksien mukaan aikaisempaa tietoa käsiteltävistä asioista. (emt.)

4.2 Oppilaiden kokemuksia työelämätaitojen oppimisesta ja niille annettuja merkityksiä

Oppilaiden avoimista vastauksista tutkimuslomakkeen osiossa V poimittiin työelämätaitoja kuvaavia sanoja tai niihin viittaavia ilmaisuja. Tähän mennessä tarpeellisiksi osoittautuneista ja tulevaisuuden kannalta tärkeiksi arvioituista taidoista oppilaiden vastauksista nousivat esiin: *ryhmätyötaidot, vastuullisuus, epävarmuuden sietokyky, oma-aloitteisuus, aktiivisuus, toisten huomioiminen ja ymmärtäminen, yleissivistys, johtamistaidot, yrittäjyys*. Oppilaiden ilmaisut olivat useimmiten samoja kuin lomakkeessakin käyttämiemme työelämätaitojen käsitteet, mutta myös niitä kuvaavat sanat eri muodoissa otettiin mukaan luokitteluun. Oppilaiden vastauksissa mainittiin esimerkiksi ilmaisu *täytyy osata toimia ryhmässä*, joka katsottiin kuuluvaksi käsitteen *ryhmätyötaidot* yhteyteen. Taulukossa 14 on esitetty, miten yleistä oli näiden työelämätaitoja kuvaavien ominaisuuksien esiintyvyys oppilaiden perusteluissa, miten hyvin juuri näitä taitoja on Yrityskylässä oppilaiden mielipiteiden perusteella opittu, ja miten tärkeiksi he toisaalta kokevat nämä taidot työelämässä yleisesti.

TAULUKKO 13. Oppilaiden käyttämien työelämätaitoja kuvaavien käsitteiden esiintyminen osion V (a ja b) vastauksissa

käsite	mainintoja
yleissivistys	2
ryhmätyötaidot	17
muiden huomioiminen	4
oma-aloitteisuus	6
aktiivisuus	2
vastuun ottaminen	7
epävarmuuden sietokyky	1
johtamistaidot	4
yrittäjyys	9

Ryhmätyötaidot on mainittu yhteensä 17 oppilaan perusteluissa sille, miten Yrityskylässä opitut tiedot ja taidot ovat olleet tarpeellisia tähän mennessä ja millä tavoin niistä voi olla hyötyä tulevaisuudessa. Ryhmätyötaitojen kanssa samaan luokitteluun otettiin myös maininnat yhteistyötaidoista tai yhdessä toimimisesta. Lisäksi muiden huomioiminen mainittiin tärkeäksi opituksi asiaksi neljän oppilaan perusteluissa. Tämän

voisi ajatella kuuluvan myös osaksi ryhmätöitä. Ryhmätöitä on mainittu vastauksissa muun muassa seuraavalla tavalla:

Yhteistyötaitoni paranivat sekä pitkäjänteisyys kehittyi. (01)

Opituista taidoista on ollut hyötyä mm. ryhmätöissä ja muussa ryhmän kanssa toimimisessa. (08)

Täytyy osata toimia ryhmässä ja tulla toimeen erilaisten ihmisten kanssa. (45)

Pitää osata kommunikoida ihmisten kanssa ja ymmärtää heitä. (17)

Yhteistyö on tärkeää ja muiden huomioon ottaminen. (42)

Suurin osa ominaisuuksista tuli esiin vastauksissa, joissa mainittiin myös muita työelämässä tärkeiksi miellettyjä taitoja. Näissä kommentteissa mainitaan muun muassa oma-aloitteisuus, aktiivisuus, vastuullisuus, yrittäjyys, yleissivistys, epävarmuuden sietokyky ja johtamistaidot:

Ryhmätöitä ja oma-aloitteisuus, ne ovat olleet tärkeitä tähänkin päivään mennessä. (46)

Ryhmätöitä ja yritteliäisyys ovat olleet tarpeellisia. (45)

Aktiivisuuden, oma-aloitteisuuden ja yhteistyökyvyn kannalta. (31)

Siinä oppi asioita miten johtaa ja olla oma-aloitteinen. Ryhmässä työnteko on tärkeää. (27)

yhteistyötaitot ovat aina tarpeellisia ja opin hieman että millaista on olla yrittäjä... (04)

Yleissivistys, oma-aloitteisuus ovat hyvin tärkeitä. (28)

On oppinut ottamaan vastuuta omista teoistaan ja pitämään huolta muista ihmisistä. (38)

...oppia ottamaan vastuuta ja oppia sietämään epävarmuutta. (48)

Avoimissa vastauksissa kirjoitettiin ymmärryksen yrittäjyydestä kasvaneen. Vastauksissa mainittiin myös joidenkin työ- ja talouselämään liittyvien käsitteiden tulleen tutuiksi. Yrittäjyys- ja johtamistaidoista mainittiin vastauksissa seuraavasti:

Ymmärrän myös sen ansiosta verot. Ja millaista on yrittäjän elämä. (07)

Isälläni on oma yritys ja Yrityskylässä oppimani avulla minun on ollut helpompi hahmottaa hänen työnkuvaansa. (01)

Yrityskylässä opitut johtamistaidot ovat tärkeitä oman yrityksen perustamisessa. (09)

Osa oppilaista on osannut ajatella Yrityskylä-kokemusta tulevaisuutensa kannalta.

Vastauksia, joissa ymmärrys työnteosta, työelämästä, ammateista ja yhteiskunnan toiminnasta mainitaan vahvistuneen, esiintyi vastauksissa runsaasti:

Kun menee "oikeisiin töihin", ei kaikki ole niin uutta. Nyt tietää ainakin jotain, mitä työelämässä odottaa. (02)

Se tuo sellaista hyvää näkökulmaa työelämään, ei tarvitse aloittaa ihan tyhjältä pohjalta. (52)

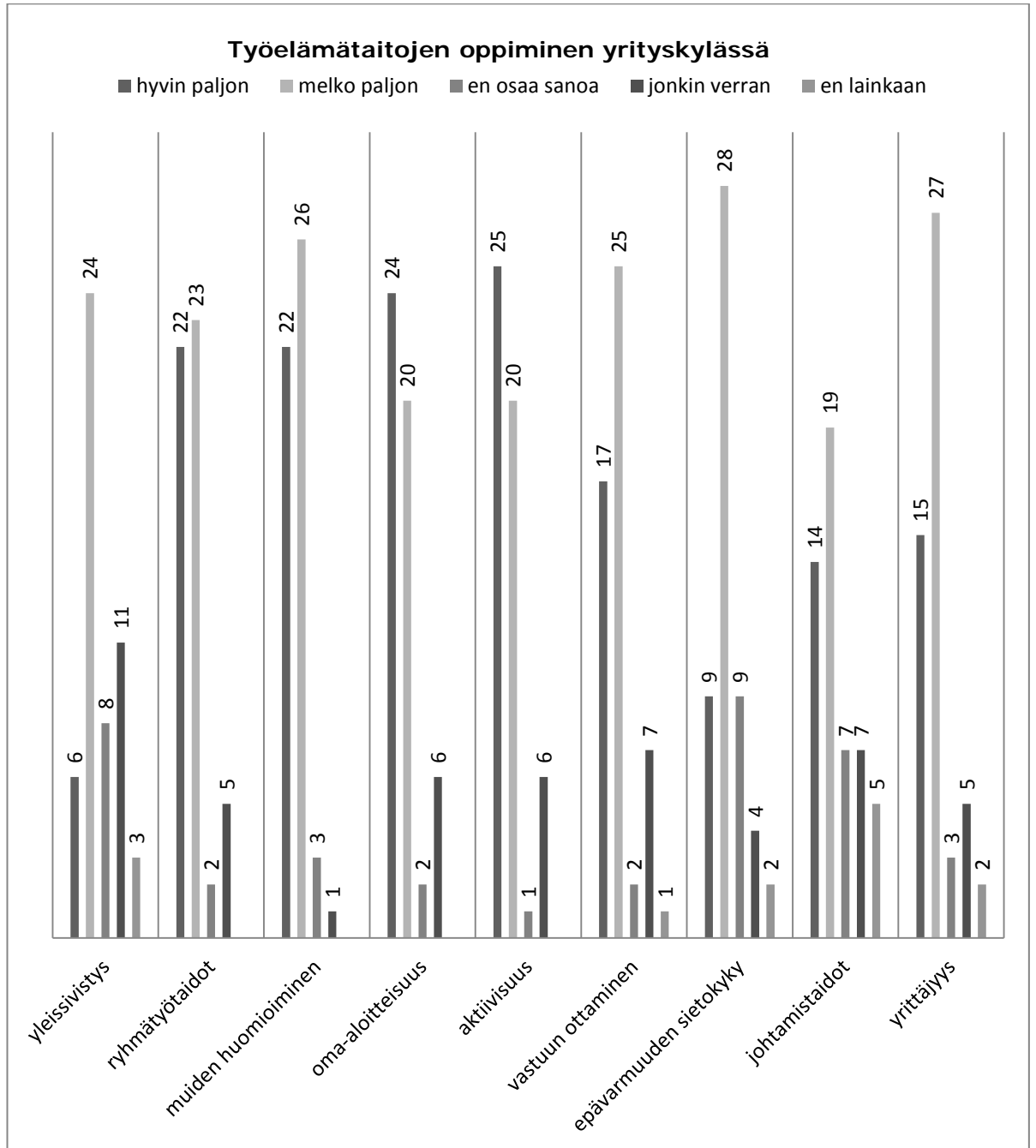
Työelämässä varmasti tulen tarvitsemaan sanastoa jota siellä opin. (36)

Yrityskylä valaisi kuvaani työelämästä. Siitä sai myös hyvän kuvan siitä, mitä työssä käyminen suurin piirtein on. (01)

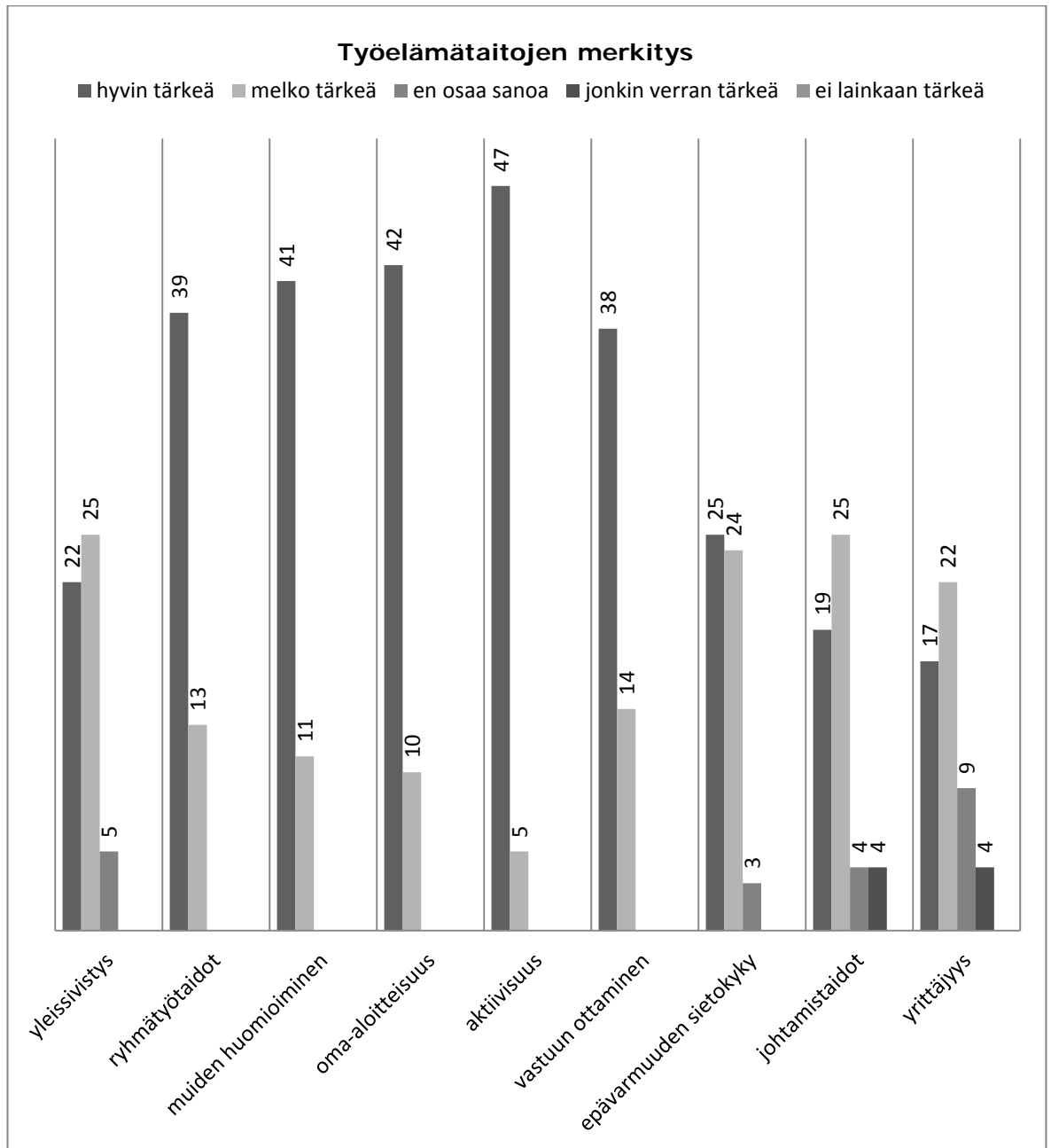
Olen alkanut miettiä enemmän rahan arvoa ja alkanut miettiä eri ammattivalintoja jatkokoulutusta ajatellen. (48)

Nämä vastaukset vahvistavat edellä esille tullutta käsitystä Yrityskylä-kokemuksen aikaansaamasta ymmärryksen kehittymisestä. Myös Opetus- ja kulttuuriministeriön (2010, 81) mukaan kokonaisvaltainen ymmärrys on yhteiskuntaan, työelämään ja talouteen liittyvien asioiden opettamisen perimmäinen tavoite.

Kuviossa 5 on esitetty oppilaiden mielipiteitä siitä, kuinka hyvin he mielestään ovat oppineet Yrityskylässä niitä taitoja, joita he ovat maininneet avoimissa vastauksissa: yleissivistystä, ryhmätyötaitoja, muiden huomioimista, oma-aloitteisuutta, aktiivisuutta, vastuun ottamista, epävarmuuden sietokykyä, johtamistaitoja ja yrittäjyyttä. Kuviossa 6 esitetään puolestaan oppilaiden mielipiteitä siitä, miten tärkeitä heidän mielestään ovat edellä mainitut taidot ja ominaisuudet työelämässä yleensä. Tuloksia tarkastellaan kokonaisuutena, ja tarkastelun yhteydessä on esitetty oppilaiden arvioita myös muiden strukturoituun lomakkeeseen liittyneiden työelämätaitojen osalta, joista tarkempi esitys liitteenä (ks. liite 3).

KUVIO 5. Oppilaiden kokemuksia työelämätaitojen oppimisesta Yrityskylässä

KUVIO 6. Oppilaiden mielipiteitä erilaisten taitojen ja ominaisuuksien tärkeydestä työelämässä

Oppilaiden oppimiskokemuksia sekä mielipiteitä työelämätaitojen tärkeydestä peilaan seuraavaksi Opetus- ja kulttuuriministeriön (2010) määrittelemiin Kansalaisen taitoihin (vrt. taulukko 2 ja kuvio 3). Taulukossa 14 on esitetty niitä taitoja ja ominaisuuksia, joita on oppilaiden mielipiteiden perusteella opittu Yrityskylä-päivän aikana pääosin erittäin paljon tai melko paljon. Samalla tavoin on taulukossa 15 kuvattu sitä, mitä oppilaat pitävät pääosin erittäin tärkeänä tai melko tärkeänä työelämässä.

TAULUKKO 14. Oppilaiden Yrityskylässä oppimia taitoja

<p>Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot</p> <p>erittäin paljon: aktiivisuus, palveluhenkisyys melko paljon: kyky ymmärtää erilaisia ihmisiä, muiden huomioiminen, johtamistaidot, rohkeus kohdata haasteita</p>
<p>Työskentelyn ja vuorovaikutuksen taidot</p> <p>erittäin paljon: myönteinen työasenne melko paljon: ryhmätyötaidot, taito kuunnella muita, joustamiskyky, itsenäisyys, yrittäjyys</p>
<p>Käden ja ilmaisun taidot</p> <p>melko paljon: esiintymistaito, luovuus</p>
<p>Itsetuntemuksen ja vastuullisuuden taidot</p> <p>erittäin paljon: oma-aloitteisuus melko paljon: epävarmuuden sietokyky, vastuunottaminen</p>
<p>Ajattelun taidot</p> <p>melko paljon: luovuus, rohkeus esittää eriäviä mielipiteitä, yleissivistys</p>

Vastausten perusteella oppilaat ovat oppineet Yrityskylässä erityisesti myönteistä työasennetta, oma-aloitteisuutta, aktiivisuutta ja palveluhenkisyttä. Näitä samoja ominaisuuksia he myös pitävät erittäin tärkeinä työelämässä. Taulukoista 14 ja 15 voidaan huomata, että oppilaat pitävät työelämässä tärkeinä monia sellaisia ominaisuuksia ja taitoja, joita he eivät kokeneet oppineensa Yrityskylässä kovin hyvin. Vain kaksi ominaisuutta, halu uudistua ja kilpailunhalu saivat oppilaat pohtimaan niiden merkitystä työelämän kannalta. Näiden ominaisuuksien oppimisesta Yrityskylässä, samoin kuin esimerkiksi tuloshakuisuuden ja kunnianhimon suhteen, ei monellakaan oppilaalla ollut mielipidettä tai mielipiteet jakautuivat melko tasaisesti. Oppilaiden arvioissa oppimiskokemuksiaan Yrityskylässä, yhteiskunnan tunteminen oli yksi niistä muuttujista, joiden kohdalla mielipiteet vaihtelivat eniten. Suuri osa oli kuitenkin maininnut avoimissa vastauksissa oppineensa työelämästä ja erilaisista ammateista. Sana ´yhteiskunta´ mainittiin vastauksissa vain kerran. Tämän voitaneen ajatella kertovan siitä, että oppilaat hahmottavat työelämän ja yhteiskunnan erillisiksi toisistaan. Yhteiskunnan tunteminen voi olla käsitteenä epäselvä ja liian laaja hahmotettavaksi.

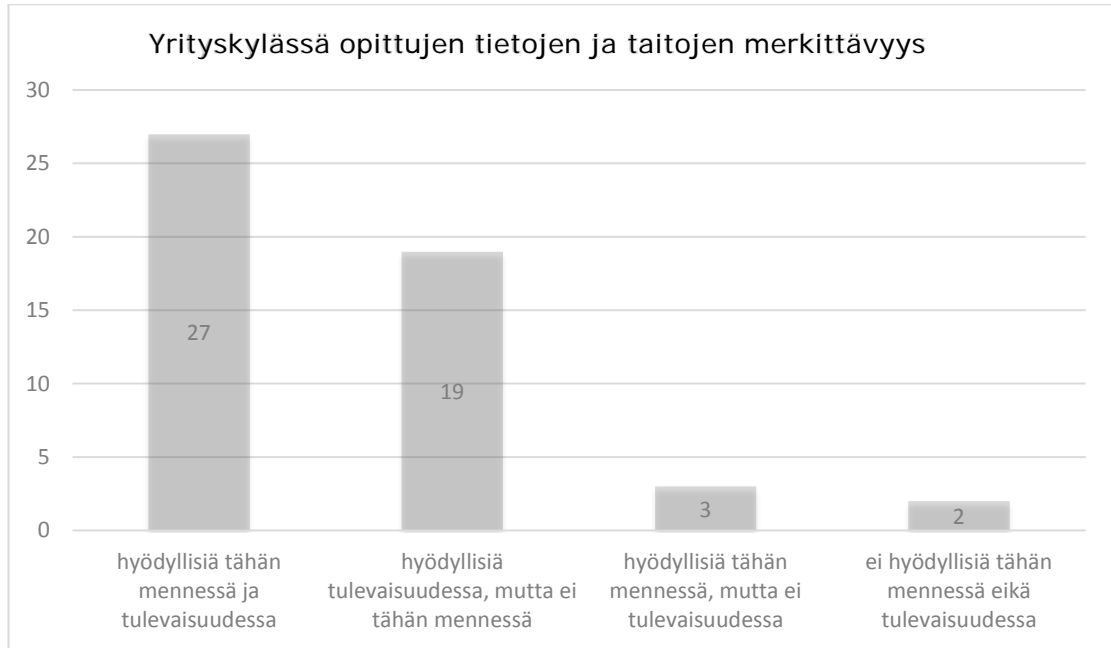
TAULUKKO 15. Oppilaiden työelämässä tärkeinä pitämiä taitoja

<p>Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot</p> <p>erittäin tärkeä: kyky ymmärtää erilaisia ihmisiä, aktiivisuus, muiden huomioiminen, palveluhenkisyys, rohkeus kohdata haasteita</p> <p>melko tärkeä: yhteiskunnan tunteminen, kyky ymmärtää erilaisia kulttuureja, johtamistaidot</p>
<p>Työskentelyn ja vuorovaikutuksen taidot</p> <p>erittäin tärkeä: ryhmätyötaidot, taito kuunnella muita, taito puhua vieraita kieliä, joustamiskyky, myönteinen työasenne</p> <p>melko tärkeä: itsenäisyys, yrittäjäjyys, halu ottaa riskejä, tuloshakuisuus, kunnianhimo</p>
<p>Käden ja ilmaisun taidot</p> <p>melko tärkeä: esiintymistaito, luovuus</p>
<p>Itsetuntemuksen ja vastuullisuuden taidot</p> <p>hyvin tärkeä: epävarmuuden sietokyky, vastuunottaminen, oma-aloitteisuus</p>
<p>Ajattelun taidot</p> <p>melko tärkeä: luovuus, rohkeus esittää eriäviä mielipiteitä, yleissivistys</p>

Taito puhua vieraita kieliä erottuu joukosta selvästi – sitä ei koettu opituksi pääosin lainkaan. Tämä heijastelee todenmukaisesti Yrityskylän tämänhetkistä tilaa: kansainvälisyys näkyy osana toimintaa vain joissakin yrityksissä, sekä monikulttuurisen oppilasryhmän tapauksessa. Yrityskylässä tiedetään käyneen kansainvälisiä vierailijoita, mutta todennäköisesti ei tämän tutkimusjoukon Yrityskylä-päivän aikana. Yksi oppilas onkin perusteluissaan kiinnittänyt tähän seikkaan huomiota:

Yrityskylässä olisi voinut käydä vaikka vaihto-oppilaita, joiden kanssa olisi pitänyt puhua kielillä ja eleillä. (41)

Avoimissa vastauksissa oppilaat arvioivat, ovatko Yrityskylä-päivän aikana opitut tiedot ja taidot olleet heille tarpeellisia tähän mennessä, ja kokevatko he niiden olevan tarpeellisia myös tulevaisuudessa. Yhteensä yli puolet oppilaista oli sitä mieltä, että Yrityskylä-päivän aikana opitut tiedot ja taidot ovat olleet tarpeellisia tähän mennessä. Noin puolet heistä ajattelee, että opitusta on ollut hyötyä sekä tähän mennessä, että myöhemminkin. Kuviossa 7 on esitetty mielipiteiden eri yhdistelmiä.

KUVIO 7. Yrityskylässä opittujen tietojen ja taitojen merkitys oppilaille

4.3 Tulosten yhteenvetoa

Tutkimustulosten tarkastelussa kokemuksellinen oppiminen nousi lopulta keskeiseen rooliin huomattuaamme kokemuksellisen oppimisen kehän (ks. kuviot 2 ja 4) ja avointen kirjoitusten perusteella muodostuneiden pääkategorioiden soveltuvan yhteen. Kokemuksellisen oppimisen kehän vaiheet ovat havaittavissa kirjoitelma-aineistossa, mutta kaikissa vastauksissa ei kuitenkaan saavutettu kehän huippua eli ymmärrystä opittavana olevasta ilmiöstä. Ymmärryksen laajuus tuli kuitenkin esille strukturoidun lomakkeen vastauksissa, jossa 46 oppilasta 52:sta vastasi, että Yrityskylässä opituilla tiedoilla ja taidoilla on merkitystä oman tulevaisuuden kannalta (ks. kuvio 7). Tämän perusteella suurin osa oppilaista vaikuttaisi jollain tasolla kykenevän hahmottamaan kokemuksiaan laajemmissa yhteyksissä ja omaan tulevaisuuteensa peilaten (vrt. taulukko 13). Työelämätaidot ovat laaja käsite, joille on ominaista jatkuva muuttuminen ja kehittyminen yhteiskunnallisen muutoksen mukana. Tutkielmamme tarkoitus ei ole ollut antaa valmiita vastauksia siihen, mitkä ovat juuri ne taidot, jotka oppilaiden tulisi oppia työelämässä pärjätäkseen. Tärkeimpänä on pidetty vaikuttavien, omaan elämänkulkuun yhdistettävien oppimiskokemusten syntymistä.

Vaikka jotkut oppilaista epäilivät kykyjään tai jännittivät Yrityskylä-päivää epäonnistumisen pelossa, voidaan tämän katsoa kuuluvan toiminnan luonteeseen. Kuten tässä

tutkimuksessa myös Kolb (1984) korostaa riskinottoa ja epäonnistumisten sietämistä kokemuksellisen oppimisen tietyissä vaiheissa. Oppilaiden kokemusten perusteella he olivat kuitenkin oppineet Yrityskylässä enemmän rohkeutta kohdata haasteita kuin halua ottaa riskejä. Oppilaat pitivät myös yleisesti työelämässä rohkeutta kohdata haasteita riskinottohalukkuutta tärkeämpänä. Epävarmuuden sietokykyä oli Yrityskylässä sen sijaan opittu pääosin melko hyvin. Noin puolet piti epävarmuuden sietokykyä työelämässä hyvin tärkeänä ominaisuutena. On ymmärrettävää, että riskien ottaminen simulaatiossa on eri asia kuin oikeassa työelämässä. Oppilaiden voi myös olla vaikea arvioida, onko riskinottokyky positiivinen vai negatiivinen piirre juuri Yrityskyläpäivää ajatellen. Riskinottokyky ja epävarmuuden sietäminen määrittelevät kuitenkin vahvasti yritteliästä persoonaa ja ne ymmärretään työelämässä positiivisiksi ominaisuuksiksi. Näitä ominaisuuksia tulisi oppilaiden kokemusten perusteella opetuksessa pyrkiä vahvistamaan. Mitä enemmän oppilaat pääsevät harjoittelemaan tilanteita, joissa joudutaan kohtaamaan haasteita ja tekemään riskin sisältäviä ratkaisuja, sitä enemmän luottamus itseen näissä tilanteissa kasvaa. Vahva itseluottamus ja vastuu omista valinnoista ovat perustana yritteliäisyydelle (mm. Luukkainen & Toivola 1998, 113; Luukkainen & Wuorinen 2002, 14).

Opetus- ja kulttuuriministeriön (2010, 85) kansalaisen taitojen luokitukseen kuuluvat osallistumisen ja vaikuttamisen taidot sekä työskentelyn ja vuorovaikutuksen taidot korostuivat oppilaiden tärkeinä pitämässä taidoissa. Oppilaat oppivat Yrityskylässä ryhmätyötaitoja, muiden huomioimista ja kuuntelua sekä kykyä ymmärtää erilaisia ihmisiä pääosin erittäin hyvin tai melko hyvin. Esiintymistaitoa ja rohkeutta esittää eriäviä mielipiteitä oppilaat arvostivat työelämän taitoina, ja Yrityskylässä niitäkin opittiin jonkin verran. Myös Opetus- ja kulttuuriministeriön (2010, 42) mukaan oppimisympäristön tulisi tukea ”oppimista ja tiedon rakentamista ympäristökokemuksen (elämyksellisyyden), yhdessä tekemisen, sosiaalisen vuorovaikutuksen ja jaetun merkityksenannon kautta.”

Edellä on esitetty, kuinka oppilaiden avoimissa vastauksissa esiintyi mainintoja muun muassa oma-aloitteisuuden, aktiivisuuden, vastuun ottamisen, epävarmuuden sietokyvyn, johtamistaitojen ja yrittäjyyden yhteydestä työelämään, ja näitä kaikkia koettiin myös opitun Yrityskylässä (ks. kuvio 5). Johtamistaitoja, yrittäjyyttä ja epävarmuuden sietokykyä lukuun ottamatta näitä ominaisuuksia pidetään työelämässä hyvin tärkeinä (ks. kuvio 6). Myös viimeksi mainittuja pidetään kuitenkin pääosin melko tärkeinä. Yrityskylässä oppimaansa arvioidessaan (ks. kuvio 5) oma-aloitteisuus ja aktiivisuus korostuivat näistä kuudesta parhaiten opittuina taitoina. Myös Opetus- ja kult-

tuuriministeriön (2010) mukaan kansalaisen taitojen luokituksessa työskentelyn ja vuorovaikutuksen taitojen alle sijoittuva yrittäjyys ja muutososaaminen ovat keskeisiä tulevaisuuden ydintaitoja (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 43; ks. taulukko 2.) Ruohotie & Honka (2003, 62) puolestaan liittävät innovaatioiden ja muutosten vauhdittamisen taidon alle muun muassa seuraavia ominaisuuksia: luovuus, innovatiivisuus, riskinottokyky ja visiointikyky. Myös Rytkölä ym. (2011, 135) mukaan tulevaisuuden avaintaitoihin kuuluvat aloitekyky ja yritteliäisyys.

5 POHDINTA

Edellä on kuvattu tarkasti aineiston kerääminen ja luokittelu, jolloin lukijalla on mahdollisuus tehdä omat johtopäätöksensä. Luokittelu on ollut mahdollisimman johdonmukaista ja olemme tehneet tulkintoja peilaamalla aineistoa teoreettiseen viitekehyksen. Tällä tavoin olemme päätyneet esittämiimme tuloksiin. Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2007) mukaan laadulliseen tutkimukseen liittyy luotettavuuden tarkastelun haasteita. Perinteisesti tutkimusten luotettavuutta on tarkasteltu reliabiliteetin ja validiteetin kautta. Reliabiliteetti tarkoittaa tutkimustulosten toistettavuutta. Validiteetti puolestaan pätevyyttä sitä, että tutkimusmenetelmällä mitataan mitä on tarkoituskin. Laadullisessa tutkimuksessa validiuden voi ajatella tarkoittavan paikkojen, henkilöiden tai tapahtumien kuvauksen ja siihen liitettyjen selitysten ja tulkintojen yhteensopivuutta, eli sopiiko selitys kuvaukseen ja onko se luotettava. Laadullisessa tutkimuksessa myös tutkielman toteuttamisen tarkka kuvaaminen on osa luotettavuustarkastelua. Lisäksi tehtyjen luokitteluiden perusteet sekä tutkimustuloksien tulkintojen perustelut tulisi kuvata lukijalle. Suorat lainaukset auttavat lukijaa arvioimaan tehtyjen tulkintojen oikeellisuutta. (Hirsjärvi ym. 2007, 231–233.)

Tämän tutkielman analyysitavaksi valittu sisällönanalyysi tuki luotua tutkimusasetelmaa ja oli sopusoinnussa teoreettisen viitekehyksen kanssa. Sisällönanalyysin metodi vei päättelyprosessia eteenpäin analyysivaiheessa ja auttoi jäsentämään aineistoa johtopäätöksiä varten. Myös Alasuutarin (1993) mukaan tutkimus muuttuu helposti tutkijan omien ennakkoluulojen empiiriseksi todisteluksi, jos havainnoista tehtäviä päättelyitä ei ole tehty jonkin määritellyn metodin mukaisesti. Intuition varassa tehty analyysi ei hänen mukaansa anna aineistolle mahdollisuutta osoittaa tutkijan asettamia hypoteeseja vääriksi tai kyseenalaista tutkijan tutkimusasetelmaa. Aineistolle on annettava yllätysmahdollisuus.

Laadullisessa menetelmäkirjallisuudessa pohditaan usein sitä miten ihmiset saataisiin puhumaan mahdollisimman aidosti (ks. esim. Mäkelä 1997). Kyselyyn verrattuna ha-

vainnointia tai vapaata haastattelua puolustellaan sillä, että ne tuottavat aidompaa tietoa. Mäkelän mukaan on kuitenkin yhtä tärkeä pohtia aineiston luonnollisuutta kuin totuudellisuutta. (Mäkelä 1997, 161.) Ensinnäkin tutkimaamme ilmiötä ei olisi voinut tukiä pelkän havainnoinnin pohjalta ja toisekseen haastatteluun verrattuna lomake todettiin vastaajajoukollemme sopivammaksi vaihtoehdoksi. Aineistonkeruumenetelmänä käyttämämme avoin kirjoitelma ja strukturoitu lomake ovat haastatteluun verrattuna vastaajien ikätasolle luonnollisempi tapa vastata. Mäkelän (1997, 161) mukaan aineiston keruussa onkin huomioitava juuri sosiaalinen luonnollisuus. Esimerkiksi haastattelutilanteen aiheuttama jännitys olisi voinut olla este todellisten kokemusten esiin tuonnille. Haastatellen kerätyssä aineistossa olisi myös ollut mahdollista, että olisimme alkaneet johdatella oppilaiden vastauksia enemmän oppimiskokemusten suuntaan. Lomakkeessa tätä johdattelun vaaraa ei ollut, vaan saimme mahdollisimman autenttisen kuvauksen siitä mitä oppilas kirjoittaen kertoi muistaneensa päivästä, olivatpa ne sitten toiminnan kuvausta tai oppimiskokemusten kuvausta.

Aineistonamme oli 52 avointa kirjoitelmaa sekä strukturoitua lomaketta, jotka kerättiin samalla kyselylomakkeella. Tämä oli määrä joka kerättiin ensimmäisellä kerralla. Laadullisessa tutkimuksessa on tapana kerätä alkuun pienehkö aineisto ja kasvattaa sitä tarpeen mukaan. Parasta olisi tehdä ensin huolella pienen aineiston analyysi ja päättää vasta tämän jälkeen lisääaineiston tarpeesta (Mäkelä 1997, 163). Laadullisen tutkimuksen analyysissä on tavattu puhua aineiston kylläntymisestä, aineiston kerääminen voidaan lopettaa, kun uudet tapaukset eivät tuo siihen enää mitään uutta (ks. esim. Strauss 1988). Edellä mainitulla tavalla toimittiin myös tässä tutkielmassa. Aineistoa analysoitaessa havaittiin aineiston kylläntyminen, jota laadullisessa tutkimuksessa pidetään merkkinä aineiston riittävydestä. Toista aineiston keräyskierrosta ei tässä tutkielmassa tarvittu.

Sääsken (2001) esittämistä muuttujista jätettiin omassa luokittelussamme pois muutamia. Ne olivat sellaisia, jotka eivät olleet relevantteja Yrityskylässä oppimisen kannalta, ja liittyivät Sääsken tutkimuksen tapauksessa lukio-opiskeluun. Joitakin muuttujia muokattiin myös hieman eri muotoon, jotta ne olisivat 8. luokkalaisten paremmin ymmärrettävissä ja yhdistettävissä Yrityskylään. Esimerkiksi muuttuja *taito puhua ruotsia* jätettiin pois, koska se ei kuulu Yrityskylässä yleisesti opittaviin asioihin ja sisältyy toisaalta kohtaan *taito puhua vieraita kieliä*, joka on yhtenä muuttujana. *Myönteinen suhtautuminen yrittäjyyteen* muutettiin muotoon *yrittäjyys*, koska Yrityskylässä on käsityksemme mukaan mahdollista oppia myönteisen suhtautumisen lisäksi yrittäjyyttä laajemminkin. Lomakkeen työelämätaitoja kuvaavien muuttujien joukkoon olisi

voitu lisätä käsite *ymmärrys työelämästä ja yhteiskunnasta*, koska se on yksi tärkeimmistä yrittäjyyskasvatuksen ja Yrityskylän tavoitteista. Toisaalta se on myös paljon laajempi käsite kuin ne yksittäiset työelämän kannalta tärkeät ominaisuudet, joita monet muut muuttajat kuvasivat. Ymmärrys työelämästä ja yhteiskunnasta tuli kuitenkin esiin oppilaiden avoimissa vastauksissa kartoitettaessa Yrityskylän oppimiskokemuksia. Tämän tavoitteen havaittiin nousevan spontaanisti esiin oppilaiden kirjoituksista.

Lomakekyselyssä satunnaisvirheitä oli mahdollista esimerkiksi jos vastaaja ymmärsi kyselylomakkeen kysymyksen toisin kuin oli tarkoitettu, tai vastasi kysymyksiin väsyneenä tai kiireisenä. Jotta tutkimuksella voitaisiin mitata juuri tarkoitettua asiaa, tulisi mittarin sisällön olla tutkittavan käsitteen kannalta järkevä ja perusteltu. Mittarin muuttujien voidaan katsoa tässä tutkielmassa olevan perusteltuja, sillä ne rakennettiin tutkielman aihealueen teoriataustasta nousevien työelämätaidotkäsitteitä koskevien yhteneväisyyksien pohjalta. Jotkut ominaisuuksista ja käsitteistä saattoivat kuitenkin olla oppilaille vieraita ja hankalasti ymmärrettäviä, tai liian abstrakteja kahdeksaluokkalaisten käsittävää. Strukturoidun lomakkeen osiossa III kysymys esitettiin muodossa "kuinka hyvin opit..." tämä mittari olisi voinut olla selkeämpi muodossa *erittäin hyvin – en lainkaan* muodon *hyvin paljon – en lainkaan* sijaan. Tässä olisi siis kaivattu huolellisuutta ja kysymyksen sekä vastausvaihtoehtojen välisen yhteneväisyyden arviointia. Emme kuitenkaan koe tämän vaikuttaneen oppilaiden vastauksiin.

Tutkielmamme teoreettinen viitekehys on rakennettu pääosin yrittäjyyskasvatuksen ympärille, jonka taustalla vaikuttaa yhteiskunnan ja työelämän muutoksesta nousevat koulutusta koskevat uudistustarpeet. Yrittäjyyskasvatusta ja sen mahdollisuuksia lähestyttiin tästä perusopetuksen tulevaisuussuuntautuneeseen tehtävään liittyvästä näkökulmasta. Yrittäjyyskasvatuksen menetelminä kokemuksellista oppimista ja Yrityskylä-simulaatiota tarkasteltiin tällaisina työelämään valmistavina opetusmuotoina. Aineistoa kerättiin sekä kirjoitelman että strukturoidun lomakkeen avulla. Vaikka strukturoidussa lomakkeessa käytettiin Likert-asteikollista mittaria, jonka perusteella oppilaiden mielipiteiden jakautumista olisi voinut kuvata määrällisesti, päädyimme pitäytymään menetelmällisessä yhtenäisyydessä ja analysoimaan sekä esittämään aineistoa pääosin laadullisesti. Tulosten sanallisen esityksen tukena, kuten oppilaiden työelämätaidojen oppimista koskevien mielipiteiden kohdalla, on käytetty määriä kuvaavia diagrammeja. Eskola ja Suoranta (1998, 70) puhuvat sekä teoriatriangulaatiosta että tutkijatriangulaatiosta. Tässä tutkielmassa voidaan todeta toteutuneen nämä molemmat. Kaksi erilaista aineistonkeruumenetelmää sekä kaksi tutkijaa ovat mah-

dollistamassa triangulaatioiden toteutumisen. Toisaalta taas Eskola ja Suoranta (1998) toteavat, että kahden tutkijan erilaisen ajatusmaailman kohtaaminen vaatii tiedostamisen muutosten mahdollisuudesta. Välillä kyse saattaa olla vain tutkijoiden välisestä kompromissien tekemisestä, kun tutkimuksen suunnittelussa tai toteutuksessa on havaittu useampia lähestymistapoja, joista täytyy valita tutkimuksen kannalta relevantteimmat. (emt.) Tässä tutkielmassa kahden tekijän yhteistyö on sujunut melko mutkattomasti. Kompromisseja on toki jouduttu tekemään, mutta yhteistyö on kuitenkin koettu enemmän työn laatua ja luotettavuutta edistäväksi kuin sitä heikentäväksi. Tutkielman aiheesta ja siihen liittyvästä problematiikasta keskusteleminen on vienyt työtä eteenpäin kaikissa sen vaiheissa. Kahden tutkijan lisäksi, myös kahden aineistonkeruumenetelmän (avoin kirjoitelma ja strukturoitu lomake) käyttämisen voidaan ajatella parantavan validiutta niiden täydentäessä toisiaan. Avoin kirjoitelma mahdollisti tässä tutkielmassa kaikenlaisten kokemusten esille tulon. Strukturoidun lomakkeen avoimet vastaukset tukivat kirjoitelman sisältöjä antamalla näille kokemuksille merkityksen ja tuomaan arvokasta lisätietoa oppimiskokemuksista sekä kehitysideoista. Likert-asteikko toimi mittarina, jolla kyettiin arvioimaan valittujen työelämätaitojen asettumista tärkeysjärjestykseen oppilaiden kokemusten perusteella. Ne olivat myös tukemassa kirjallisia vastauksia.

Itsearviointi ja tutkimustehtävän suorittaminen

Tutkimusaiheena Yrityskylä on ollut ennakko-odotuksia haastavampi. Molempien tutkijoiden yksilölliset esiyymmärrykset aiheesta tekivät aiheen rajaamisen työlääksi. Mielenkiintoisia näkökulmia olisi Yrityskylästä keksinyt loputtomiin. Myös Yrityskylän teoreettisen viitekehyksen rajaaminen vei aikaa, koska selkeää kuvaa Yrityskylän kasvatustieteellisestä viitekehyksestä oppimisen näkökulmasta ei ollut. Alkuun mukana oli muun muassa roolipelin teoriaa sekä tulevaisuuskasvatusta, mutta selkeä rajaus yrittäjyyskasvatukseen, kokemukselliseen oppimiseen ja simulaatioon helpotti omaa ajateluamme ja työn etenemistä. Simulaatio-käsitteen vähäinen tutkimus aihealueellamme on sen sijaan ollut haaste teorian kirjoittamisessa. Myös työelämätaitojen valinta näkökulmaksi osoittautui hyväksi ratkaisuksi, vaikka tämän käsitteen määrittely oli sekin yksi tämän tutkielman haastavimpia osuuksia. Yrityskylän oppimistavoitteiden rajaaminen johonkin oppimisen osa-alueeseen oli välttämätöntä, muuten tutkielmalle olisi ollut vaikeaa löytää punaista lankaa. Huomioitava on kuitenkin se seikka, että näkökulmana olleet työelämätaidot voivat rajata pois jotain sellaista joka olisi toisesta näkökulmasta tutkien tullut esille. Tiedostimme ja hyväksyimme kuitenkin sen, ett-

emme voi yhden tutkimuksen puitteissa tutkia kaikkea Yrityskylässä oppimiseen liittyvää.

Työelämätaitoja määritellään monesta näkökulmasta ja määritelmiä on lukuisia. Ne myös muuttuvat ja uudistuvat jatkuvasti yhteiskunnan ja työelämän muutoksen mukana. Tämän tutkielman tarkoituksena on ollut tarkastella työelämätaitojen ilmentymistä ja niiden oppimisen mahdollisuuksia Yrityskylä-opintokokonaisuudessa, jolloin on tarkoituksenmukaisesti valittu oppilaiden arvioitavaksi sellaisia työelämätaitoja, joita Yrityskylässä on käsityksemme mukaan ollut mahdollista oppia. Tässäkin täytyy muistaa, että kyseessä on tapaustutkimus, jolloin tutkimme vain yhtenä päivänä Yrityskylä-oppimisympäristössä kokemuksensa saaneiden mielipiteitä Yrityskylässä opituista taidoista. Kaikkea opittavissa olevaa ei varmastikaan ole mainittu luokituksessamme, tai kaikkia luokituksessa mukana olleita asioita ei ole tämän tapauksen yhteydessä ollut mahdollista oppia. Kaiken kaikkiaan koko pitkä tutkimusprosessi antoi meille paljon aineksia oman työn tarkasteluun ja kehittämiseen. Yrityskylä-päivää ja opintokokonaisuutta osaa nyt katsoa uudesta näkökulmasta. Ideoita opintokokonaisuuden kehittämiseen ja muokkaamiseen on syntynyt tämän projektin myötä paljon. Tutkielman teon aikana on myös ajatus jatkotutkimuksesta herännyt.

Pohdintaa tutkielman tuloksista

Yrityskylä-oppimisympäristön tämän tapaustutkimuksen kontekstina todettiin selittävän hyvin tutkittuja tapauksia (kokemuksia) ja teki ne ymmärrettäviksi. Tässä tapaustutkimuksessa työelämätaitojen oppimisprosessin Yrityskylässä voidaan ajatella näytettyneen Yrityskylästä saatuja kokemuksia tutkimalla. Vaikka alkuun tämä laadullinen tapaustutkimus luokiteltiin kollektiiviseksi, on se saavuttanut myös itsessään arvokkaan tapaustutkimuksen piirteitä. Tutkielman edetessä havaittiin, että tutkituille tapauksille ei voi määritellä yleistä luonnetta, vaan pikemmin halutaan korostaa niissä piileviä uudistumisen mahdollisuuksia. Vaikka tapausten konteksti on sama, näyttäytyy tapauksissa ihmisen elämän ja kokemusmaailman ainutlaatuisuus sekä erityisyys. Tapauksia ei siis pyritty tyypittelemään, vaan tapauksia selitettiin kasvatustieteellisen viitekehyksen avulla.

Tässä tutkielmassa Sääsken (2001) työelämätaitojen luokittelua tarkasteltiin Opetus- ja kulttuuriministeriön (2010, 85) määrittelemiin kansalaisen taitoihin peilaten. Niin Sääsken kuin muidenkin työelämätaitomäärittelyjen (Heinonen ym. 2012, 64–65;

Ruohotie & Honka 2003, 62; Rytkölä ym. 2011, 135) huomattiin sopivan Opetus- ja kulttuuriministeriön luokitukseen ja liittyvän jossain muodossa luokituksen osa-alueisiin. Koska tutkielmamme keskeisimpänä viitekehyksenä on yrittäjyyskasvatus perusopetuksen näkökulmasta ja olemme halunneet analysoida valittujen työelämätaitojen oppimista Yrityskylä-simulaation avulla, on myös työelämätaitojen oppimista ja niille annettuja merkityksiä tutkittu näistä lähtökohdista. Keskeistä on ollut erityisesti sisäiseen yrittäjyyteen ja yritteliäisyyteen liittyvien taitojen ja piirteiden tarkastelu sekä simulaation luonnetta kuvaavan kokemuksellisuuden tarkastelu oppimiskokemusten yhteydessä. Kaiken perustana on ollut perusopetuksen uudistamiseen liittyvät pohdinnat tulevaisuuden muutostarpeiden valossa. Yrittäjyyskasvatuksen asema opetussuunnitelmissa vahvistuu vastauksena tarpeelle kehittää tulevaisuuden kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä kykyä ja halukkuutta ottaa vastuuta. Muun muassa näiden tavoitteiden toteutumiseen yrittäjyyskasvatuksen menetelmin olemme halunneet syventyä. Halusimme myös tuoda esiin oppijan näkökulmaa siihen, millaisia kokemuksia ja merkityksiä oppiminen tämän yhden tapauksen kontekstissa on saanut aikaan.

Edellisessä luvussa olemme tarkastelleet Yrityskylä-päivästä mieleen jääneitä kokemuksia ja niille annettuja merkityksiä sekä peilanneet niitä tutkielmamme teoreettiseen viitekehykseen. Tämän tutkielman aineiston voitiin tulkita osoittaneen Yrityskylä-päivän kokemuksellisuuden, koska Yrityskylästä kirjoitettiin tarkkoja kuvauksia vielä kahden vuoden jälkeen. Aineisto osoitti myös Kolbin (1984) kokemuksellisen oppimisen kehän sovellettavuuden Yrityskylä-opintokokonaisuuteen. Tulosten perusteella voitiin tulkita, että työelämätaitojen oppiminen Yrityskylä-oppimisympäristössä (ja -opintokokonaisuudessa) tapahtuu kokemuksellisen oppimisen kehän vaiheiden kautta. Yrityskylä-opintokokonaisuuden simulaatio-osuuden todettiin toimivan vähintään mieleenpainuvien kokemusten tarjoajana. Aineiston perusteella tulitiin kuitenkin tulokseen, että abstraktin käsitteellistämisen taso on se tavoite, johon toiminnan tulisi pyrkiä. Osa tähän tutkielmaan osallistujista oli tämän tason saavuttanut kirjoitelmien perusteella ja strukturoidun lomakkeen tulokset paljastivat, että lähes kaikki kykenivät jollain tasolla liittämään Yrityskylä-kokemuksen oman tulevaisuuteensa kannalta merkityksellisenä kokemuksena. Sen sijaan sitä, onko ymmärrys syntynyt opintokokonaisuuden yhteydessä vai myöhemmin, laajemman yhteiskunnallisen ymmärryksen kehittymisen seurauksena, emme tässä tutkielmassa kyenneet selvittämään. Toiminta Yrityskylässä on kirjoitusten perusteella saanut aikaan erilaisia tunnetiloja sekä ajatuksia, joihin pystytään palaamaan kirjoituksissa edelleen. Aktiivinen kokeileva toiminta ja välitön omakohtainen kokemus ovat kokemuksellisen oppimisen kehän vaiheita

(Kolb 1984). Kuten tässä tutkielmassa myös Kolbin (1984) mukaan kokemus on oppimisessa olennainen osa, mutta irrallisena esiintyessään oppimiselle hyödytön. Oppimiseen tarvitaan sopiva teoria, jonka avulla kokemusta pyritään ymmärtämään ja käsitteellistämään. Myös jälkeempään käydyt keskustelut ja kokemusten jakaminen voivat auttaa oppilaita ymmärtämään omien kokemustensa lisäksi sellaisia tunteita ja ajatuksia, jotka voivat saada aikaan taas uusia merkityksiä (Jones 2009).

Yrityskylässä opittiin tämän tutkielman perusteella taitoja, joita lukio-opetuksessa kaivattaisiin. Sääskén (2001) tutkimusjoukon mukaan esimerkiksi yrittäjyyttä, käden taitoja, luovuutta ja kansainvälisyyttä ei opita tarpeeksi vielä lukiossakaan. Yrityskylässä vierailleiden kahdeksasluokkalaisten mielestä Yrityskylässä on opittu taitoja, joista on ollut heille hyötyä tähän mennessä, mutta myös tulevaisuudessa. Yrityskylässä on opittu muun muassa ryhmätyötaitoja, aktiivisuutta ja oma-aloitteisuutta. Oppilaat kokivat oppineensa myös yrittäjämäisinä pidettäviä valmiuksia, mikä vastaa perusopetuksen tavoitteita. Simuloitu tilanne voi tarjota mahdollisuuden lähestyä ehkä kaukaisilta ja vaativilta tuntuvia asioita leikinomaisesti, oman ammattiroolin suojaamana. Epävarma oppilas saattaa ammattiroolin turvin rohkaistua toimimaan oman mukavuusalueensa ulkopuolella ja uppoutua täysin mielikuvituksensa vietäväksi. Keskinen (2002, 105–106) tavoin olemme tätä tutkielmaa tehdessä huomanneet, että tunteilla on keskeinen rooli oppimisprosessissa. Myös positiivisten kokemusten huomattiin vahvistavan oppimiskokemuksia. Tämän tutkielman aineiston perusteella voidaan todeta, että Yrityskylässä opitut taidot ovat pääosin oppilaiden mielestä niitä taitoja, joita he pitävät myös yleisesti työelämässä tärkeinä. Toisaalta monia työelämässä tärkeitä pitämiään taitoja he eivät Yrityskylässä mielestään oppineet.

Hyödynnettävyys ja jatkotutkimusaiheet

Tutkimusaineiston antama tulos mukailee Kolbin (1984) kokemuksellisen oppimisen kehää, joten kokemuksellisen oppimisen kehän vaiheet voidaan todeta ilmenevän Yrityskylä-päivän aikana tai sen jälkeen. Taulukossa 16 on esitelty pääkategoriat ja niihin soveltuneet kokemuksellisen oppimisen kehän vaiheet. Rajat eivät ole ehdottoman jyrkkiä ja esimerkiksi yhteisön kuvaamisen yhteydessä havaittiin sen sisältävän sekä omakohtaista kokemusta että reflektiivistä havainnointia. Jaottelu on siis suuntaa antava. Tulosten kannalta on kuitenkin oleellista, että kaikki kokemuksellisen oppimisen kehän vaiheet voitiin havaita Yrityskylä-päivän kokemuksissa. Kuviossa 5 on esitelty hahmotelma aineiston perusteella syntyneestä oppimisen mallista Yrityskylä-

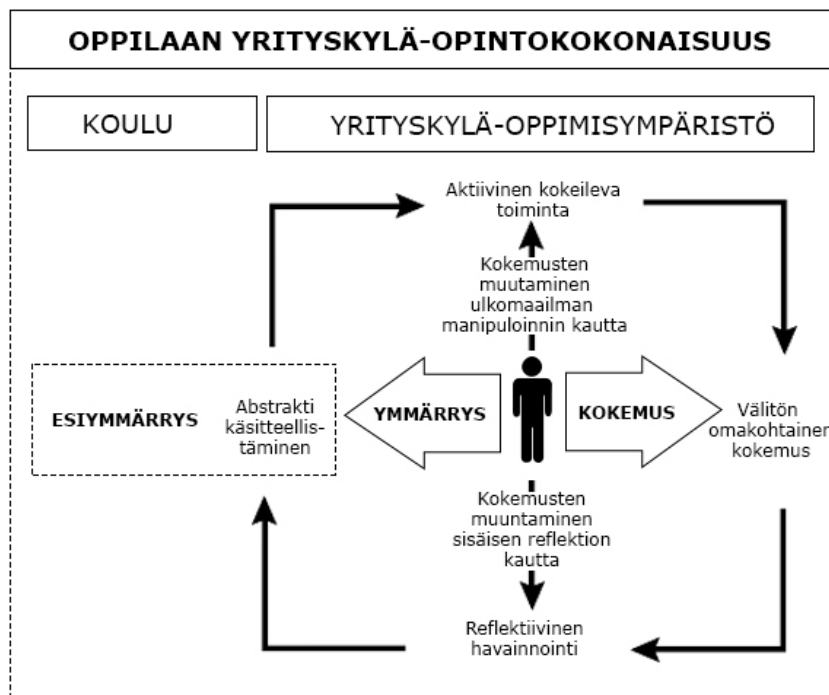

oppimisympäristössä, siinä koulussa opiskeltava teoria on nimetty esiymmärrykseksi, koska varsinaisen ymmärryksen saavuttaminen vaatii kokemusta ja sen reflektointia. Tätä oppimisen mallin hahmotelmaa Yrityskylä-oppimisympäristössä voidaan jatkossa hyödyntää tutkittaessa oppimista Yrityskylä-opintokokonaisuudessa ja kehitettäessä oppimisympäristön pedagogiikkaa.

TAULUKKO 16. Pääkategoriat ja niissä ilmenneet kokemuksellisen oppimisen kehän vaiheet

pääkategoria	kokemuksellisen oppimisen kehä (Kolb 1984)
toiminnan kuvaaminen	aktiivinen kokeileva toiminta
tunnetilojen kuvaaminen	välitön omakohtainen kokemus
yhteisön kuvaaminen	välitön omakohtainen kokemus ja reflektiivinen havainnointi
työnteon ja oppimisen kuvaaminen	abstrakti käsitteellistäminen

Ymmärryksen ja merkityksen syntymisen ymmärtäminen on yksi tämän tutkielman aikana herännyt jatkotutkimusaihe. Miksi osa oppilaista kokee, että kokemukset ovat olleet merkityksellisiä ja osa oppilaista ei? Tämän ilmiön ymmärtäminen olisi tärkeää oppimisprosessia suunniteltaessa. Oppimista sekä opettamista fyysisen ja sosiaalisen simulaation avulla kasvatustieteen alalla olisi ylipäätään tarpeen tutkia lisää. Miten esimerkiksi erilaisia käsitteitä opitaan simulaation aikana? Salakarín (2004, 20) kehittämä simulaattorin pedagoginen malli olisi myös hyödyllinen Yrityskylän kaltaiselle fyysiselle ja sosiaaliselle simulaatiolle. Sen avulla voitaisiin tarkasti määrittellä oppiminen ja opetus Yrityskylässä. Tässä tutkielmassa, juuri tämänkaltaisen pedagogisen mallin puuttumisen vuoksi, ollaan tukeuduttu suurimmaksi osaksi kokemuksellisen oppimisen malliin. Vaikka kokemuksellisen oppimisen todettiin soveltuvan hyvin tämän tutkielman aihepiiriin, voisi simulaation pedagoginen malli tuoda jotain lisää esimerkiksi oppimisen transferin ymmärtämiseen. Kun kyseessä ovat sellaiset tiedot ja taidot, joita on tarkoitus soveltaa myöhemmin aidoissa tilanteissa, olisi siirtovaikutusta sen vuoksi tarpeen tutkia. Vaikuttavuuden mittaaminen on tämän tutkielman aikana havaittu ongelmalliseksi fyysisessä ja sosiaalisessa simulaatiossa. Myös teknisellä simulaattorilla oppimista arvioitaessa kohdataan transferin mittaamisen ongelma: kuinka hyvin simulaattorilla opittu vastaa käytännössä eteen tulevia ongelmia (mm. Bell & Waag 1998). Jatkotutkimuksen myötä olisi mielenkiintoista selvittää, miten esimerkiksi oppimisen transferia voisi arvioida fyysisessä ja sosiaalisessa simulaatiossa.

KUVIO 8. Oppimisen mallin hahmotelma Yrityskylä-oppimisympäristössä (mukaillen Kohonen 1990; Kolb 1984)

Opetuksen kehittämisen kannalta keskeinen kysymys on puolestaan, voidaanko yrittäjyyskasvatuksen menetelmin saavuttaa opetuksessa jotain sellaista, mihin perusopetus ei tällä hetkellä pysty vastaamaan? Olisiko simulaatio-opetusta mahdollista hyödyntää perusopetuksessa myös muilla tavoin? Tämän tutkielman perusteella voidaan osoittaa ainakin, että Yrityskylän kaltaisella kokemuksellisuuteen perustuvalla opetustavalla voidaan vahvistaa lasten ja nuorten kokemuksia niistä taidoista, joita luokkahuoneessa voidaan normaalisti ottaa esiin vain teorian tasolla. Tulevaisuuden valmiuksien ja kansalaisten taitojen kehittämisen kannalta olisi tarpeen tutkia oppimisen mahdollisuuksia erilaisissa ympäristöissä ja erilaisin menetelmin.

Aiemmin pohdimme tunteiden roolia kokemuksellisessa oppimisessä ja merkityksellisyden muodostumisessa. Kuinka simulaation avulla voitaisiin tukea esimerkiksi oppilaita, joilla on negatiivinen käsitys omista kyvyistään? Kuinka oppimisvaikeuksia voitaisiin kohdata tämän kaltaisilla toiminnallisilla menetelmin, jossa yksilöllä on mahdollisuus tuntea olevansa korvaamaton osa vertaisista koostuvaa yhteisöä? Yrityskyläpäivien aikana on tullut vastaan tilanteita, joissa opettajien normaalisti ylivilkkaina tai motivoitumattomina pitämät oppilaat ovat yllättäneet täysin sekä opettajansa että oppilastoverinsa. Jatkotutkimuksessa olisi mielenkiintoista selvittää kokemuksellisu-

den ja toiminnallisuuden, sekä erityisesti fyysisen ja sosiaalisen simulaation luonteen kuuluvan rooliin asettumisen merkitystä oppimismotivaatioon ja oppimisen haasteisiin.

LÄHTEET

- Aalto, H-K., Ahokas, I. & Kuosa, T. 2008. Yleissivistys ja osaaminen työelämässä 2030 – Menestyksen eväät tulevaisuudessa-hankkeen loppuraportti. Tulevaisuuden tutkimuskeskus. Tutu-julkaisuja 1/2008. http://www.utu.fi/fi/yksikot/ffrc/julkaisut/tutu-julkaisut/Documents/Tutu_2008-1.pdf [luettu 15.6.2013]
- Bell, H. & Waag, W. 1998. Evaluating the effectiveness of Flight simulators for Training Combat Skills. A Review. *The International Journal of Aviation Psychology* 8 (3), 223–242.
- Dennis, K. & Harris, D. 1998. Computer-Based Simulation as an Adjunct to Ab Into Flight Training. *The International Journal of Aviation Psychology* 8 (3), 261–276.
- Eriksson, P. & Koistinen, K. 2005. Monenlainen tapaustutkimus. Kerava: Savion Kirjapaino Oy.
- Eteläpelto, A. 1993. Oppijälhtöisen osaamisen kehittäminen. Teoksessa A. Eteläpelto & R. Miettinen (toim.) *Ammattitaito ja ammatillinen kasvu*. Kasvatustieteiden tutkimuslaitos. Jyväskylä: Painatuskeskus. 109–135.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2001. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 5. painos. Jyväskylä: Gummerus.
- Heinonen, J. 2001. Sisäinen yrittäjyys organisaation kehittämisen välineenä. *Aikuiskasvatus* 21 (2), 122–132.
- Heinonen, S., Ruotsalainen, J., Kurki, S. 2012. Luova tulevaisuustila ja tulevaisuuden osaamisen ennakointi. Tulevaisuuden tutkimuskeskus. Tutu-julkaisuja 4/2012. http://www.utu.fi/fi/yksikot/ffrc/julkaisut/e-tutu/Documents/eTutu_2012-4.pdf [luettu 15.6.2013]
- Heritage, J. 1998. Harold Garfinkel ja etnometodologia. Gaudeamus: Jyväskylä.
- Herranen, M. 2011. Simulaation käyttömahdollisuudet työyhteisön kehittämisessä. Aktantti Consulting Group. <http://www.aktantti.fi/pdf/Simulaatio.pdf> [luettu 4.7.2013]
- Hietanen, O., Rubin, A. 2004. Oppimisympäristöjen tulevaisuus – tutkimuksen ja yhteiskunnan haasteita. Tulevaisuuden tutkimuskeskus. Tutu-julkaisuja 4/2004. http://www.utu.fi/fi/yksikot/ffrc/julkaisut/tutu-julkaisut/Documents/Tutu_2004-4.pdf [luettu 25.8.2013]
- Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Honkanen, V. 2004. Yrittänyttä ei laiteta. Ammattikorkeakoulujen yrittäjyyskoulutuksen viisasten kiveä etsimässä. Koulutussosiologian tutkimuskeskuksen raportti 63. Turku: Turun yliopisto.
- Hägg, O., Toivonen, A., Heinonen, P. & Lääkkö, J. 2005. Simulaatio soveltuu myös yrityskasvatukseen. *Aikuiskasvatus* 25 (3), 224–227.
- Ikonen, R. 2006. Yrittäjyyskasvatus. kansalaisen taloudellista autonomiaa etsimässä. Helsinki: Minerva-kustannus.

- Jalava, U. 2001. Oppimisympäristönä simulaatio. Teoksessa U. Jalava, E. Keskinen, S. Keskinen & J. Tiuraniemi (toim.) Simulaatio-oppiminen henkilöstön kehittämisen välineenä. Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen julkaisuja A:83, 7–18.
- Jones, B., Iredale, N. 2010. Enterprise education as pedagogy. *Education & Training* 52 (1), 7–19.
- Jones, C. 2009. Enterprise education: learning through personal experience. *Industry & Higher Education* 23 (3), 175–182.
- Juuti, P. 2001. Johtamispuhe. Juva: PS-Kustannus.
- Kaikkonen, M. 2000. Eheys yksilön persoonaa ja ympäristöä kehittävässä elinikäisessä oppimisessa. Rovaniemi. Lapin yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. *Acta Universitatis Lapponiensis* 31.
- Keskinen, E. 2002. Taidon oppiminen ja opettaminen. Teoksessa P. Niemi & E. Keskinen (toim.) Taitavan toiminnan psykologia. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Kohonen, V. 1988. Kokonaisvaltainen oppiminen: sovellusnäkökohtia kielikasvatukseen. Teoksessa Kohonen, V. & Lehtovaara, J. (toim.) Näkökulmia kokonaisvaltaiseen oppimiseen 2. Peruskoulun kielten opetuksen kehittämiskysymyksiä. Tampereen yliopiston opettajankoulutuslaitoksen julkaisuja A10/1988, 189–232.
- Kohonen, V. 1989/1990. Opettajien ammatillisen täydennyskoulutuksen kehittämisestä kokonaisvaltaisen oppimisen viitekehyksestä. Teoksessa Ojanen, S. (toim.) Akateeminen opettaja. Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus. Täydennyskoulutusjulkaisuja 4, 34–64.
- Kolb, D. A. 1984. *Experiential learning*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Kommers, P. 2003. Experiential learning through constructivist learning tools. *International Journal of Computers and Applications* 25 (1), 1–12.
- Kyngäs, H. & Vanhanen, L. 1999. Sisällön analyysi. *Hoitotiede*, 3–12.
- Lainema, Timo. 2013. Timo Laineman kotisivut. <http://www.realgame.fi/~tlainema> [luettu 5.7.2013]
- Luukkainen, O. & Toivola, T. (toim.) 1998. Yrittäjyyskasvatus – mitä se voi olla? Chydenius-instituutin tutkimuksia 1/1998.
- Luukkainen, O. & Wuorinen, J. 2002. Yrittävä elämänsenne. Kasvaminen yksilönä ja yhteisönä. Juva: PS-Kustannus.
- Metsämuuronen, J. 2001. Laadullisen tutkimuksen perusteet. *Metodologia – sarja* 4. Helsinki: International Methelp Ky.
- Mäkelä, K. 1997. Kvalitatiivisen analyysin arviointiperusteet. Teoksessa Niskanen, A. (toim.) Tieteellisten menetelmien perusteita ihmistieteissä. Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus. Helsinki: Yliopistopaino.
- Opetushallitus 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2016 -luonnos.
- Opetusministeriö 2004. Yrittäjyyskasvatuksen linjaukset ja toimenpideohjelma. Opetusministeriön julkaisuja 2004: 18.

- http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2004/liitteet/opm_169_opm18.pdf?lang=fi [luettu 29.5.2013]
- Opetusministeriö 2009. Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat. Opetusministeriön julkaisuja 2009: 7. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/opm07.pdf?lang=fi> [luettu 30.5.2013]
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010. Perusopetus 2020 – yleiset valtakunnalliset tavoitteet ja tuntijako. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010: 1. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/okmtr01.pdf?lang=fi> [luettu 30.5.2013]
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. 2004. Opetushallitus.
- Ristimäki, K. 2004. Yrittäjyyskasvatus. Järvenpää: Yrityssanoma Oy.
- Roine, N. 2013. Yksilö oman elämänsä yrittäjänä? Uusliberalistista hallintaa ja sisäisen yrittäjyyden diskursseja yrittäjyyskasvatuksessa. Helsingin yliopisto. Käyttäjymistieteiden laitos. Pro gradu -tutkielma.
- Ronkainen, S. & Pehkonen, L. & Lindblom-Ylänne, S. & Paavilainen, E. 2011. Tutkimuksen voimasanat. Helsinki: WSOYpro.
- Ruohomäki, V. 1994. Simulaatiopelit ja niiden vaikutukset – työnkulkupeli hallinnollisen työn kehittämisessä. Otaniemi: Teknillinen korkeakoulu. Raportti 156.
- Ruohotie, P. & Honka, J. 2003. Ammatillinen huippuosaaminen: kompetenssitutkimusten avaama näkökulma huippuosaamiseen, sen kehittämiseen ja johtamiseen. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Rytkölä, T., Kesler, M. & Karhuvirta, T. 2011. Yrittäjyys-, kansalais- ja tiedekasvatus yhteisen sateenvarjon alla – järjestön näkökulma kansalaisen taitojen kehittymiseen. Teoksessa Rytkölä, T., Ruskovaara, E. & Järvinen M. 2011. Yrittäjyyskasvatus perus- ja toisella asteella – näkökulmia pedagogiikan kehittämiseen. Kerhokeskus, koulutyön tuki ry.
- Salakari, H. 2004. Käytännön taitoja virtuaalisesti – simulaattoriopetuksen pedagogisen mallin kehittäminen. Ammattikasvatuksen tutkimus- ja koulutuskeskus. Tampereen yliopisto. Licensiaattityö.
- Seikkula-Leino, J. 2007. Opetussuunnitelmauudistus ja yrittäjyyskasvatuksen toteuttaminen. Opetusministeriön julkaisuja 2007:28. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2007/liitteet/opm28.pdf?lang=fi> [luettu 25.8.2013]
- Seikkula-Leino, J., Ruskovaara, E., Ikävalko, M., Mattila, J. & Rytkölä, T. 2010. Promoting entrepreneurship education: the role of a teacher? *Education and Training* 52 (2), 117-127.
- Stake, R. E. 1995. *The art of case study research: perspectives on practice*. Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- Strauss, A. 1988. *Qualitative analysis for social scientists*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Syrjälä, L., Ahonen, S., Syrjäläinen, E. & Saari, S. 1994. *Laadullisen tutkimuksen työtapoja*. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.

- Sääski, K. 2001. Luokaton lukio ja sen antamat valmiudet työelämään. Pohjois-Savon ammattikorkeakoulu, liiketalouden Kuopion yksikkö.
- Tosey, P. 2002. Experiental methods of teaching and learning. Teoksessa Jarvis, P. (toim.) The theory & practice of teaching. London: Kogan Page Ltd. 108–122.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Tynjälä, P. 1999. Oppiminen tiedon rakentamisena. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita. Helsinki: Tammi.
- Varto, J. 1992. Laadullisen tutkimuksen metodologia. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Wilska-Pekonen, I. 2001. Opettajien ammatillinen kehittyminen ympäristökasvattajina kokemuksellisen oppimisen näkökulmasta. Joensuun yliopiston kasvatustieteellisiä julkaisuja. Joensuun yliopisto. Väitöskirja.
- Yrityskylä. 2013a. Oppilaan työkirja.
- Yrityskylä 2013b. <http://www.yrityskylä.fi>. [luettu 30.5.2013]
- Yrityskylä. 2014. Opettajien koulutusmateriaali.

Liite 1

Kyselylomake pro gradu – tutkielmaan
Itä-Suomen yliopisto / luokanopettajankoulutus

Ikonen Anne-Mari
Pyykkönen Pia

Nimi: _____

Ammatti, jossa toimit Yrityskylässä: _____

I

1. Osallistuit luokkasi kanssa Yrityskylä-opintokokonaisuuteen ollessasi kuudennella luokalla. Opintokokonaisuus huipentui vierailuun Yrityskylässä. Ensimmäisenä haluamme tietää millaisia asioita sinulle on jäänyt mieleen. **Kerro vapaasti kaikki mitä muistat päivästä Yrityskylässä.** Käytä kokonaisia lauseita, jatka tarvittaessa kääntöpuolelle.

II

2. Yrityskylässä jokaisella oli koulussa ennakkoon valittu ammatti.

a) **Kuvaile miten valmistauduit ammattirooliisi ennen Yrityskylään tuloa.** Käytä kokonaisia lauseita, jatka tarvittaessa kääntöpuolelle.

b) **Kuvaile miten hoidit ammattirooliisi työtehtäviä Yrityskylä-päivän aikana.** Olemme erityisesti kiinnostuneita niistä tuntemuksista joita tehtävien suorittaminen sinussa herätti. Käytä kokonaisia lauseita, jatka tarvittaessa kääntöpuolelle.

III

Seuraavat kysymykset koskevat taitoja ja ominaisuuksia joita Yrityskylässä oli mahdollista oppia. **Arvioi omaan kokemukseesi perustuen kuinka hyvin opit Yrityskylässä alla olevia asioita.** Valitse kokemustasi parhaiten kuvaava vaihtoehto kussakin väittämässä.

	hyvin paljon	melko paljon	en osaa sanoa	jonkin verran	en lainkaan
3. ryhmätyötaidot	☐	☐	☐	☐	☐
4. palveluhenkisyys	☐	☐	☐	☐	☐
5. esiintymistaito	☐	☐	☐	☐	☐
6. taito kuunnella muita	☐	☐	☐	☐	☐
7. joustamiskyky	☐	☐	☐	☐	☐
	hyvin paljon	melko paljon	en osaa sanoa	jonkin verran	en lainkaan
8. muiden huomioiminen	☐	☐	☐	☐	☐
9. johtamistaidot	☐	☐	☐	☐	☐
10. rohkeus kohdata haasteita	☐	☐	☐	☐	☐
11. epävarmuuden sietokyky	☐	☐	☐	☐	☐
12. halu ottaa riskejä	☐	☐	☐	☐	☐
	hyvin paljon	melko paljon	en osaa sanoa	jonkin verran	en lainkaan
13. rohkeus esittää eriäviä mielipiteitä	☐	☐	☐	☐	☐
14. aktiivisuus	☐	☐	☐	☐	☐
15. oma-aloitteisuus	☐	☐	☐	☐	☐
16. myönteinen työasenne	☐	☐	☐	☐	☐
17. luovuus	☐	☐	☐	☐	☐
	hyvin paljon	melko paljon	en osaa sanoa	jonkin verran	en lainkaan
18. itsenäisyys	☐	☐	☐	☐	☐
19. halu uudistua	☐	☐	☐	☐	☐
20. kunnianhimo	☐	☐	☐	☐	☐
21. kyky ymmärtää erilaisia ihmisiä	☐	☐	☐	☐	☐
22. kyky ymmärtää erilaisia kulttuureja	☐	☐	☐	☐	☐

	hyvin paljon	melko paljon	en osaa sanoa	jonkin verran	en lainkaan
23. taito puhua vieraita kieliä	☐	☐	☐	☐	☐
24. yhteiskunnan tunteminen	☐	☐	☐	☐	☐
25. vastuunottaminen	☐	☐	☐	☐	☐
26. yleissivistys	☐	☐	☐	☐	☐
27. yrittäjyys	☐	☐	☐	☐	☐
	hyvin paljon	melko paljon	en osaa sanoa	jonkin verran	en lainkaan
28. kilpailunhalu	☐	☐	☐	☐	☐
29. tuloshakuisuus	☐	☐	☐	☐	☐

IV

Seuraavat kysymykset koskevat yleisiä työelämätaitoja. **Kuinka tärkeitä sinun käsityksesi mukaan ovat seuraavat asiat työelämässä?**

	hyvin tärkeä	melko tärkeä	en osaa sanoa	jonkin verran tärkeä	ei lainkaan tärkeä
30. ryhmätyötaidot	☐	☐	☐	☐	☐
31. palveluhenkisyys	☐	☐	☐	☐	☐
32. esiintymistaito	☐	☐	☐	☐	☐
33. taito kuunnella muita	☐	☐	☐	☐	☐
34. joustamiskyky	☐	☐	☐	☐	☐
	hyvin tärkeä	melko tärkeä	en osaa sanoa	jonkin verran tärkeä	ei lainkaan tärkeä
35. muiden huomioiminen	☐	☐	☐	☐	☐
36. johtamistaidot	☐	☐	☐	☐	☐
37. rohkeus kohdata haasteita	☐	☐	☐	☐	☐
38. epävarmuuden sietokyky	☐	☐	☐	☐	☐
39. halu ottaa riskejä	☐	☐	☐	☐	☐
	hyvin tärkeä	melko tärkeä	en osaa sanoa	jonkin verran tärkeä	ei lainkaan tärkeä
40. rohkeus esittää eriäviä mielipiteitä	☐	☐	☐	☐	☐
41. aktiivisuus	☐	☐	☐	☐	☐
42. oma-aloitteisuus	☐	☐	☐	☐	☐
43. myönteinen työasenne	☐	☐	☐	☐	☐
44. luovuus	☐	☐	☐	☐	☐

	hyvin tärkeä	melko tärkeä	en osaa sanoa	jonkin verran tärkeä	ei lainkaan tärkeä
45. itsenäisyys	☐	☐	☐	☐	☐
46. halu uudistua	☐	☐	☐	☐	☐
47. kunnianhimo	☐	☐	☐	☐	☐
48. kyky ymmärtää erilaisia ihmisiä	☐	☐	☐	☐	☐
49. kyky ymmärtää erilaisia kulttuureja	☐	☐	☐	☐	☐

	hyvin tärkeä	melko tärkeä	en osaa sanoa	jonkin verran tärkeä	ei lainkaan tärkeä
50. taito puhua vieraita kieliä	☐	☐	☐	☐	☐
51. yhteiskunnan tunteminen	☐	☐	☐	☐	☐
52. vastuunottaminen	☐	☐	☐	☐	☐
53. yleissivistys	☐	☐	☐	☐	☐
54. yrittäjyys	☐	☐	☐	☐	☐

	hyvin tärkeä	melko tärkeä	en osaa sanoa	jonkin verran tärkeä	ei lainkaan tärkeä
55. kilpailunhalu	☐	☐	☐	☐	☐
56. tuloshakuisuus	☐	☐	☐	☐	☐

V

57. Yrityskylä-päivän aikana tuli esille laajasti **työelämään ja yhteiskuntaan liittyviä asioita**. Seuraavilla kysymyksillä selvitämme mielipidettäsi päivän aikana opittujen tietojen ja taitojen tarpeellisuudesta tähän päivään mennessä ja myöhemmin tulevaisuudessa. Vastaa kysymykseen ympyröimällä ensin vaihtoehto, kyllä tai ei, ja vastaamalla sen jälkeen tarkentavaan kysymykseen. Jatka vastausta tarvittaessa erilliselle paperille.

a) Ovatko Yrityskylä-päivän aikana opitut tiedot ja taidot olleet sinulle tarpeellisia **tähän mennessä**?

kyllä / ei

Jos vastasit kyllä, miten?

Jos vastasit ei, mitä sellaisia tietoja ja/tai taitoja olet jäänyt kaipaamaan, joita Yrityskylä ei opettanut?

---

b) Koetko, että Yrityskylä-päivän aikana opitut tiedot ja taidot ovat sinulle **tulevaisuudessa** tarpeellisia?

kyllä / ei

Jos vastasit kyllä, miten?

Jos vastasit ei, mitä tietoja ja/tai taitoja jäit kaipaamaan, joista olisi sinulle hyötyä tulevaisuudessa?

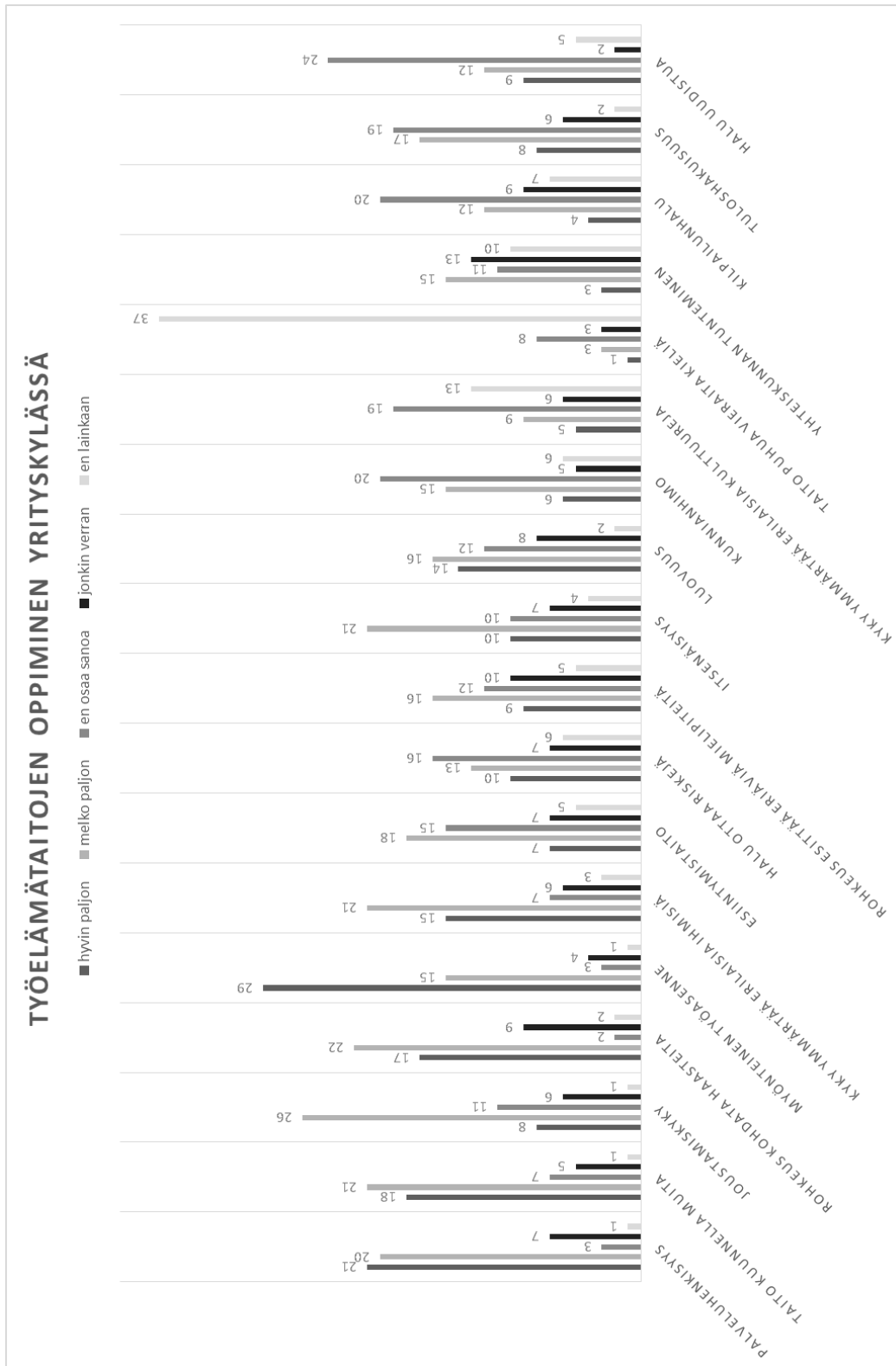
Liite 2

TAULUKKO 17. Vaihe 2. aineiston teemoittelu ja koodaus

Teema	Koodin määritelmä (teeman tyypillisin edustaja)
1. toiminnan kuvaaminen	<i>Meillä oli käytössä "pankkikortti", jonne tuli rahaa kun teimme työtä.</i> (12/08) Tämän teeman lauseet kuvaavat toimintaa, tyypillisesti esim. palkkaa tai eväiden syömistä tai muuta toimintaa, joka ei sovellu muuhun teemaan.
2. positiivisen tunteen esille tuominen	<i>Olin todella innoissani.</i> (02/01) Tämän teeman lauseet sisältävät tyypillisesti jonkin positiivisen adjektiivin, eivätkä ne sovellu muuhun teemaan.
3. jännityksen tai kielteisen tunteen esille tuominen	<i>Aluksi jännitti miten yrityksessä toimitaan...</i> (17/02) Tämän teeman lauseissa esiintyy jännityksen tai muu kielteinen /negatiivinen tunnetila.
4. kokemuksen liittäminen työelämään/tärkeyden korostaminen	<i>Työtä tehdessä tuntui, kun olisin ollut oikeasti töissä.</i> (06/07) Tämän teeman lauseissa Yrityskylä-kokemus liitetään jollain tapaa oikeaan työelämään.
5. maininta vieläkin tallessa olevista tavaroista	<i>Minulla on vieläkin tallessa kuva, jonka teetimme paikan valokuvapaikassa.</i> (47/05) Tämän teeman lauseissa kirjoittaja tuo esille säilyttäneensä muistoja/esineitä Yrityskylästä.
6. ennakkovalmistelujen kuvaaminen/Yrityskylään tulon kuvaaminen	<i>Minulle jäi mieleen oppitunnit ja asioiden opiskelu kunnes oikeasti pääsimme töihin.</i> (05/01) tai <i>Kun saavuimme Yrityskylään, kokoonnuimme kaikki kuuntelemaan puhetta Yrityskylästä.</i> (12/01) Tämän teeman lauseissa kuvataan ennakkovalmisteluita tai Yrityskylään tuloa.
7. ympäristön kuvaaminen	Tilat oli todella hienosti tehty ja suunniteltu näytti ihan oikealle." (07/09) Tämän teeman lauseissa kuvataan ympäristöä Yrityskylässä.
8. oma toiminta	<i>Unohdin jättää managerin puhelimen paikan päälle joten jouduin tuomaan sen sinne.</i> (30/02) Tämän teeman lauseissa kuvataan omaa toimintaa Yrityskylässä, ei kuvaa oman ammatin toimintaa, eikä sovi muihin teemoihin.
9. oman ammatin/yrityksen toiminnan kuvaaminen	<i>Sen päivän aikana hoidin Postin laskuja, pakettejen/laskujen viemistä eri paikkoihin, palkan hoidon ja olin myös välillä myymässä niitä eri tavaroita mitä siinä Postissa oli.</i> (07/06, 07) Tämän teeman lauseet kuvaavat toimintaa omassa ammatissa tai yrityksessä.
10. yhteistyö muiden kanssa	<i>Yhteistyötä oli tehtävä omassa yrityksessä ja muiden yritysten kanssa, mikä oli hyvä.</i> (24/01) Tämän teeman lauseissa kuvataan yhteistyötä Yrityskylässä.
11. yhteisön kuvaaminen	<i>...ainakin kaikki kaverit ottivat sen tosissaan, eikä kukaan pelleillyt mitään.</i> (13/01) Tämän teeman lauseissa kuvataan yhteisöä, mutta oman työpaikan kuvaaminen kuuluu teemaan 9.
12. toisten yritysten kuvaaminen	<i>Muissa yrityksissä, joiden kanssa piti olla yhteistyössä, kaikki käyttäytyi ystävällisesti ja hyvin.</i> (13/07) Tämän teeman lauseissa kuvataan toisia yrityksiä.

13. toisten ammattien kuvaaminen	<i>Aluksi kaupunginjohtaja piti puheen. (37/01) Tämän teeman lauseissa kuvataan toisia ammatteja.</i>
14. ohjaajien / tuutoreiden maininta	<i>Tuutorit auttoivat jos ei tajunnut/osannut jotain (48/05) Tämän teeman lauseissa kuvataan ohjaajien/tuutoreiden toimintaa.</i>
15. opettajien maininta	<i>Muistan myös, että opettajat työntelivät lastenvaunuja. (29/06) Tämän teeman lauseissa kuvataan opettajien toimintaa.</i>
16. päivän aikataulun kuvaaminen	<i>Alkuun ohjaajat kertoivat meille Yrityskylästä. Sitten pidettiin pormestarin vaalit. Päivän aikana oli töitä, taukoja ja pidempi ruokatauko. (38/03, 04) Tämän teeman lauseissa kuvataan päivän aikataulua.</i>
17. vapaa-ajan kuvaaminen	<i>Vapaa-aikaa oli mukavan paljon ja Yrityskylässä oli paljon tekemistä. (02/05) Tämän teeman lauseissa kuvataan vapaa-aikaa.</i>
18. tuloksen (tai voiton ja tappion) kuvaaminen	<i>Päivän lopussa kerrotaan miten yritys tuotti päivän aikana vai menikö miinuksen puolelle. (22/07) Tämän teeman lauseissa kuvataan tulosta.</i>
19. maininta halusta päästä Yrityskylään uudelleen/olisi voinut olla pidempään	<i>Olisi kiva mennä sinne uudelleen. (14/05) Tämän teeman lauseissa mainitaan halusta päästä Yrityskylään uudelleen tai mainitaan, että Yrityskylässä olisi viihtynyt pidempään.</i>
20. lähdönhetken haikeus	<i>Iltapäivällä kun piti lähteä niin jäi vähän haikea mieli, koska päivä oli ollut niin mukava. (15/04) Tämän teeman lauseissa mainitaan lähtöhetken haikeudesta.</i>
21. asiat jotka eivät toimineet tai onnistuneet	<i>Se simulaattori ei toiminut aivan koko ajan ja se oli alussa aika vaikea käyttää. (13/03) Tämän teeman lauseissa mainitaan jonkin asian toimimattomuudesta tai epäonnistumisesta.</i>
22. maininta asioiden unohtamisesta, koska paljon aikaa	<i>Oon unohtanu aika paljon mitä tehtiin... (51/01) Tämän teeman lauseissa mainitaan vaikeudesta muistaa asioita niin pitkän ajan päästä.</i>
23. oppimisen kuvaaminen	<i>...sen kokemuksen jälkeen aloin paremmin ymmärtää työssäkäyviä ihmisiä, kuten vanhempiani. (14/06) Tämän teeman lauseissa kuvataan oppimista.</i>
24. ostaminen ja myyminen	<i>Palkalla pystyi ostamaan konkreettisia tavaroita jotka sai viedä kotiin, mikä oli hienoa. Ostin ainakin postimerkkejä ja mukin (41/05, 06) Tämän teeman lauseissa kuvataan ostamista ja/tai myymistä.</i>
25. muut	<i>Yrityskylä-päivä merkitsi tietenkin vapaa päivää koulutyöstä. (16/02) Tähän teemaan tulee lauseet jotka eivät sovi muualle.</i>

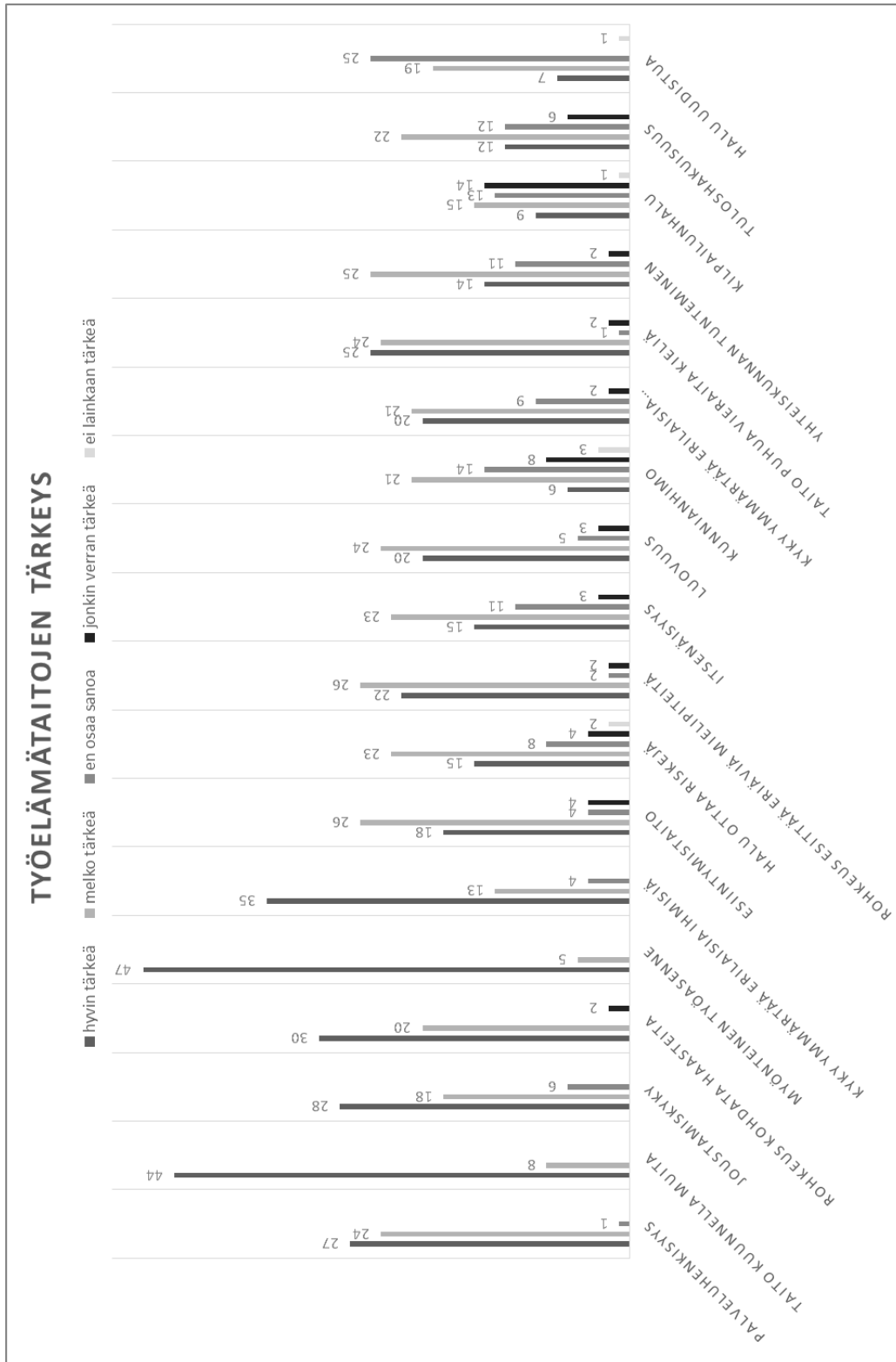
Liite 3

Kuvio 9. Oppilaiden mielipiteitä Yrityskylässä opituista taidoista

Liite 4

Kuvio 10. Yrityskylässä opittuja taitoja oppilaiden arvioimana